

RJEČNIK ŠKARIĆEVA EVANĐELJA PO MATEJU: NACRT I PRILOG ZA RJEČNIK SVETOGA PISMA NOVOGA UVITA IVANA MATIJE ŠKARIĆA

SINIŠA VUKOVIĆ

Vrboran 27, HR – 21000 Split
svukovic@net.hr

UDK: 81'255Škarić, I. M.
27-235=163.42
DOI: 10.15291/csi.4009
Stručni članak
Primljen: 14. 12. 2020.
Prihvaćen za tisak: 7. 10. 2021.

U ovome radu, na uzorku *Matejeva evanđelja*, donosi se leksička građa jezika kojim se Ivan Matija Škarić služio u prijevodu *Svetoga pisma*. Rječnik sadrži 1136 natuknica. Također, panoramski se prikazuje Škarićevo djelo u kontekstu prijevoda *Svetoga pisma* na hrvatski jezik, prije i poslije njegova prijevoda.

KLJUČNE RIJEČI:
*Ivan Matija Škarić, Sveto pismo,
leksik, prijevod*

Ivan Matija Škarić drugi je hrvatski prevoditelj koji je objavio cjeloviti tekst *Biblije* preveden na hrvatski jezik,¹ a ujedno je i drugi autor podrijetlom s otoka Brača koji se okušao u transponiranju svetopisamskoga teksta na hrvatskoj kulturi razumljiv jezik,² nakon čega su se još dvojica Bračana posvetila prevođenju *Biblije*.³ Upravo u vrijeme, kada pišem ovaj osvrt o djeliću leksičkoga tezaurusa svećenika i prevoditelja Škarića, navršava se 160. obljetnica njegova prvotiska u ukupno 12 ukoričenih svezaka.⁴

Za razliku od spomenute Škarićeve dvostruke “drugosti” iz prethodnoga pasusa, u nečemu bibliističkom ipak je bio prvi. Naime, Ivan Matija Škarić prvi je hrvatski prevoditelj cjelovite *Biblije* koji je doživio njezino tiskano objavljivanje. Ni Matija

¹ Prvi cjeloviti prijevod *Biblije* na hrvatski jezik priredio je Matija Petar Katančić (1750. – 1825.), slavonski franjevac. Umro je po završetku prijevoda i nije doživio njegovo tiskanje. O samome tiskanju djela skrbio je i nada njim bdio njegov subrat po franjevaštvu Grgur Čevapović, no i njega je smrt pretekla i nije doživio prvotisk toga kapitalnog djela. Ipak, Katančićev prijevod najzad je tiskan u Budimu 1831. godine, ukupno u šest svezaka: četiri s tekstom *Staroga zavjeta* i dva s napisima onoga *Novog*. To izdanje dostupno je i u pretisku: Katančić 2016.

² Prvi Bračanin koji se okušao u prijevodu teksta *Svetoga pisma* bio je fra Luka Bračanin (Fr. Luca Pallavicino dalla Brazza), tobože Polovinić. Smatra se da se rodio 1520. godine u Bolu na Braču, gdje je i umro 1601. Fra Luka Bračanin preveo je kompletan psaltir, ali je psaltir ostao *inedita* sve dok ga u arhivu Samostana sv. Mihovila kod franjevac trećoredaca glagoljaša u Zadru nije bio otkrio Petar Karlić te ga potom transkribirao i publicirao u XXVII. knjizi edicije Djela JAZU (Bračanin 1917). Poslije je tiskan i njegov korektorij, u koji će Đuro Žuljević unijeti i neke fonološke i grafološke intervencije ne bi li sam jezik prijevoda približio izvornomu bolskom čakavskom idiomu od kojega se, po njemu, bilo odstupilo vjerojatno u pripremi prvotiska (Bračanin 2008).

³ Osim fra Luke Bračanina i Ivana Matije Škarića, prevođenjem dijela *Staroga zavjeta* bavio se i franjevac Ivan Štambuk (1915. – 1988.), podrijetlom iz Selaca, ali rođen u Pučišćima. Objavio je *Psalme* (Štambuk 1975) s opširniji analizama i komentarcima, baš kao i *Pjesmu nad pjesmama* (Štambuk 1983). Četvrti je brački prevoditelj *Svetoga pisma* autor ovoga rada, Siniša Vuković (1973.), koji je na selačku čakavštinu s *Nove Vulgate* preveo kompletan *Novi zavjet*, te starozavjetne knjige: *Pjesma nad pjesmama* (*Pisma nada sviman pisan*), *Tužaljke* (*Naricanja*), *Propovjednik* (*Predikadur*), *Psaltir* (*Salmi*), *Judita* te proročke knjige *Jona* (*Jona profeta*), *Habakuk* (*Habakuk profeta*) i *Obadija* (*Obadija profeta*). Evanđelja je objavio u časopisu *Zadarska smotra*: *Evanđelje po Mati* (Vuković 2018b), *Evanđelje po Markotu* (Vuković 2018a), *Evanđelje po Luki* (Vuković 2019b) i *Evanđelje po Ivotu* (Vuković 2019a), kao i *Djela apostolska* (*Meštrance od apoštoli*h, Vuković 2021a) te *Propovjednika* (*Predikadur*, Vuković 2022c). Poslanice *Novoga zavjeta* i Ivanovo *Otkrivenje* (*Obznanjenje*) tiskao je u petoknjžju *Čakavski pištular I. – V.* (Vuković 2018–2019.). U časopisu *Čakavska rič* separatno je objavio psalme: *Sedan salam ol pokore* (Vuković 2019c) i *Dva salma, najkraći i najduži* (Vuković 2020) te cjelovitu *Pismu nada sviman pisan* (Vuković 2021b). U dnevniku *Slobodna Dalmacija* objavio je dvije starozavjetne proročke knjige: *Jona profeta* (Vuković 2022b) i *Habakuk profeta* (Vuković 2022a). U tisku su u časopisu *Čakavska rič* starozavjetne knjige *Naricanja* (Vuković 2022e) i *Tri čakavska libra Starega tastamenta*: *Obadija*, *Jona* i *Habakuk* (Vuković 2022f), u časopisu *Republika* knjiga *Judita* (Vuković 2022d), a u časopisu *Zadarska smotra* poglavlje “Sansun i Dalila” iz *Knjige o sucima* (Vuković 2023).

⁴ Skrupulozno djelo cjelovitoga prijevoda *Biblije* Ivana Matije Škarića realizirano je u ukupno 12 svezaka i objavljeno je u Beču (Škarić 1858–1861). Ukupno je 12 svezaka jer svaki prevedeni biblijski redak prati opširnija analiza i hermeneutičko tumačenje.

Petar Katančić ni Bartol Kašić nisu dočekali tiskanje vlastitih kapitalnih djela premda je Kašić imao svojevrsnu zadovoljštinu u činjenici što je bio objavljen njegov *Ritual Rimski* (1640.), iz kojega su se dijelovi psaltira, evanđelistara, epistolara i brevijara kasnije razlijevali i objavljivali u misalima i inim sakralnim librima za liturgijsku crkvenu uporabu.

A govorenje o činjenici da je Škarić prvi hrvatski autor koji je doživio objavljivanje cjelovitoga prijevoda *Biblije*, vuče u razmatranje i podčinjenicu u vezi sa stvarnim stanjem cjelovitih hrvatskih biblijskih prijevoda. Predaleko bi nas odvelo uzimanje u obzir svakoga pokušaja prijevoda *Biblije* u nas tijekom prošlosti, kao i svake realizacije kojega od njezinih dijelova; međutim, u ovome usputnom prikazu obveza je ukazati na dvije učestale omaške što se redovito javljaju u bibliističkoj literaturi: ni Bartol Kašić ni Antun Sović nisu autori cjelovitoga prijevoda *Biblije* jer Kašiću nedostaju sve proročke knjige *Staroga zavjeta*, a Sović nikad nije preveo *Novi zavjet*.⁵ No, previše bi nam prostora oduzelo i samo taksativno navođenje svih jedinica u kojima se spominju i donose te iskrivljene faktografije, pa je i ovaj prilog, *eo ipso*, prilog ispravku te vrste i povijesne i znanstvene nepravde.

U ovome radu želja mi je predstaviti dio leksika iz svetopisamskoga teksta Ivana Matije Škarića. Kako bih imao stanovitu cjelinu, obradio sam kompletno *Matejevo evanđelje*,⁶ izlučivši iz njega one izraze koji su mi se činili zanimljivijim. To nije, dakle, posvemašnja konkordancija leksičke građe korištene u rečenu uzorku, ali sadrži u sebi svaku iole važnu riječ. Najkraće kazujući, u ovdje doneseni rječnik nisam uvrstio samo one riječi koje su identične svojem javljanju u standardu. Naravno, to je tek uvod u skrupulozniju studiju koju u dogledno vrijeme kanim napisati: nakon obrađivanja cjelovitoga teksta *Novoga zavjeta*, a u perspektivi i kompletne jezične građe Škarićeva *Svetoga pisma staroga i novoga uvita*. Također, fonološke, morfološke, sintaktičke i stilističke posebnosti toga teksta bit će detaljnije protumačene na

⁵ Svugdje u literaturi nedvosmisleno se spominje prijevod *Biblije* Bartola Kašića u kontekstu cjelovito prevedenih svetopisamskih tekstova na naš jezik. Vidimo, to nije točno. Također, u nizu radova apodiktičnim se navodi i cjelovitost prijevoda *Biblije* u rukopisu Antuna Sovića, što također nije točno, s obzirom na to da mu nedostaje cijeli *Novi zavjet*. Sovićev, pak, rukopis u historiografiji kroatističke biblijstike ostaje na svoj način kulturni jer je na temeljima toga prijevoda (mimo Mojsijeva petoknjžja) sačinjen tekst što će 1968. godine postati sastavnim dijelom prve u Hrvatskoj objavljene *Biblije*, koja je danas poznata pod imenom: *Zagrebačka Biblija*. Premijerno ju je bila objavila zagrebačka izdavačka kuća "Stvarnost", a nakon toga sve do dana današnjega njezin je nakladnik "Kršćanska sadašnjost". Pa isto, ovdje moram spomenuti da mi je osobno jedan od prevoditelja toga izdanja, Zvonimir Mrkonjić, bio rekao da se on u svojem radu nije koristio Sovićevim predloškom, već nizom inih izdanja, uglavnom na francuskom i njemačkom jeziku.

⁶ U Škarića je to: *Evanjelje po Matiju*, objavljeno u sv. IX, Beč, 1860.

drugome mjestu, dok je ovdje naglasak stavljen na leksičku razinu.⁷

Ivan Matija Škarić svoj je prijevod izvodio iz latinske *Vulgate*, ali je svaku svoju rečenicu dovršavao komparativnom analizom: “s obzirom na matične knjige”.⁸ Dakle, uvidom u hebrejski i starogrčki izvornik koje je jako dobro poznao. Jezik na koji je prevodio on sam naziva “iliričkim” (Škarić 1858–1861, sv. I: VIII), a kako je došlo do projekta prevođenja najbolje je pogledati riječi samoga Škarića koji, pišući o sebi u trećem licu jednine, u “Pridslovlju”, zapisa: “Zgodilo se je samo god. 1826, kad on, tojest, svrševaše u Beču svoj blagoslovni nauk u sabranju mladih misnikah za njihovo višje uvižbanje, da ga je na to naveo prič. i pripoš. Gosp. bl. usp. Jakov Frint, ondašnji u ces. Dvorovima pokl. župnik, vrhni rečenoga sabranja upravitelj, a poslie primudri Biskup s. Ipolita, učinivši, da mu zbiljno obeća, da bi prinio i iztumačio sve s. pismo st. i nov. uvita u ilirički jezik za korist sviuh onih, koji razume slavlanski govor, prizvavši mu na pamet, da isto biaše učinio drugi dalmatinac za korist onih, koji razumjevahu latinski jezik” (Škarić 1858–1861, sv. I: VIII). Škarić ovdje, dakle, aludira i na sv. Jeronima koji je gotovo arhetipsku *Vetus latina* bio doveo do *Vulgate* kakvu, uz određene ispravke, mi i danas poznajemo i kojom se koristimo.⁹ Škarić je zacijelo osjećao veliki ponos što on, kao Dalmatinac, može nadograditi na domaćem terenu ono što je u svjetskome zapamćenju bio učinio sv. Jeronim, također Dalmatinac. Za našu temu u ovome radu važno je vidjeti i kako Škarić poentira kada su posrijedi i jezik i leksik što ga je bio uzeo za materijal pri klesanju te svoje majstorije: “budući se on u obhodjenju sve cesarovine uvirio, da je ilirički jezik, upisan bez ričih uzetih iz inostranskih jezika, podoban da ga bez ikakve mučnosti razumi i istoko-, i jugo-, a s malom mučnošću i sivero-slavljanin, dopiraše on s ovim jezikom mnogo lasnie k onoj svrhi, koja mu ležaše na srdcu, da bude, tojest njegova knjiga od mnogih razumljena” (Škarić 1858–1861, sv. I: VIII).

⁷ Nažalost, o Škariću se dosad u nas nije pisalo puno, a njegovo djelo tolika je obima da bi se na nj valjalo znanstveno osvrnuti. Panoramski pregled na njegovo djelo bio je dao fra Bonaventura Duda u radu “Ivan Matij Škarić (1793–1871) – prevoditelj Sv. pisma” (Duda 1981). O jeziku Škarićeva prijevoda pisao je i Zlatko Vince u knjizi *Putovima hrvatskoga književnog jezika* (Vince 2002: 414–417). Dva važna znanstvena rada objavili su Marinko Vidović (2003) i Ivana Vrtić (2007).

⁸ U svakom od 12 svezaka svojega prijevoda (Škarić svezak naziva “slog”), autor je na unutarnjoj naslovnici naveo da je to djelo “iz latinskoga s obzirom na matične knjige izbistreno i iztumačeno po Ivanu Matiju Skarich”.

⁹ Premda je latinska *Vulgata* tijekom stoljeća doživljavala razne preinake i popravke u tekstu, od 1979. godine kao službeno prihvaćeni svetopisamski tekst Crkve, konstitucijom tadašnjega pape Ivana Pavla II., danas sveca, jest tekst knjige *Nova Vulgata*, odnosno *Neo-Vulgata*. U njoj je na dosad najskrupulozniji način traduktološki iznivelirana razlika između originalnoga hebrejskog jezika (dijelom i aramejskoga, za *Stari zavjet*) i starogrčkoga (za *Novi zavjet*), sa službenim oblikom teksta na latinštini iza kojega stoji službena Crkva.

Glavna odrednica Škarićeva prijevoda bila je, eto, kriterij po kojem se neće služiti nikakvom stranom riječju u svojem jeziku. Stoga u njega dominiraju gotovo isključivo slavenizmi, nerijetko s prizvukom dalmatinske provenijencije. U načelu, Škarić rabi štokavštinu ikavskoga tipa, ali s jakim jezičnim koloritom čakavštine. Kako se može vidjeti, on nije posezao za internacionalizmima i tuđicama, već je tkivo svojega teksta vazda gradio na leksičkome purizmu. Na tim se postulatima i jest razvila osobitost Škarićeva jezika što ga izdvaja među svima: preponderancija neologizama i hapakslegomenona. Jest, ako pri prijevodu nije imao istoznačni leksički adekvat u vlastitome jeziku, on je stvarao nove riječi, često se u njihovu kovanju koristeći njemačkom složeničkom morfologijom. Pa će, tako, Škarić za oklop na grudima stvoriti riječ *pr soklopje*, dok će čovjek koji je paraliziran iliti uzet biti *žiloslabjen*, a onaj na kojega je bačen urok, koji je učaran: *vragomučen*. Tumačenje je *rozumak*, prevoditelj *prinisitelj*, *svežganje* žrtva paljenica, *priljubodinstvo* preljub, *zaričje* dogodovština, *zgoda* itd.

Osobito je bogat izbor imenica u Škarićevu jezičnom inventaru, bilo da su zastarjelice, bilo da su novotvorenice: bilo da imaju i samo kolorit kakva zaboravljenog arhaizma. I među glagolima ima zanimljivih rješenja i proširenih značenja, a ovdje možemo samo istaknuti da glagol *ufati* (značenja: nadati se) u Škarića nije povratni glagol.

Pa pogledajmo onda neke od zanimljivijih besjeda iz Škarićeva *Matejeva evanđelja*, *proberene* i poredane po vrstama riječi:

imenice: *anjel* – anđeo, *arja* – rđa, *korozija*, *bilig* – znak, *blagohranište* – blago, *riznica*, *bludjenje* – blud, *carinište* – carinarnica, *ditejce* – djetesce, *došastje* – dolazak, *družbenik* – sudrug, *gnoište* – zahod, *grabstvo* – otimačina, *hinac* – varalica, *hotinje* – želja, *hudobnjak* – vrag, *sotona*, *iskrnji* – bližnji, *jistbina* – jelo, *kitjokrov* – otvorena kućica natkrivena granjem, *sjenica*, *kobilica* – skakavac, *kraj* – obala, *krivobožac* – krivovjernik, *krošnja* – košara, *krvotočje* – krvarenje, *licumirac* – licemjer, *lira* – ljiljan, *ložnica* – spavaća soba, *mastište* – tijesak, *preša*, *misečnik* – mjesečar, *lunatik*, *mrtvina* – strvina, *leš*, *nemoćnik* – bolesnik, *oblast* – vlast, *očitnik* – poreznik, *odvrženje* – ostavljanje (žene), *oglasje* – dobar glas, *ugled*, *opominjak* – spomenik, *pedipsa* – kazna, *pokopalište* – groblje, *poslenik* – radnik, *poželenje* – požuda, *pribivaoc* – stanovnik, *pridstor* – zavjesa, *priklad* – prispodoba, *priljubodinstvo* – preljub, *prišlač* – sljedbenik, *psost* – psovka, *razlog* – obračun, *rupotine* – padina, *obronak*, *skot* – leglo, *skupština* – sinagoga, *smokvenica* – smokva, *soslužbenik* – sluga, *spuga* – spužva, *stolp* – toranj, *kula*, *svitnjak* – svjetiljka, *svrha* – konac, *kraj*, *škoda* – šteta, *tegoća* – tegoba, *težatelj* – najamni radnik, *tleh* – pod, *zemlja*, *trgovište* – trg, *udvorje*

– predvorje, atrij, *upitanje* – pitanje, *ustavnik* – tamničar, *uvriditelj* – zločinac, *uzrok* – razlog, *visoka* – visina, *zablaza* – utvara, *zadobitje* – pobjeda, *zavrtalac* – mjesečar, lunatik, *zlagodina* – nevrijeme, *zlemisal* – opaka namjera, *zmaj* – zmija, *ždrib* – kockanje;

glagoli: *celovati* – poljubiti, *iščati* – tražiti, *iztaštiti* – obljuditi, *karati* – kuditi, *mi-moći* – uminuti, *nahoditi* – nalaziti, *osvaditi* – optužiti, *poteći* – potrcati, *pruditi* – imati korist, koristiti, *shoditi* – silaziti, *shraniti* – spasiti, *smutiti* – sablazniti, *spominjati se* – sjećati se, *šiti* – čitati, *ujti* – ući, *zatrpéziti se* – sjesti za stol;

pridjevi: *jakodušan* – hrabar, *kljast* – sakat, *malahan* – malen, *mnogoričan* – brbljav, *obtežan* – otežao, *opazan* – lukav, *ponižan* – skrušen, *prvašnji* – prijašnji, *tašči* – prazan, *utrudjen* – umoran, *uzet* – otet, *vas* – sav, *velemožan* – utjecajan, *zlobjen* – omražen;

zamjenice: *čigov* – čiji, *štogod* – nešto, *takov* – takav, *tkoga* – koga, *tkoj* – tko, *tkomu* – komu;

prilozi: *brž* – možda, *doisto* – zaista, *gdi* – gdje, *gdigodir* – gdje god, *inačie* – inače, *jur* i *jurve* – već, *kojgodir* i *kojmudrago* – bilo koji, *ikoji*, *mukte* i *mutke* – besplatno, *nigda* – nikad, *odsle* – odsad, *ončas* – smjesta, *učas*, *poništo* – nikako, *sasvimtime* – ipak, *stavno* – ustrajno, *tute* – na tom mjestu, *tu*, *udilj* – smjesta, *učas*, *vanka* – vani, *zaludu* – uzalud, *zatime* – poslije, potom;

prijedlozi: *čica* – zbog, radi, *izvan* – osim, *namisto* – umjesto, *odliš* – osim, *po* – na, *pokle* – nakon, *svrhu* – iznad, nad;

veznici: *bo* – jer, *dali* – nego, *ištom* – tek, *kako* i *kakono* – kao, *oli* – ili.

Vlastite imenice posebna su tema i inače u biblijskoj nomenklaturi, pa tako i u svetopisamskome tekstu Ivana Matije Škarića. Bez želje za detaljnom analizom, neka bude taksativno navedeno nekoliko egzemplara što će reprezentirati uzorak onomastičke građe iz Škarićeva *Matejeva evanđelja*. Neka od imena koja koristi – bez obzira na to jesu li posrijedi antroponimi, toponimi ili etnonimi – jesu ova: *Andria* – Andrija, *Arimatea* – Arimateja, *Barabas* – Baraba, *Bartolomeo* – Bartolomej, *Betania* – Betanija, *Ejipat* – Egipat, *Elia* – Ilija, *Galilea* – Galileja, *Getšemani* – Getsemani, *Irud* – Herod, *Israel* – Izrael, *Isukrst* – Isus Krist, *Išaija* – Izaija, *Jerik* – Jerihon, *Jerusolim*

– Jeruzalem, *Judej* – Židov, *Kajfas* – Kaifa, *Kalvaria* – Kalvarija, *Krst* – Krist, *Maria* – Marija, *Matij* – Matej, *Matko*, *Nazareanin* i *Nazaretjanin* – Nazarećanin, *Poncio* – Poncije Pilat, *Šalomon* – Salomon.

Taj *Rječnik* sastavljen je bez akcentuacije i gramatičkih opisa natuknica, a broji ukupno 1138 leksičkih jedinica. Premda se u dobrome dijelu građe može nazrijeti sama naglasna situacija (pa samim time i inventar naglasaka kao i njihova distribucija), zbog određenih nedoumica u ovoj prilici, zasad, nisam se na to odlučio. Model koji sam primijenio u obradi leksičke građe sličan je modelu za koji se bio odlučio Milan Moguš radeći na dikcionaru Marulićeve *Judite* (Moguš 2001), a sličnim se postupkom bio povodio i Petar Bašić kao autor vokabulara *Biblije* Bartola Kašića (Kašić 1999–2000, sv. 2). No, za razliku od Moguša ja nisam donosio sve primjere u kojima se dotična riječ pojavljuje (da ne bih prekomjerno opteretio rječničku građu), a nisam ni poput sastavljača glosara Kašićeva svetopisamskoga teksta donosio baš sve kratice koje označavaju točno mjesto na kojem se u knjizi javlja pojedini leksem (istinabog, ja sam ovdje sveden samo na jednu biblijsku knjigu, *Matejevo evanđelje*). Svejedno, premda se dosta od tih Škarićevih natuknica u obrađenome tekstualnom uzorku javlja više puta, primijenio sam načelo prenošenja samo onoga primjera u kojem se natuknica pojavljuje prvi put. Uvijek sam donosio cijelu rečenicu za ilustraciju, bez obzira na to kolika je njezina dužina, kako bi se što bolje prikazao sam kontekst u kojem se dotični leksem i ostvaruje.

Rad je napisan u želji da se osvijetli velebno djelo Ivana Matije Škarića, koje je u našoj kulturi ostalo poprilično nepoznato i neistraženo. Njegova recepcija u javnosti, ali i u filološkoj i teološkoj struci, dijametralno je suprotna svojoj vrijednosti. Sam biblijski tekst izdvaja se po svojoj ljepoti, a stil i leksik, koji su pri prevođenju korišteni, dragocjeni su prinosi historiografiji jezika (može i: jezikâ) kojim se govori na prostoru hrvatske kulture. Komentari kojima je Škarić neporecivom erudicijom provodio hermeneutiku i egzegezu svetoga javljanja posredstvom *Svetoga pisma*, iskaču iz okvira teološke i jezične aparature i šire se na povijesni, geografski, arheološki i ini instrumentarij, čime je ostvaren znanstveni rezultat u mjeri kojom se ne mogu podičiti i kudikamo veće kulture i jezici od naših.

RJEČNIK

KRATICE:

adj. – pridjev; **adv.** – prilog; **augm.** – uvećanica; **conj.** – veznik; **dem.** – umanjeni-
ca; **excl.** – uzvik; **f.** – ženski rod; **fig.** – figurativno, preneseno značenje; **impf.** – im-
perfektivni, nesvršeni glagol; **komp.** – komparativ; **m.** – muški rod; **n.** – srednji rod;
nes. part. – čestica; **num.** – broj; **pf.** – perfektivni, svršeni glagol; **pl.** – množina; **pl.**
tant. – *pluralia tantum*; **praepos.** – prijedlog; **v.** – vidi.

alabasterni, *adj.* – koji je načinjen od alabastra, alabastreni; *Pristupi k njemu nika žena, koja imaše alabasterni sud pridrage pomast, i izli mu ju na glavu čim on sidjaše za trpezom* (Mt 26, 7).

amo, *adv.* – na ovu stranu, ovamo; *A on im reče: donesite ih amo* (Mt 14, 18).

Andria, *m.* – Andrija; *I hodeć Isus po-kraj galilejskoga mora vidi da dva brata, Šimun, koj se zove Petar, i Andria njegov brat bacahu mriže u more* (Mt 4, 18).

Anjel, *m.* – Anđeo; *I reče mu: ako si sin božji baci se nizdol; pisano bo je: on je radi tebe zapovidio svojim Anjelom, i oni će te nositi na svojim rukama, da počem ne udariš svojom nogom o kamen* (Mt 4, 6).

anjel, *m.* – anđeo; *Tada će on reći onim, koj budu na livu: odstupite od mene vi prokleti u oganj vični, koj je pri-pravljen diavlu, i njegovim anjelom* (Mt 25, 41).

Anjeo, *m.* – Anđeo; *Ali čim on ob ovom mišljaše prikaza mu se Anjeo gospodnji u snu* (Mt 1, 20).

Arimatea, *f.* – Arimateja; *I buduć doba*

priđ večer dojde čovik bogat iz Arimatee imenom Josip, koj biaše Isusov učenik i on (Mt 27, 57).

arja, *f.* – rđa, korozija; *Ne sakupljajte sebi blaga na zemlji, gdi grizlica i arja skončavaju, i gdi lupeži izkopavaju i kra-du* (Mt 6, 19).

bacen, *adj.* – koji je odbačen, bačen; *Ako te bude smutjivalo tvoje desno oko, izvadi ga i odbaci od sebe, jer ti je ko-ristnie, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 29).

Barabas, *m.* – Baraba; *A imaše on tada u uzah jednoga razglašenoga, koj se sva-še Barabas* (Mt 27, 16).

Bartolomeo, *m.* – Bartolomej, Bartol, Bartul; *Jakov Zebedeov, i Ivan njegov brat, Filip, i Bartolomeo, Toma, i Matij očitnik, Jakov Alfeov, i Tadia* (Mt 10, 3).

baštinik, *m.* – onaj koji je što naslije-dio, nasljednik; *A težatelj vidivši sina re-koše medju sobom: ovo je baštinik; hajde ubijmo ga, i imati ćemo njegovo baštin-stvo* (Mt 21, 38).

baštinstvo, *n.* – nasljedstvo, naslijeđe,

baština; *A težatelj vidivši sina rekoše među sobom: ovo je baštinik; hajde ubijmo ga, i imati ćemo njegovo baštinstvo* (Mt 21, 38).

bdenje, *n.* – bdijenje; *I dojde on k njim o četvrtom bdenju noći, hodeć svrhu mora* (Mt 14, 25).

bđiti, *impf.* – biti budan, bdjeti; *Bdite dakle, jer neznate, u koje će doba doći vaš Gospodin* (Mt 24, 42).

besida, *f.* – riječ; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvezda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biae ditić, sustade ondi* (Mt 2, 9). Isto i rič.

besiditi, *impf.* – kazivati, govoriti; *A Isus pristupi k njim, poče besiditi, i reče: meni je dana svaka oblast na nebu i na zemlji* (Mt 28, 18).

Betania, *f.* – Betanija; *I ostavivši ih otide on vanka grada u Betaniu, i ostade ondi* (Mt 21, 17).

betežan, *adj.* – koji je nevaljao, bolestan, kvaran; *Ako pak tvoje oko bude betežno, sve će tvoje tilo biti tminasto* (Mt 6, 23).

bezgrišan, *adj.* – koji nema grijeha, bezgrešan; *Videć Pilat, da nemože ništo opraviti, dali pače da se činjaše buna, uze vode, opru ruke prid pukom i reče: ja sam bezgrišan u krvi ovoga pravednoga; pazite vi za to* (Mt 27, 24).

bezposlen, *adj.* – koji je nezaposlen, besposlen; *Buduć on izašao okolo trećega doba ugleda drugih, koji stahu na trgovištu bezposleni* (Mt 20, 3).

bezrazuman, *adj.* – koji je bez pameti, nepametn; *A on odgovori: jeste li i vi jošće bezrazumni?* (Mt 15, 16).

bilig, *m.* – znak; *Vi dakle znate razsudjivati obličje neba, a bilige vrmena nemožete poznati?* (Mt 16, 4).

bio, *adj.* – koji je bijele boje, bijel; *Ti se neimaš kleti ni svojom glavom, budući da ti nemožeš ni jedan njezin vlas učiniti bio, oli crn* (Mt 5, 36).

bižanje, *n.* – bijeg, bježanje; *Ali molite, da vaše bižanje ne bi se sgodilo zimi, oli u Subotu* (Mt 24, 20).

bižati, *impf.* – bježati; *Ali kad vas budu progonili u ovom gradu bižite u drugi* (Mt 10, 23).

blagajnica, *f.* – riznica, kasa, blagajna; *A glavni Svećenici uzeše srebrnjake, i rekoše: nepristoi se da ih bacimo u blagajnicu, jer je krvna cina* (Mt 27, 6).

blagohranište, *n.* – blago, riznica; *A on im reče: zato je svaki naučeni knjižnik u kraljestvu nebeskom priličan otcu obitili, koj iz svojega blagohraništa iznosi stvarih i novih i starih* (Mt 13, 52).

blagoshranište, *n.* – blago, riznica; *I ušavši u kuću, i našavši ditića s Mariom njegovom materom, prostriše se na zemlju, i pokloniše mu se; i otvorivši svoja blagoshraništa pokloniše mu u darove zlata, tamjana i mirhe* (Mt 2, 11).

blagoslovjen, *adj.* – koji je primio blagoslov, blagoslovljen; *A množ puka, koj hodjaše naprid, i koj slidjaše, vapiaše govoreći: Hošana Davidovomu sinu! blagoslovjen koj grede u Gospodinovo ime; Hošana u visokih* (Mt 21, 9).

blagougodnost, *f.* – milina, dragost, ugoda; *I evo dojde glas s neba, i reče: ovo je moj poljubljani sin, u kojem sam ja našao svoju blagougodnost* (Mt 3, 17).

blagovalište, *n.* – blagovaonica; *I otišavši njegovi sluga po putih sakupiše sve, koje najdoše zle i dobre, i pirno se blagovalište napuni zatrpezenimi* (Mt 22, 10).

blagovati, *impf.* – jesti; *A Isus im reče: nije triba, da otidu; dajte im vi blagovati* (Mt 14, 16).

blagugodnost, *f.* – milina, dragost, ugoda; *Čim on još govoraše evo ih obisnu svitao oblak: i evo glas iz oblaka reče: ovo je moj poljubljani sin, u kojem sam našao svoju blagugodnost, njega slušajte* (Mt 17, 5).

bludjenje, *n.* – bludnost, blud; *Iz srca bo izhode zlemisli, ubojstva, priljubodinstva, bludjenja, lupeštine, kriva svidočanstva, psosti* (Mt 15, 19).

bludnica, *f.* – kurva, prostitutka; *Došao je k vam Ivan pripovijajući put pravednosti, a vi mu nevirovaste, kad mu virovaše očitnici i bludnice* (Mt 21, 32).

bo, *conj.* – jer; *Ona će bo roditi sina, i ti ćeš mu nazvati ime Isus; on će bo izbaviti svoj puk od njihovih grijah* (Mt 1, 21).

bogastvo, *n.* – bogatstvo; *Vi nemožete služiti Bogu i bogastvu* (Mt 6, 24).

bogatac, *m.* – bogataš; *Reče tada Isus svojim učenicom: u istinu vam govorim da će bogatci mučno uliziti u kraljestvo nebesko* (Mt 19, 23).

bogogrdje, *n.* – bogohuljenje, psovka; *I zato vam govorim, da će svaki grijh i*

svako bogogrdje biti prošteno ljudem; ali bogogrdje proti duhu neće biti prošteno (Mt 12, 31).

boiti se, *impf.* – bojati se, strahovati; *Ako mu pak odgovorimo: od ljudi, boimo se puka; svi bo držahu Ivana za Proroka* (Mt 21, 26).

bratja, *pl. tant.* – braća; *Abraham rodi Isaaka; a Isaak rodi Jakova; a Jakov rodi Judu, i njegovu bratju* (Mt 1, 2).

bratovi, *m.* – braća; *A kralj će odgovoriti, i reći im: u istinu vam govorim, što ste učinili jednomu od ovih mojih najmanjih bratovah, učinili ste meni* (Mt 25, 40).

brazgotina, *f.* – crtica, točka; *Jer vam ja u istinu govorim, da dokle nemimojde nebo i zemlja neće nijedno slove ni ijedna brazgotina zakona ostati neizpunjena dokle nebude sve svršeno* (Mt 5, 18).

brime, *n.* – brema; *Moj bo je jaram ugodan, i moje je brime lagahno* (Mt 11, 30).

brinutje, *n.* – briga, mar, zabrinutost; *Tko od vas može svojim brinutjem nadostaviti svojem restu jedan lakat?* (Mt 6, 27).

brodica, *f.* – gajeta, barka; *I otišavši od onle naprid vidi on druga dva brata, tojest Jakova i Ivana Zebedeove sinove u brodici sa Zebedeom njihovim ocem, koji krpahu svoje mriže; i zazva ih* (Mt 4, 21).

brž, *adv.* – možda; *A ti, Kafarnaume! jeda li misliš uzvisiti se do neba? Ti ćeš saći do u pakao, jer da ona čudesu, koja bihu učinjena u tebi, budu bila učinjena*

u Sodomi, ona bi brž bila obstala do današnjega dneva (Mt 11, 23).

budać, *conj.* – budući da; *Ali budać dočuo, da u Judei kraljuje Arkelao namisto Iruda svojega otca uzboja se ići ona-mo* (Mt 2, 22).

buna, *f.* – pobuna; *Ali govorahu: ne o blagdanu, da počem ne bi nastala huna u puku* (Mt 26, 5).

carinište, *n.* – carinarnica; *I budać se Isus oddilio od onle ugleda čovika sidećega u cariništu, imenom Matija, i reče mu: slidi me; i on ustavši se otide za njime* (Mt 9, 9).

celovati, *pf.* – poljubiti, cjelovati; *Oni pak, koj ga izdade, biaše im dao bilig rekavši: kojega budem celovao, ono je, njega uhvatite* (Mt 26, 48).

Cesar, *m.* – car; *Odgovoriše mu: Cesarov. Tada im on reče: podavajte dakle Cesaru što se pristoi Cesaru, a Bogu sto se pristoi Bogu* (Mt 22, 21).

ciniti, *impf.* – procijeniti, ocijeniti, misliti, smatrati; *Ne cinite, da sam ja došao da razčinim zakon, oli Proroke; ja nisam došao da ih razčinim, dali da ih izvrstnim* (Mt 5, 17).

Cireneanin, *m.* – stanovnik Cirene, Cirenejac; *I čim izahodjahu (iz grada) susritoše nikoga Cireneanina imenom Šimuna, i usilovaše ga da nosi njegov križ* (Mt 27, 32).

crljen, *adj.* – koji je crvene boje, crven; *A iz jutra: danas će učiniti zlagodina, jer je nebo crljeno i mračno* (Mt 16, 3).

crljeniti se, *impf.* – postajati crvenim, crvenjeti se; *A on im odgovori i reče: vi u*

večer govorite: sutra će biti vedro, jer se crljeni nebo (Mt 16, 2).

častiti, *impf.* – poštovati, cijeniti; *Oni bo me časte zaludu čim daju nauka, i ljudskih zapovidih* (Mt 15, 9).

četernaest, *num.* – četrnaest; *Bilo je dakle svih porodah od Abrahama do Davida četrnaest, četernaest takodjer od Davida do babilonskoga sužanjstva, a četrnaest od babilonskoga sužanjstva do Krsta* (Mt 1, 17).

četvrtično, *adv.* – odnosi se na četvrtinu; *Onoga vrimenta Irud četvrtično glav var biaše dočuo Isusovo oglasje* (Mt 14, 1).

čića, *praeupos.* – zbog, zarad, radi; *I kad budete molili nemojte biti mnogorični, kakono su krivobožci, koji cine, da će oni čića svojega mnogoričja biti uslišani* (Mt 6, 7).

čigov, *pron.* – čiji; *Upita ih tada Isus: čigova je ovo prilika i nadpis?* (Mt 22, 20).

čovičanski, *adj.* – koji pripada čovjeku, čovječji, ljudski; *A Isus mu reče: lisi-ce imaju jamah, a nebeske ptice gnjizdah, ali sin čovičanski neima ni gdi bi glavu naslonuo* (Mt 8, 20).

čovik, *m.* – čovjek; *A on mu odgovori, i reče: pisano je: čovik nežive o samom kruhu, dali o svakoj stvari, koja nastaje po božjoj riči* (Mt 4, 4).

čuvat se, *impf.* – biti oprezan, paziti se; *Kako nerazumite, da, rekavši vam ja: čuvajte se farisejskoga i saducejskoga kvasa, ne rekoh to o kruhu?* (Mt 16, 11).

čutiti, *impf.* – osjećati; *I razpruži se*

njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosa-hu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bole-stih obnevoljeni, i vragomućene, i zavr-talce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše (Mt 4, 24).

daleki, *adj.* – koji je udaljen, dalek; *Bio je niki otac obitili, koj je nasadio vino-grad, i obgradio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagradio stolp; i buduć ga naimio težateljem otide putovati na daleke strane (Mt 21, 33).*

dali, *conj.* – nego; *A on mu odgovori, i reče: pisano je: čovik nežive o samom kruhu, dali o svakoj stvari, koja nastaje po božjoj riči (Mt 4, 4).*

dažd, *m.* – kiša; *Jer ako i pade dažd, i nastane potoci, i dunu vetrovi, i navale na onu kuću, ona neće padsti, jer je uteme-ljena na kamenu (Mt 7, 25).*

dažditi, *impf.* – kišiti, daždjeti; *Da bu-dete sinovi svojega otca, koji je na ne-besih; koj čini izticati svoje sunce svrhu dobrih, i svrhu zlih, i dažditi svrhu pra-vednih i nepravednih (Mt 5, 45).*

denar, *m.* – vrsta novca, dinar; *I buduć ovaj službenik izašao od onle susriti on jednoga od svojih družbenikah, koj mu biaše dužan sto denarah, i uhvativši ga davjaše ga govoreć: plati što si dužan (Mt 18, 28).*

devetdeset, *num.* – devedeset; *Što vam se čini? da bi tko imao sto ovacah, i da bi mu se jedna od njih izgubila, ne bi li on ostavio onih devetdeset i devet u gori, a otišao tražiti onu, koja se je izgubila? (Mt 18, 12).*

diaval, *m.* – đavao, vrag, nečastivi, so-tona; *Bi tada Isus poveden od duha u pu-stinju, da bude podkušan od diavla (Mt 4, 1).*

diavao, *m.* – đavao, vrag, nečastivi, so-tona; *Nepriatelj, koj ga je usiao, ovo je diavao (Mt 13, 39).*

dičica, *pl. tant.* – dječica; *Niste li štili: ti si iz ustih dičice i sisajućih pripravo (sebi) pohvalu? (Mt 21, 16).*

dičica, *pl. tant.* – dječica; *I reče: u isti-nu vam govorim, ako se neobratite, i ne-nastanete kakono su dičica nećete ući u kraljestvo nebesko (Mt 18, 3).*

dilo, *n.* – djelo; *Neka po isti način sviti i vaša svitlost prid ljudmi, za da oni vide vaša dobra dila, i proslave vašega otca, koj je na nebesih (Mt 5, 16).*

dilovati, *impf.* – djelovati, raditi; *A ja ću im očito reći: javas nisam nigda po-znao; odstupite od mene vi, koji dilujete nebožtva (Mt 7, 23).*

dimeći, *adj.* – koji dimi, diman; *On neće ni skršenu trstiku slomiti, ni dimeći stinj ugasiti, dokle ne privede pravdu k zadobitju (Mt 12, 20).*

diovaoski, *adj.* – koji pripada đavlu, đavolski, sotonski, vražji; *A Fariseji, čuvši to, rekoše: ovi neizganja diavle, nego po Beelzebubu diovaoskom pogla-vici (Mt 12, 24).*

dite, *n.* – dijete; *I poslavši ih u Betle-hem reče im: pojdite i izpitajte pomnjivo o tom ditetu, i kad ga budete našli ozna-nite me o tom, da dođem i ja, i da mu se poklonim (Mt 2, 8).*

ditejce, *n. dem.* – malo dijete, djetesće;

A isus zazva jedno djetjce, stavi ga medju njih (Mt 18, 2).

ditić, *m. dem.* – malo dijete, djetješce; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvizda, koju biahu vidili u Izto-ku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biaše ditić, sustade ondi (Mt 2, 9).*

ditinstvo, *n.* – djetinjstvo; *Odgovori mu mladić: ja sam sve ovo obslužio još od svojega ditinstva (Mt 19, 20).*

Divica, *f.* – Blažena Djevica Marija; *Evo će Divica začeti, i poroditi sina, i oni će mu nazvati ime Emanuel, što iztumačeno zlamenuje “s nami je Bog” (Mt 1, 23).*

divica, *f.* – djevica; *Tada će kraljestvo nebesko biti prilično deset divicam, koje, uzamši svoje svičnjake, pojdoše zaručniku i zaručnici na susrit (Mt 25, 1).*

divojčica, *f. dem.* – mlada djevojka, djevojčica; *I bi donesena njegova glava na pladnju, i dana divojčici, koja ju poni svojoj materi (Mt 14, 11).*

dnev, *m.* – dan; *Oli niste li štili u zakonu, da Svećenici u subotne dneve u Hramu privridjuju Subotu, a da time negriše? (Mt 12, 5).*

doba, *n.* – dio dana, sat, ura; *I približujuć se večer pristupiše k njemu njegovi učenici, i rekoše mu: ovo je misto pusto, a doba su jurve kasna; pusti dakle mnoštvo da otide po varoših, i da kupi sebi jistbine (Mt 14, 15).*

dobro, *n.* – dobro djelo; *Dopušteno je dakle u Subotu činiti dobra (Mt 12, 12); 2. imanje, imetak, imovina; Čuvši onaj*

mladić ove riči otide ožalostjen, jer imaše mnogo dobarah (Mt 19, 22).

dobuti, *pf.* – dobiti, steći; *Jer, što prudi čoviku da dobude vas svit, a da podnese škodu u svojoj duši? (Mt 16, 26).*

dohodeći, *adj.* – koji dolazi, dolazeći; *Odgovori mu Isus: ti si rekao; ali ja vam govorim, da ćete odsle viditi sina čovičanskoga sidećega o desnu kriposti božje, i dohodećega u nebeskih oblacih (Mt 26, 64).*

doisto, *adv.* – zaista, doista; *Odgovoriše mu: doisto, Gospodine (Mt 9, 28).*

dojeća, *f.* – ona koja doji, doilja; *Jao pak prisobnim i doječim onih danah! (Mt 24, 19).*

dojti, *pf.* – stići, doći; *Jer sam i ja čovik podložan oblasti, ali imam pod sobom vojnukah, ter ako zapovidim ovomu: idi, on ide; a drugomu: dojdi, on dohodi; ako pak rečem svojemu slugi: učini ovo, on to čini (Mt 8, 9).*

dokle, *conj.* – dok; *I buduć oni jurve otišli prikaza se Anjeo gospodnji Josipu u snu i reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i pobigni u Ejipat, i ostani ondi dokle ti ja budem rekao (Mt 2, 13).*

dolitati, *impf.* – dolaziti letenjem, dolijetati; *Ovo je najmanje od svih simenah; ali je, kad uzreste, veće od svih zeljah, i nastaje takovo stablo, da dolitaju nebeske ptice, i počivaju na njegovih granah (Mt 13, 32).*

dositi se, *pf.* – dovinuti se, naslutiti, spoznati; *I nedositiše se dokle nije došao potop, i ponio ih svih, tako će se sgoditi i u došastju čovičanskoga sina (Mt 24, 39).*

došastje, *n.* – dolazak; *I čim on sidjaše na maslinskoj gori, pristupiše k njemu skrovito učenici, i rekoše mu; reci nam, kada će se ovo sgoditi? koj će biti zlamen tvojega došastja, i skončanja svita?* (Mt 24, 3).

došastni, *adj.* – koji dolazi, skorašnji, skori; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

doznan, *adj.* – koji se doznao, saznat, poznat; *Nemojte ih se dakle bojati; nije bo ništo skrovito, što neće biti doznano* (Mt 10, 26).

drača, *f.* – bodljikavo bilje, drač; *A druga padoše medju drače; i buduć drače uzresle pridušiše ih* (Mt 13, 7).

dračje, *n.* – trnje; *I savivši krunu od dračja staviše mu ju na glavu, i dadoše mu trstiku u ruku* (Mt 27, 29).

dragocinjen, *adj.* – dragocjen; *Ako on nahodi tkoj dragocinjeni biser, grede, prodaje sve što ima i kupuje ga* (Mt 13, 46).

drob, *m.* – trbuh; *Jer kako je Jona bio u drobu morske nakaze tri dneva i tri noći, tako će i sin čovičanski bivati u srdcu zemlje tri dneva i tri noći* (Mt 12, 40).

družba, *f.* – družina, ekipa; *I slidiše ga mnoge družbe ljudi, i on ih ozdravi na onom mistu* (Mt 19, 2).

družbenik, *m.* – drug, sudrug; *I buduć ovaj službenik izašao od onle susriti on jednoga od svojih družbenikah, koj mu biaše dužan sto denarah, i uhvativši ga davjaše ga govoreć: plati što si dužan*

(Mt 18, 28).

drvodilac, *m.* – stolar, drvodjelac; *Nije li ovo drvodilčev sin?* (Mt 13, 55).

držati, *impf.* – smatrati, vjerovati; *I htiaše ga (Irud) pogubiti, ali se bojaše puka, jer ga držahu za Proroka* (Mt 14, 5).

dunuti, *pf.* – zapuhati; *Jer ako i pade dažd, i nastane potoci, i dunu vitrovi, i navale na onu kuću, ona neće padsti, jer je utemeljena na kamenu* (Mt 7, 25).

dušiti, *impf.* – gušiti, zadušivati; *Ono pak, koj je usiano medju drače, ovo je oni, koj sluša rič, ali brinutje za stvari ovoga svita, i varanje bogastva duši ovu rič, i ona ostaje neplodna* (Mt 13, 22).

dvodrakma, *f.* – vrsta novca, dvodrahma; *I buduć oni došli u Kafarnaum pristupiše k Petru primatelji dvodrakme i rekoše mu: ne plaća li vaš učitelj dvodrakmu?* (Mt 17, 23).

dvoica, *f.* – dva muškarca, dvojica; *Govorim vam opeta: ako se dvoica od vas budu složili na zemlji, biti će im od moga otca, koj je na nebesih, udiljeno sve, što god budu uzprosili* (Mt 18, 19).

Ejipat, *m.* – Egipat; *I buduć oni jurve otišli prikaza se Anjeo gospodnji Josipu u snu i reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i pobigni u Ejipat, i ostani ondi dokle ti ja budem rekao* (Mt 2, 13).

Elia, *m.* – Ilija; *I ako hoćete uglaviti, ovo je oni Elia, koj ima doći* (Mt 11, 14).

Evanjelje, *n.* – evanđelje; *I obhodjaše Isus svu Galileu učeć u njihovih skupštinah, i pripovijajući Evanjelje kraljestva; i ličeć svaku bolest, i svaku nemoć u puku* (Mt 4, 23).

Farisej, *m.* – farizej; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

farisejski, *adj.* – koji se tiče farizeja, farizejski; *I on im reče: pazite se i čuvajte se farisejskoga i saducejskoga kvasa* (Mt 16, 6).

Galilea, *f.* – Galileja; *A pukovi odgovoriše: ovo je Isus, Prorok iz Nazareta koj je u Galilei* (Mt 21, 11).

Galileanin, *m.* – stanovnik Galileje, Galilejac; *A Petar sidjaše vanka u udvorju; i pristupi k njemu jedna od službenicah, i reče: bio si i ti s Isusom Galileaninom* (Mt 26, 69).

ganuti se, *pf.* – smilovati se, sažaliti se; *I izašavši on (iz brodice), i vidivši ono veliko mnoštvo, ganu se prama njim na smiljenje, i izliči nemoćnike, koji biahu među njimi* (Mt 14, 14).

gdi, *adv.* – gdje; *I rekoše: gdi je taj kralj Judejah, koj se je rodio? mi bo vidismo u Iztoku njegovu zvizdu, i dojdosmo da mu se poklonimo* (Mt 2, 2).

gdigodir, *adv.* – na svakom mjestu, gdje god, svugdje; *U istinu vam govorim, da gdigodir po svem svitu bude pripovidano ovo Evanjelje, biti će na njezinu uspomenu povidano i ovo, što je ona učinila* (Mt 26, 13).

genesarski, *adj.* – koji se tiče Genezaretskog jezera, genezaretski; *I tako buduć se oni pribrodili dojdose u genesarski kotar* (Mt 14, 34).

Getšemani, *n.* – selo Getsemani; *Oti-*

de tada Isus s njimi u selo, koje se zove Getšemani, i reče svojim učenicom: sidi-te ovdi, dokle pojdem onamo i pomolim se (Mt 26, 36).

ginuti, *impf.* – pogibati, propadati; *I pristupiše k njemu njegovi učenici i zbuldiše ga rekavši; Gospodine! shrani nas, ginemo* (Mt 8, 25).

glasiti se, *impf.* – širiti se, razglašavati se; *I ova se stvar glasi među Judeji još i dan današnji* (Mt 28, 15).

glavarina, *f.* – porez; *Zemaljski kralji od kojih primaju carinu, oli glavarinu? od svojih sinovah, oli od inostranacah?* (Mt 17, 24).

gnoište, *n.* – zahod, jama, odvod; *Nerazumite li, da sve, što ulazi u usta, prohod i u trbuh, i izmeće se u gnoište?* (Mt 15, 17).

gnusoba, *f.* – prljavština, gnjusoba; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci! vi bo ste slični obiljenim grobnicam, o kojih se čini ljudem da su s dvora lipe, a unutra su pune mrtvačkih kostih, i svake gnusobe* (Mt 23, 27).

gnjiv, *m.* – gnjev, bijes; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

gnjizdo, *n.* – gnijezdo; *A Isus mu reče: lisice imaju jamah, a nebeske ptice gnjizdah, ali sin čovičanski neima ni gdi bi glavu naslonuo* (Mt 8, 20).

go, *adj.* – koji je bez odjeće, gol, nag; *Ja biah go, i vi me zaodiste; ja biah nemoćan, i vi me pohodiste; ja biah u ta-*

mnici, i vi dojdoste k meni (Mt 25, 36).

godište, *n.* – godina; *I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pristupi s traga, i dotaknu kiticu njegovoga plašta (Mt 9, 20).*

gorko, *adv.* – tako da je puno gorčine, mučno, ogorčeno; *I izajde on na dvor i plaka gorko (Mt 26, 75).*

Gospodin, *m.* – Isus Krist, Bog; *Ovo se je pak sve sgodilo ovako, za da se izpuni što je bilo rečeno od Gospodina po Proroku (Mt 1, 22).*

gospodnji, *adj.* – koji se tiče Gospodina, Gospodinov; *Ali čim on ob ovom mišljaše prikaza mu se Anjeo gospodnji u snu, i reče mu: Josipe Davidov sine! nemoj se bojati uzeti k sebi Mariu svoju zaručnicu, ono bo, što je u njoj začeto, začeto je po Duhu svetom (Mt 1, 20).*

gospodovati, *impf.* – upravljati, gospodariti; *Ali ih Isus zazva k sebi, i reče: vi znate, da medju narodi gospoduju oblastnici, i da svoju vlast svrhu njih pokazuju oni, koj su velemožni (Mt 20, 25).*

govorenje, *n.* – govor; *I buduć Isus svršio ovo govorenje, puk se čudjaše njegovomu nauku (Mt 7, 28).*

grabiti, *impf.* – otimati, krasti, uzimati; *Kad tko sluša rič kraljestva, ali ju nerazumi, dohodi hudobnjak, i grabi ono, što je u njegovo srce usiano; ovo je ono, što je bilo posiano pokraj puta (Mt 13, 19).*

grabstvo, *n.* – otimačina, grabež; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji perete s dvora čaše i zdile, a iznutra ste puni grabstvih, i nečistoće (Mt 23, 25).*

grdnost, *f.* – gnjusnost, grozota; *Kad*

dakle budete vidili, da je ona grdnost opustošenja, koja bo navištena po Danielu Proroku, počela u svetom mistu (oni, koj štie, neka razumie) (Mt 24, 15).

gren – prvo lice prezenta glagola kretanja (ići) koji nema svog oblika u infinitivu: *Slipi vide; hromi gredu; gubavci su očistjeni; gluhi čuju; mrtvi uskrsnuju; ubogim je pripovidano Evanjelje (Mt 11, 5).*

grih, *m.* – grijeh; *I vidivši Isus njihovu viru reče žiloslabjenomu: ufaj sinko, odušteni su ti tvoji grisi (Mt 9, 2).*

grišnik, *m.* – onaj koji griješi, grešnik; *Došao je i sin čovičanski, koj i jide i pie, i vi govorite: ovo je čovik proždrlac, i vinopia, priatelj očitnikah, i grišnikah; ali je mudrost opravdana po njezinih sinovih (Mt 11, 19).*

grizlica, *f.* – moljac; *Ne sakupljajte sebi blaga na zemlji, gdi grizlica i arja skončavaju, i gdi lupeži izkopavaju i kradu (Mt 6, 19).*

grozdje, *n.* – grožđe; *Jeda li se s trnja bere grozdje, oli s ošljebada smokve? (Mt 7, 16.).*

guliti, *impf.* – sabirati, čupati; *I on odgovori: ne, da počem guleći ljulj ne izgulite skupa s njime i pšenicu (Mt 13, 29).*

guvno, *n.* – mjesto na kojem se mlati i vrši žito, gumno; *On imade u svojoj ruci lopatu, on će otribiti svoje guvno sakupivši svoju pšenicu u žitnicu, a plivu sažgavši neugasivim ognjem (Mt 3, 12).*

hajati, *impf.* – voditi brigu, mariti; *A oni nehajaše za to, dali otiđoše niki na svoje polje, a niki na svoje trgovanje (Mt 22, 5).*

himbeno, *adv.* – tako da je na prevaru, lukavo; *I biahu učinili više, kako bi Isusa himbeno uhvatili, i ubili* (Mt 26, 4).

hinac, *m.* – varalica, prevarant; *I rekoše mu: došlo nam je, Gospodine, na pamet, da je oni hinac rekao čim još živjaše: ja ću posli tri dneva uskrsnuti* (Mt 27, 63).

hititi, *pf.* – baciti; *Ali da ih ne bismo smutili pojdi k moru, i hiti udicu, uzmi onu ribu, koju budeš prvu iztegnuo; otvori joj zatim usta, i naći ćeš štater; uzmi ga, i daj im ga za me i za se* (Mt 17, 26).

hodit, *impf.* – ići; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvezda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biaše ditić, sustade ondi* (Mt 2, 9).

Hošana, *excl.* – Hosana; *A množ puka, koj hodjaše naprid, i koj slidjaše, vapiaše govoreći: Hošana Davidovomu sinu! blagoslovjen koj grede u Gospodinovo ime; Hošana u visokih* (Mt 21, 9).

hotimski, *adj.* – koji se tiče preljuba, preljubnički, kurvarski; *Zao i hotimski porodjaj išće zlamenja, ali mu neće biti dano drugoga zlamenja izvan zlamenja Jone Proroka* (Mt 16, 4).

hotinje, *n.* – želja, htijenje; *Tako je hotinje vašega otca, koj je na nebesih, da nepogine ni jedan od ovih malahnih* (Mt 18, 14).

hrom, *adj.* – koji hramlje, šepav; *Ako te dakle tvoja ruka oli tvoja noga smutjuje, odsici ju i baci od sebe; bolje ti je da kljast i hrom ujdeš u život, nego da imaš obe ruke i obe noge, a da budeš bacen u vični oganj* (Mt 18, 8).

hromac, *m.* – onaj koji hramlje, šepavac; *I pristupiše k njemu u Hram slipci, hromci, i on ih izliči* (Mt 21, 14).

htiti, *impf.* i *pf.* – htjeti, željeti; *I htiaše ga (Irud) pogubiti, ali se bojaše puka, jer ga držahu za Proroka* (Mt 14, 5).

hudobnjak, *m.* – zli, opaki; vrag, đavao, nečastivi; *Kad tko sluša rič kraljestva, ali ju nerazumi, dohodi hudobnjak, i grabi ono, što je u njegovo srdce usiano; ovo je ono, što je bilo posiano pokraj puta* (Mt 13, 19).

hudobština, *f.* – opakost, lukavstvo, podmuklost; *A Isus poznavši njihovu hudobštinu reče: zašto me podkušajete, licumirci?* (Mt 22, 18).

huna, *f.* – v. **buna**. (Nap. Očito je posrijedi slovna pogreška jer u komentaru Škarić navodi riječ **buna**.)

igrati, *impf.* – plesati; *Ali budući Iručina kći na dan Irudovoga rođenja igrala nasridi (prid svimi), bi to ugodno Irudu* (Mt 14, 6).

imati, *impf.* – morati, trebati; *A Isus odgovori i reče: nevirni i izopačeni narode! dokle imam bivati s vami?* (Mt 17, 16).

inačie, *adv.* – inače; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inačie mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

inostranac, *m.* – tuđinac, stranac; *Zemaljski kralji od kojih primaju carinu, oli glavarinu? od svojih sinovah, oli od inostranacah?* (Mt 17, 24).

Irud, *m.* – Herod; *Budući se dakle rodio Isus u Betlehemu Jude u vrime Iruda*

kralja, evo Mudarci iz Iztoka dođoše u Jerusolim (Mt 2, 1).

Irudica, *f.* – Herodijada; *Biaše bo Irud uhvatio Ivana, i svezao ga, i postavio ga u tamnicu radi Irudice žene svojega brata (Mt 14, 3).*

iskati, *impf.* – tražiti, iskati; *Jer će se sgoditi, da će se Irud staviti iskati ditića, da ga pogubi (Mt 2, 13).*

iskrnji, *adj.* – koji je blizak, bližnji; *Čuli ste, da je bilo rečeno: ljubiti ćeš svoga iskrnjega, a zlobiti ćeš svoga neprijatelja (Mt 5, 43).*

Israel, *m.* – Izrael; *A ti, Betleheme, zemljo Jude, nisi najmanja među kneževskim gradovima Jude, jer će iz tebe izaći oni Vladalac, koj će upravljati Israelom mojim pukom (Mt 2, 6).*

israelski, *adj.* – koji se odnosi ili koji pripada Izraelu, izraelski; *I reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i povrati se u israelsku zemlju (Mt 2, 20).*

Isukrst, *m.* – Isus Krist; *Tada zapoviedi svojim učenicima, da ne bi tkomu rekli, da je on Isukrst (Mt 16, 20).*

Išaija, *m.* – prorok Izaija; *Ovo je oni, o kojem je navistio Išaija Prorok rekavši: (čuje se) glas vapićega u pustinji: pripravite put Gospodina; upravne učinite njegove staze (Mt 3, 3).*

iščati, *impf.* – tražiti, iskati; *Jer sve ovo išću narodi (Mt 6, 32).*

ištom, *conj.* – tek; *Jer će ištom tada moć porobiti njegovu kuću (Mt 12, 29).*

izać, *pf.* – napustiti kakav prostor, izaći; *Izajdoše tada Fariseji, i učiniše više protiv njemu, kako bi ga pogubili (Mt 12, 14).*

izagnan, *adj.* – koji je istjeran, prognan; *A da će sinovi kraljestva biti izagnani u tmine izvanjske; ondje se [sic!] biti plaća, i škripanja zubih (Mt 8, 12).*

izagnat, *pf.* – istjerati, prognati; *I došavši večer priniše k njemu mnogo vragomučenih, i on izagna one duhove ričju; on izliči također i sve nemoćne (Mt 8, 16).*

izahodjiti, *pf.* – izlaziti; *I izahodjahu k njemu pribivaoci Jerusolima, i sve Judee, i svih mistah okolo Jordana (Mt 3, 5).*

izaznati, *pf.* – saznati, doznati; *A Isus im zaprijeti, i reče: pazite, da toga ne bi tko izaznao (Mt 9, 30).*

izbacen, *adj.* – koji je protjeran, izbačen; *Ona bo nevalja više za ništa nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od ljudi (Mt 5, 13).*

izbaviti, *pf.* – osloboditi, spasiti; *Ona će bo roditi sina, i ti ćeš mu nazvati ime Isus; on će bo izbaviti svoj puk od njihovih grihah (Mt 1, 21).*

izbičati, *pf.* – istući bičem, izbičevati; *I pridati narodom, da mu se narugaju, da ga izbičaju, i da ga propnu; a on će treći dan uskrsnuti (Mt 20, 19).*

izbirati, *impf.* – probirati, odvajati; *I koju, pokle se je napunila, iztežu na suho, i sevši na kraj izbiraju dobre i stavljaju u sudove, a zločeste izbacuju nadvor (Mt 13, 48).*

izdavati, *impf.* – odavati, izdavati, iznevjeravati; *I tada će se smutiti mnogi, i jedan će drugoga izdavati, i jedan će drugoga zlobiti (Mt 24, 10).*

izdubati, *pf.* – iskupati, izdupsti; *Bio je*

niki otac obitili, koj je nasadio vinograd, i obgradio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagradio stolp; i buduć ga namimio težateljem otide putovati na daleke strane (Mt 21, 33).

izganjati, *impf.* – izgoniti, tjerati; *Mnogi će mi onoga dana reći: Gospodine, Gospodine! nismo li mi u tvoje ime prorokovali, i u tvoje ime izganjali diavle, i u tvoje ime činili mnoga čudesa? (Mt 7, 22).*

izgoniti, *impf.* – istjerivati, protjerivati; *Ako dakle jedan diavao izgoni drugoga, tada je on proti sebi razdiljen; kako će dakle obstati njegovo kraljestvo? (Mt 12, 26).*

izgovor, *m.* – govor; *I nakon malo vrimenta pristupiše oni, koji stahu okolo, i rekoše Petru: doisto si i ti jedan od onih, jer te i tvoj izgovor očituje (Mt 26, 73).*

izgubjenje, *n.* – propast; *Ulazite kroz tisna vrata, jer su široka ona vrata, i prostran je onaj put, koj vodi k izgubjenju, i mnogo ih je, koji kroz njih ulaze (Mt 7, 13).*

izguliti, *pf.* – iščupati; *I on odgovori: ne, da počem guleći ljulj ne izgulite skupa s njime i pšenicu (Mt 13, 29).*

izhod, *m.* – izlaz; *Pojdite dakle na izhode putah, i kojegodir najдете, zazovite na pir (Mt 22, 9).*

izhoditi, *impf.* – izlaziti; *I čim izahodjahu (iz grada) susritoše nikoga Cireneanina imenom Šimuna, i usilovaše ga da nosi njegov križ (Mt 27, 32).*

izkopavati, *impf.* – potkopavati, potkradati; *Ne sakupljajte sebi blaga na zemlji, gdi grizlica i arja skončavaju, i gdi*

lupeži izkopavaju i kradu (Mt 6, 19).

izkorenjen, *adj.* – iskorijenjen; *A on im odgovori: svaki će sad, kojega nije usadio moj otac, biti izkorenjen (Mt 15, 13).*

izličiti, *pf.* – sanirati bolest, izliječiti; *Odgovori mu Isus: doći ću, i izličiti ću ga (Mt 8, 7).*

izlitati, *impf.* – izlijetati, izlaziti; *Jer kako munja izlita u iztoku, i siva tja do zapada tako će biti i došastje sina čovičanskoga (Mt 24, 27).*

izmećati se, *impf.* – izbacivati se; *Nerazumite li, da sve, što ulazi u usta, prohod u trbuh, i izmeće se u gnojište? (Mt 15, 17).*

iznašati, *impf.* – iznositi, vaditi; *Dobar čovik iz dobra blagohraništa iznaša dobra; a zao čovik iz zla blagohraništa iznaša zla (Mt 12, 35).*

iznovice, *adv.* – ponovno, iznova, opet; *Posla on iznovice drugih slugah u broju većem od prvašnjega, i učiniše isto i ovim (Mt 21, 36).*

izpitati, *pf.* – ispitati, provjeriti; *Tada Irud zazvavši skrovito one Mudarce izpita pomnjivo od njih vrime, kojega im se biae ukazala ona zvizda (Mt 2, 7).*

izpivati, *pf.* – otpjevati, ispjevati; *I pokle biahu izpivali pismu, izajdoše (da pojdu) na goru maslinsku (Mt 26, 30).*

izplatiti, *pf.* – izvršiti isplatu, isplatiti; *U istinu ti govorim, da nećeš od onle izaći, dokle nebudeš izplatio najzadnji pinez (Mt 5, 26).*

izpovidati, *impf.* – ispovijedati; *I biahu krstjeni od njega u Jordanu, izpovidivši oni svoje grihe (Mt 3, 6).*

izpoviditi, *pf.* – priznati, posvjedočiti; *Svakoga dakle, koj bude izpovidio mene prid ljudmi, izpoviditi ću i ja njega prid svojim ocem, koj je na nebesih* (Mt 10, 32).

izprid *adv.* – tako da je pred nečim, ispred; *A stražani se pripadoše od straha izprid njega, i ostaše kako mrtvi* (Mt 28, 4).

izpuniti, *pf.* – ispuniti, održati (riječ); *Ovo se je pak sve sgodilo ovako, za da se izpuni što je bilo rečeno od Gospodina po Proroku, koj je rekao* (Mt 1, 22).

izpunjeno, *adv.* – tako da je obavljeno, ispunjeno; *Za da bude izpunjeno što bi rečeno po Išaiji Proroku* (Mt 4, 14).

izpunjivano, *adv.* – tako da je obavljeno, ispunjeno; *Neka bude izpunjivana volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji* (Mt 6, 10).

izrodjen, *adj.* – koji je preljubnički, preljubotvoran; *A on im odgovori: opaki i izrodjeni narod išće zlamenja; ali neće mu biti dano drugoga zlamenja izvan zlamenja Jone Proroka* (Mt 12, 39).

iztaštiti, *pf.* – izgubiti okus, obljutaviti; *Vi ste sol zemlje; ako sol iztašti čime će se soliti?* (Mt 5, 13).

izteći, *pf.* – isteći, izaći; *Puk, koji si-djaše u tminah, vidio je veliku svitlost; svitlost je iztekla onim, koji sidjahu u okružju smrtne osine* (Mt 4, 16).

iztegnuti, *pf.* – izvući; *Ali da ih nebi-smo smutili pojdi k moru, i hiti udicu, uzmi onu ribu, koju budeš prvu iztegnuo; otvori joj zatim usta, i naći ćeš štater; uzmi ga, i daj im ga za me i za se* (Mt 17, 26).

iztezati, *impf.* – izvlačiti, istežati; *I*

koju, pokle se je napunila, iztežu na suho, i sevši na kraj izbiraju dobre i stavljaju u sudove, a zločeste izbacuju nadvor (Mt 13, 48).

izticati, *impf.* – isticati, izlaziti (o suncu); *Da budete sinovi svojega otca, koji je na nebesih; koj čini izticati svoje sunce svrhu dobrih, i svrhu zlih, i dažditi svrhu pravednih i nepravednih* (Mt 5, 45); 2. istjecati, otjecati; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inače mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

iztok, *m.* – istok; *Ali vam govorim, da će ih mnogo doći od iztoka, i od zapada, i da će s Abrahamom, Isaakom, i Jakovom sediti za trpezom u kraljestvu nebeskom* (Mt 8, 11).

Iztok, *m.* – Istok; *Buduć se dakle rodio Isus u Betlehemu Jude u vrime Iruda kralja, evo Mudarci iz Iztoka dojdose u Jerusolim* (Mt 2, 1).

iztumačiti, *pf.* – pojasniti, objasniti, protumačiti; *Evo će Divica začeti, i poroditi sina, i oni će mu nazvati ime Emanuel, što iztumačeno zlamenuje "s nami je Bog"* (Mt 1, 23).

izvan, *praepos.* – osim, doli; *A oni uzdignuvši svoje oči nevidiše nitkoga izvan samoga Isusa* (Mt 17, 8).

izvanski, *adj.* – koji je s vanjske strane, izvanjski; *Reče tada kralj službenikom: svežite mu ruke i noge, i izbacite ga u izvanske tmine; ondi će biti jaukanja i škripanja zubih* (Mt 22, 13).

izvrsniti, *pf.* – ispuniti, održati; *Ne ci-*

nite, da sam ja došao da razčinim zakon, oli Proroke; ja nisam došao da ih razčini, dali da ih izvrstnim (Mt 5, 17).

izvrstniji, *adj. komp.* – koji je bolji, izvrstniji; Govorim bo vam, da ako vaša pravednost nebude izvrstnija od pravednosti knjižnikah, i Farisejah nećete ući u kraljestvo nebesko (Mt 5, 20).

jakodušan, *adj.* – koji je pun samopouzdanja, hrabar; A Isus počeo odmah s njimi govoriti, i reče: budite jakodušni; ja sam, nestrašite se (Mt 14, 27).

jaram, *m.* – teret; Uzmite moj jaram nase, i naučite se od mene, koj sam krotak, i ponižna srдца, i naći ćete pokoja svojim dušam (Mt 11, 29).

jaukanje, *n.* – jauk; Bio je u Rami čuven vapaj, plakanje i jaukanje veliko (Mt 2, 18).

jeda, *part.* – zar; Jeda li je tkoj među vami, koj bi svojemu sinu, ako bi on od njega pitao kruha, dao kamen? (Mt 7, 9).

Jerik, *m.* – grad u Palestini, Jerihon; I buduć oni izašli iz Jerika, slidjaše ih veliko mnoštvo (Mt 20, 29).

Jerusolim, *m.* – Jeruzalem; Buduć se dakle rodio Isus u Betlehemu Jude u vrijeme Iruda kralja, evo Mudarci iz Iztoka dojdohu u Jerusolim (Mt 2, 1).

jistbina, *f.* – jelo; A Ivan imao na sebi odiću od kamelovih dlakah, i kožni pás okolo svojih bokuh, a njegova jistbina biahu kobilice, i divji med (Mt 3, 4).

jisti, *impf.* – konzumirati, jesti; Zato vam govorim: nemojte se odveć brinuti za svoje življenje, što biste jili, ni za svoje tilo, čime biste se odili (Mt 6, 25); Došao

bo je Ivan, koj niti jide niti pie, i vi govorite: on ima diavla (Mt 11, 18).

Judej, *m.* – Židov; I rekoše: gdi je taj kralj Judejah, koj se je rodio? mi bo vidismo u Iztoku njegovu zvezdu, i dojdohmo da mu se poklonimo (Mt 2, 2).

judejski, *adj.* – koji se odnosi na Židove, židovski; A Isus stao prid Oblastnikom, i upita ga Oblastnikni reče: jesi li ti kralj judejski? (Mt 27, 11).

junac, *m.* – mlađe govedo, june; Posla on opeta druge slugе s ovom naredbom: recite zazvanin: evo je jurve moj obid pripravljen, moji su junci, i pićci zaklani, i spravljena je svaka stvar; dojdite na pir (Mt 22, 4).

jur, *adv.* – već; I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pristupi s traga, i dotaknu kiticu njegovoga plašta (Mt 9, 20). Isto i **jurve**.

jurve, *adv.* – već; I buduć oni jurve otišli prikaza se Anjeo gospodnji Josipu u snu i reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i pobigni u Egipt, i ostani ondokle ti ja budem rekao (Mt 2, 13). Isto i **jur**.

Kajfas, *m.* – veliki svećenik Kaifa; Tada se biahu sakupili glavni Svećenici i starešine puka u udvorje svećeničkoga Poglavice, koj se zvaše Kajfas (Mt 26, 3).

kako, *conj.* – kao; I buduć Isus bio krstjen izajde on odmah iz vode; i evo se otvoriše nebesa, i on vidi, da duh božji biaoše sašao kako golubica, i da biaoše došao svrhu njega (Mt 3, 16).

kakono, *conj.* – kao što; Kad dakle budeo htio učiniti zadužbinu, ne čekaj da za-

trubi (prosjak) *prid tobom, kakono čine licumirci u skupštinah i na ulicah* (Mt 6, 2).

Kalvaria, *f.* – Kalvarija; *I dođoše na ono misto, koje se zove Golgota, tojest misto Kalvarie* (Mt 27, 33).

kamel, *m.* – deva; *A Ivan imaše na sebi odiću od kamelovih dlakah, i kožni pās okolo svojih bokuh, a njegova jistbina biahu kobilice, i divji med* (Mt 3, 4).

kamenovati, *pf.* – istući kamenjem, ubiti kamenovanjem; *A težatelji uhvatiše njegove sluge, ter nikoga izbičaše, nikoga ubiše, a nikoga kamenovaše* (Mt 21, 35).

kamogodir, *adv.* – kamo god; *Pristu-pi tada k njemu niki knjižnik i reče mu: učitelju! ja ću te sliditi kamogodir budeš otišao* (Mt 8, 19).

karati, *impf.* – kuditi, grditi; *Bi mu tada privedeno dice, da postavi svrhu njih ruke, i da učini molitvu; a učenici karahu ih* (Mt 19, 13).

kaživati se, *impf.* – pokazivati se, kazivati se, izgledati; *Vi bo se kažete ljudem s dvora pravedni, a unutra ste puni licumirstva, i opačine* (Mt 23, 28).

kćer, *f.* – kćerka, kći; *A Isus se okrenu, i vidivši ju reče: budi dobre volje, kćerce, tvoja te je vira učinila zdravu* (Mt 9, 22).

kitica, *f.* – resa na haljini, skut; *I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pristupi s traga, i dotaknu kiti-cu njegovoga plašta* (Mt 9, 20).

kitjokrov, *m.* – otvorena kućica natkri-vena granjem, sjenica; *A Petar uzamši rič reče Isusu: Gospodine, mi se ovdí naho-dimo dobro; mi ćemo, ako hoćeš, učiniti*

ovdi tri kitjokrova, za te jedno, za Mojse-sa jedno, a za Eliu jedno (Mt 17, 4).

kljast, *adj.* – koji je sakat, osakaćen; *Ako te dakle tvoja ruka oli tvoja noga smutjuje, odsici ju i baci od sebe; bolje ti je da kljast i hrom ujdeš u život, nego da imaš obe ruke i obe noge, a da budeš bacen u vični oganj* (Mt 18, 8).

kneževski, *adj.* – koji pripada knezu, kneževski; *A ti, Betleheme, zemljo Jude, nisi najmanja medju kneževskimi gradovi Jude, jer će iz tebe izaći oni Vladalac, koj će upravljati Israelom mojim pukom* (Mt 2, 6).

knjižnik, *m.* – književnik, pismozna-nac; *I sakupivši sve glavne Svećenike i knjižnike puka upita ih; gdi se ima roditi Krst?* (Mt 2, 4).

kobilica, *f.* – skakavac; *A Ivan imaše na sebi odiću od kamelovih dlakah, i kož-ni pās okolo svojih bokuh, a njegova jist-bina biahu kobilice, i divji med* (Mt 3, 4).

koj, *pron.* – koji; *A Jakov rodi Josipa muža Marie, od koje se je rodio Isus, koj se zove Krst* (Mt 1, 16.).

kojgodir, *pron.* – bilo koji, koji god; *I u kojgodir grad, oli varos budete ulizli, izpitajte, koj je u njem dostojan čovik, i pribivajte kod njega dokle budete imali otići* (Mt 10, 11).

kojmudrago, *pron.* – bilo koji, ikoji; *I pristupiše k njemu Fariseji da ga podku-šaju, i rekoše mu: je li dopušteno mužu odaslati od sebe svoju ženu za kojmun-drago uzrok?* (Mt 19, 3).

kolikokrat, *adv.* – koliko puta; *Jeru-solime, Jerusolime! koj ubiaš Proroke, i*

kamenuješ one, koji su k tebi poslani, kolikookrat sam htio skupiti tvoje sinove, kakono kokoš skuplja svoje piliće pod krila, a ti nisi htio? (Mt 23, 37).

kolino, *n.* – koljeno; *Ali pavši onaj službenik na kolina uzmolio ga rekavši: imaj samnom ustrpjenja, i ja ću ti platiti sve* (Mt 18, 26).

korablja, *f.* – lađa, brodica; *Kako bo u dnevihi prid potopom ljudi blagovahu i piahu, i vinčavahu se, i udavahu (svoje kćeri) tja do onoga dneva, kojega je Noe ulizao u korablju* (Mt 24, 38).

koristnie, *adv.* – tako da ima veću korist, koristnije; *Ako te bude smutjivalo tvoje desno oko, izvadi ga i odbaci od sebe, jer ti je koristnie, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 29).

koriti, *impf.* – opominjati, upozoravati, grđiti, prekoravati; *Tada počeo grđiti one gradove, u kojih bihu učinjena mnoga čudesa, za ovo, što se nebiahu pokorili* (Mt 11, 20).

kostret, *f.* – krzno od kože ili jarca, kostrijet; *Jao tebi Korazaine! jao tebi Bet-saido! jer da ona čudesa, koja bihu učinjena u vami, budu bila učinjena u Tiru, i u Sidonu, bili bi oni još davno u kostreti i u pepelu učinili pokoru* (Mt 11, 21).

kotar, *m.* – dio grada ili teritorija općenito, predio; *Tada Irud vidivši, da je bio privaren od Mudaracah rasrdio se žestoko, i poslao pogubiti sve ditiće, koji biahu u Betlehemu, i u svem njegovom kotaru od dva godišta i niže po onom vrimenu, koje biaoše izpitao od Mudaracah* (Mt 2, 16).

kraj, *m.* – obala mora, jezera ili rijeke; *I okupi se k njemu veliko mnoštvo tako, da on ulize u brodicu, i side; a sve mnoštvo ostade na kraju* (Mt 13, 2).

kraljestvo, *n.* – kraljevstvo; *Oni dakle, koj bude pristupio tkoju od ovih najmanjih zapovidihi, i bude tako učio ljude, biti će nazvan najmanji u nebeskom kraljestvu* (Mt, 5, 19).

kraljevina, *f.* – kraljevstvo; *Jer će se podignuti narod proti narodu, i kraljevina proti kraljevini, i biti će po mistih kuge, glada, i trešnjah* (Mt 24, 7).

kratiti, *impf.* – uskraćivati; *A Isus im reče: pustite dičicu, i nemojte im kratiti, da dođu k meni, jer je za ovakove kraljestvo nebesko* (Mt 19, 14).

kripost, *f.* – moć, snaga; *I došavši u svoju otačbinu učaše u njihovih skupstinah tako, da se čudjahu i govorahu: od kud ovaj ima ovu mudrost, i ovu kripost?* (Mt 13, 54).

krivina, *f.* – ono što je krivo, krivica; *A on odgovori jednomu od njih, i reče: ja ti, prijatelju, nečinim krivine; nisi li se pogodio samnom po denar?* (Mt 20, 13).

krivobožac, *m.* – krivovjernik, poganin, neznabožac; *I kad budete molili nemojte biti mnogorični, kakono su krivobožci, koji cine, da će oni čića svojega mnogoričja biti uslišani* (Mt 6, 7).

krošnja, *f.* – košara, korpa; *I blagovaše svi, i nasitiše; i digoše dvanaest krošnjah punih ulomakah, koji biahu izostali* (Mt 14, 20).

krotak, *adj.* – koji je vrlo blag, popustljiv, ponizan; *Recite sionskoj kćeri:*

eto tvoj kralj grede k tebi krotak, jašuć na magarici i na poliću sinu podjarmene (Mt 21, 5).

krpiti, *impf.* – šivati; *I otišavši od onle naprid vidi on druga dva brata, tojest Jakova i Ivana Zebedeove sinove u brodici sa Zebedeom njihovim otcem, koji krpahu svoje mriže; i zazva ih* (Mt 4, 21).

Krst, *m.* – Krist, Isus Krist; *A Jakov rodi Josipa muža Marie, od koje se je rodio Isus, koj se zove Krst* (Mt 1, 16); *Jer će se javiti laživih krstovah, i laživih prorokah, i pokazati će mnoga zlamenja i čudesda da privare (ako bi bilo moguće) i odabrane* (Mt 24, 24).

krstjen, *adj.* – koji je primio sakrament krštenja, kršten; *I biahu krstjeni od nje-ga u Jordanu, izpovidivši oni svoje grihe* (Mt 3, 6).

krstjenje, *n.* – krštenje; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

krvotočje, *n.* – tečenje krvi, krvarenje; *I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pristupi s traga, i dotaknu kiticu njegovoga plašta* (Mt 9, 20).

kumin, *m.* – vrsta aromatične biljke, kim; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji dajete desetinu od metvice, od kopra, i od kumina, a zapuštate ono, što je najpoglavitije u zakonu, pravednost, milosrdje, i virnost* (Mt 23, 23).

kuniti se, *impf.* – davati prisegu, zaklinjati se; *Oni dakle, koj se kune otarom, kune se i njime, i svim onime, što je na*

njem (Mt 23, 20).

kupujuć, *m.* – čovjek koji kupuje, kupac; *I ušavši Isus u Hram božji počeo on izgoniti sve prodajuće i kupujuće u Hramu, obori takodjer i stolice pineznikah, i sidišta onih, koji prodavahu golubice* (Mt 21, 12).

kvas, *m.* – kvasac; *Reče im još i drugu priliku: prilično je kraljestvo nebesko kvasu, koj uzimlje žena i pokriva pod tri sata brašna, dokle se je sve uzkvasilo* (Mt 13, 33).

kvasni, *adj.* – koji je s kvascem, kvaščani; *I tada razumiše oni, da im on biaeš rekao, da se čuvaju ne farisejskoga i saducejskoga kvasnoga kruha, dali njihovoga nauka* (Mt 16, 12).

lagahan, *adj.* – koji nije težak, lagan; *Moj bo je jaram ugodan, i moje je brime lagahno* (Mt 11, 30).

lakat, *m.* – mjera za dužinu, aršin (oko pola metra); *Tko od vas može svojim brinutjem nadostaviti svojemu restu jedan lakat?* (Mt 6, 27).

lasnie, *adv.* – tako da je jednostavnije, lakše; *Što je lasnie reći: odpušteni su ti tvoji grisi?* (Mt 9, 5).

laživ, *adj.* – koji je sklon laži, lažljiv; *Čuvajte se od laživih prorokah, koji dohode k vam u ovčjoj odići, a unutra su grabežljivi vuci* (Mt 7, 15).

laživo, *adv.* – tako da nije istinito, lažno; *Blago će biti vam, kad vas ljudi budu proganjali, i obnevoljivali, i laživo govorili svako zlo proti vam radi mene* (Mt 5, 11).

legion, *m.* – rimska vojna jedinica, legija; *Jeda li ciniš, da ja nemogu uzmoliti*

svoga otca, i on bi mi poslao više od dvanaest legionah (šestisućnicah) Anjelah? (Mt 26,53).

ležeci, *adj.* – koji je u ležećem položaju, polegnut; *I evo mu priniše žiloslabjenoga ležećega na postelji (Mt 9, 2).*

licumirac, *m.* – licemjer; *Kad dakle budeš htio učiniti zadužbinu, ne čekaj da zatrubi (prosjak) prid tobom, kakono čine licumirci u skupštinah i na ulicah (Mt 6, 2).*

ličiti, *impf.* – liječiti; *I obhodjaše Isus svu Galileju učenjem u njihovih skupštinah, i pripovijedajući Evanjelje kraljestva; i lijeći svaku bolest, i svaku nemoć u puku (Mt 4, 23).*

likar, *m.* – liječnik, doktor; *A Isus, čuvši to, reče im: nije triba likara zdravim, dali onim, koji se zločute (Mt 9, 12).*

lin, *adj.* – koji nije marljiv, lijen; *A gospodar mu njegov odgovori i reče: zločesti i lini slugo! pokle si znao, da ja ženjem gdi nisam usiao, i da skupljam gdi nisam prosuo (Mt 25, 26).*

lip, *adj.* – koji je izvana dopadljiv, lijep; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci! vi ste slični obiljenim grobnicam, o kojih se čini ljudem da su s dvora lipe, a unutra su pune mrtvačkih kostih, i svake gnusobe (Mt 23, 27).*

lipo, *adv.* – tako da je dobro, lijepo; *Koj odgovori, i reče: nije lipo uzeti kruh sinovom, i dati ga pasićem (Mt 15, 26).*

lira, *f.* – ljljan; *Pogledajte na poljske lire, kako oni restu! (Mt 6, 28).*

listje, *n.* – ukupnost lišća, lišće; *I videć pokraj puta smokvenicu otide k njoj, ali*

nenajde na njoj ništa izvan listja, i reče joj: neka neizajde iz tebe ploda u vike (Mt 21, 19).

lišen, *adj.* – koji je oslobođen, slobodan; *Reče mu tada Isus: sinovi su dakle lišeni (Mt 17, 25).*

lito, *n.* – ljeto; *Od stabla pak smokvenice naučite se priklad; kad njezine grane počmu biti meke, i kad je ona učinila listje, vi znate, da je blizu lito (Mt 24, 32).*

livi, *adj.* – koji je s lijeve strane, lijevi; *A ja vam govorim, da se neimate protiviti uvrđiteljju; dali, ako te je tko udario po tvojoj desnoj jagodici, okreni mu i livu (Mt 5, 39).*

lončarski, *adj.* – koji se odnosi na lončara, lončarev; *I učinivši više kupiše na njih lončarsku njivu za pokopalište inostranacah (Mt 27, 7).*

lozni, *adj.* – koji se odnosi na lozu, lozov; *Ali vam govorim, da neću odsle piti od ovoga loznoga ploda do onoga dneva, kojega ću ga piti novoga s vami u kraljevstvu svojega otca (Mt 26, 29).*

ložnica, *f.* – spavaća soba; *Ti dakle, kad budeš htio moliti, uđi u svoju ložnicu, i zatvorivši vrata moli svoga otca u skrovitu (Mt 6, 6).*

lučiti, *impf.* – razlikovati, odvajati; *I skupiti će se prid njega svi narodi, i on će ih razlučiti jedne od drugih kakono pastir luči ovce od kozlićah (Mt 25, 32).*

lupeština, *f.* – krađa, otimačina; *Iz srdca bo izhode zlemisli, ubojstva, priljubodinstva, bludjenja, lupeštine, kriva svidočanstva, psosti (Mt 15, 19).*

lupež, *m.* – lopov, kradljivac, tat; *Ne*

sakupljajte sebi blaga na zemlji, gdi grizlica i arja skončavaju, i gdi lupeži izkopavaju i krađu (Mt 6, 19).

ljubiti, *impf.* – voljeti; *Odgovori mu Isus: ljubiti ćeš Gospodina svoga Boga sa svim svojim srcem, sa svom svojom dušom, i sa svom svojom pametju* (Mt 22, 37).

ljudi, *m. pl.* – svjetina, ljudi; *Ona bo nevalja više za ništo nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od ljudih* (Mt 5, 13.).

ljulj, *m.* – kukolj; *Ali čim ljudi spava-hu dojde njegov neprijatelj, i posia medju pšenicu ljulja, i otide* (Mt 13, 25).

magarica, *f.* – ženka magarca, kenja; *I reče im: pojdite u selo, koje je prama vama, i ondi ćete odmah naći magaricu svezanu, i pulića s njom; odvežite ih i privedite k meni* (Mt 21, 2).

magarski, *adj.* – koji se tiče magarca, magareći; *A oni, koj bude smutio tkojega od ovih malahnih, koji u me viruju, bilo bi bolje za njega, da mu magarski žrvan bude obišen o vrat, i da bude utopjen u dubinu mora* (Mt 18, 6).

malahan, *adj.* – koji je malen, mali; *Onoga vrimenta odgovori Isus i reče: ja te slavim, otče, Gospodine neba i zemlje, za ovo, što si ti ova skrio prid mudarci i pametnimi, a objavio si ih malahnim* (Mt 11, 25).

Maria, *f.* – Marija; *A Jakov rodi Josipa muža Marie, od koje se je rodio Isus, koj se zove Krst* (Mt 1, 16.).

mastište, *n.* – tjesak, preša; *Bio je niki otac obitili, koj je nasadio vinograd, i obgradio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagradio stolp; i buduć ga na-*

imio težateljem otide putovati na daleke strane (Mt 21, 33).

mater, *f.* – majka, mama; *I reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i povrati se u israelsku zemlju* (Mt 2, 20).

mati, *f.* – majka, mama; *Tada pristupi k njemu mati Zebedeovih sinovah sa svojimi sinovi, i pokloni mu se, da uzprosi štogod od njega* (Mt 20, 20).

Matij, *m.* – Matej, Matko, Mate; *Jakov Zebedeov, i Ivan njegov brat, Filip, i Bartolomeo, Toma, i Matij očitnik, Jakov Alfeov, i Tadia* (Mt 10, 3).

medjaš, *m.* – granica; *Ostavivši on dake Nazaret pojde u Kafarnaum, grad pri moru, na medjašu Zabulonovu i Neftalovu, da pribiva ondi* (Mt 4, 13); 2. teritorij, predio, kraj; *I buduć Isus svršio ovo govorenje otide on iz Galilee, i dojde priko Jordana u medjaše Judee* (Mt 19, 1).

medju, *praepos.* – između, među; *A ti, Betleheme, zemljo Jude, nisi najmanja medju kneževskimi gradovi Jude, jer će iz tebe izaći oni Vladalac, koj će upravljati Israelom mojim pukom* (Mt 2, 6).

milo, *adv.* – tako da je sažaljivo, žao; *A Isus zazva svoje učenike, i reče im: milo mi je ovoga mnoštva, ima bo tri dana, da je nerazlučno samnom, a neima što bi blagovalo; ja ih pak neću odaslati nedavši im blagovati za da ne bi sustali na putu* (Mt 15, 32).

milosrdje, *n.* – samilost, milosrđe; *Blaženi milosrdni; jer će oni dostignuti milosrdje* (Mt 5, 7).

mimoći, *pf.* – proći, uminuti; *U istinu vam govorim, da ovi porod neće mimoći*

dokle se sve ovo neizvrši (Mt 24, 34).

mimohoditi, *impf.* – prolaziti, mimoilaziti; *Oni pak, koji mimohodjahu psovahu ga krećući svojimi glavami* (Mt 27, 39).

mimoići, *pf.* – zaobići; *I pošavši malo naprid pade na svoje lice, uzmolí se, i reče: otče moj! neka me, ako je moguće, mimoijde ova čaša; ali neka nebude kako ja hoću, nego kako hoćeš ti* (Mt 26, 39).

mira, *f.* – mjera; *i onom mirom, kojom budete mirili, biti će vam admireno* (Mt 7, 2).

mirha, *f.* – smirna; *I ušavši u kuću, i našavši ditića s Mariom njegovom materom, prostriše se na zemlju, i pokloniše mu se; i otvorivši svoja blagoshraništa pokloniše mu u darove zlata, tamjana i mirhe* (Mt 2, 11).

mirít, *impf.* – odmjeravati, mjeriti; *i onom mirom, kojom budete mirili, biti će vam admireno* (Mt 7, 2).

misec, *m.* – Mjesec; *I udílj za nevoljom onih danah pomrčati će sunce, misec neće više davati svoje svitlosti, zvizde će padsti s neba, i nebeske će se kriposti pri-korditi* (Mt 24, 29).

misečnik, *m.* – mjesečar, lunatik; *Gospodine, smiluj se momu sinu, on bo je misečnik, i odveć je mučen; jer često pada u oganj i često u vodu* (Mt 17, 14).

misto, *n.* – mjesto, pozicija; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvizda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem bíaše ditić, sustade ondi* (Mt 2, 9); 2. gradić, selo, naselje, mjesto; *I izahodjahu k njemu pribivaoci Jerusolima, i sve Judee,*

i svih mistah okolo Jordana (Mt 3, 5).

mišina, *f. augm.* – mijeh, mješina; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inače mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

mlinarica, *f.* – žena koja radi u mlinu, mlinarka; *Biti će dvi mlinarice za žrnima; jedna će biti primjena, a druga odvržena* (Mt 24, 41).

mnogo, *adv.* – puno, dosta; *Sto čuvši učenici padoše ničice na zemlju, i mnogo se pristrašise* (Mt 17, 6).

mnogoričan, *adj.* – koji previše govori, brbljav; *I kad budete molili nemojte biti mnogorični, kakono su krivobožci, koji cine, da će oni čića svojega mnogoričja biti uslišani* (Mt 6, 7).

mnogoričje, *n.* – pretjerano govorenje, brbljavost; *I kad budete molili nemojte biti mnogorični, kakono su krivobožci, koji cine, da će oni čića svojega mnogoričja biti uslišani* (Mt 6, 7).

množ, *f.* – mnoštvo; *A množ puka, koj hodjaše naprid, i koj slidjaše, vapijaše govoreći: Hošana Davidovomu sinu! blagoslovjen koj grede u Gospodinovo ime; Hošana u visokih* (Mt 21, 9).

množtvo, *n.* – mnoštvo; *I slidjaše ga veliko množtvo puka iz Galilee, iz Dese-terogradovah, iz Jerusolima, iz Judee, i iz onih mistah, koja su s one strane Jordana* (Mt 4, 25).

mogućiji, *adj. comp.* – koji je više moćan, moćniji; *Ja vas krstim vodom za da se pokorite; ali je oni, koj će doći za mnom, mogućiji od mene* (Mt 3, 11).

mriža, *f.* – mreža; *I hodeć Isus pokraj galilejskoga mora vidi da dva brata, Šimun, koj se zove Petar, i Andria njegov brat bacahu mriže u more* (Mt 4, 18).

mrmljati, *impf.* – mrmljati; *I primivši ga mrmljahu proti otcu obitili* (Mt 20, 11).

mrtvina, *f.* – strvina, leš; *Gdi bude mrtvinah tute će se sakupiti i orlovah* (Mt 24, 28).

mučati, *impf.* – šutjeti; *A mnoštvo ih karaše, da muče; ali oni vapiahu još jače govoreći: Gospodine Davidov sine! smiluj nam se* (Mt 20, 31).

mučen, *adj.* – koji je izmučen, napastovan; *I evo dojde Kananejka žena iz onoga okružja, i zavapi, rekavši mu: smiluj mi se, Gospodine, Davidov sine; moja je kći teško mučena od diavla* (Mt 15, 22).

mučitelj, *m.* – čovjek koji muči, mučitelj; *I razsrdi se njegov gospodar i pridade ga mučiteljem dokle bi izplatio vas dug* (Mt 18, 34).

Mudarac, *m.* – Mudrac; *Buduć se dakle rodio Isus u Betlehemu Jude u vrime Iru-da kralja, evo Mudarci iz Iztoka dojdohu u Jerusolim* (Mt 2, 1).

mutke, *adv.* – tako da se ne plaća, besplatno; *Ličite nemoćne, uskrišujte mrtve, čistite gubave, izgonite diavle; mutke ste primili, mutke davajte* (Mt 10, 8). Isto i **mutke**.

mutke, *adv.* – tako da se ne plaća, besplatno; *Ličite nemoćne, uskrišujte mrtve, čistite gubave, izgonite diavle; mutke ste primili, mutke davajte* (Mt 10, 8). Isto i **mutke**.

mužko, *n.* – muška osoba, muškarac,

muško; *Koj im odgovori, i reče: niste li štili, da je oni, koj je u počelu stvorio čovika, stvorio ih mužko i žensko, i da je rekao* (Mt 19, 4).

na trag, *adv.* – natrag; *Tada Juda, koj ga biaše izdao, videć, da je (Isus) bio osudjen, pokaja se, i poni na trag glavnim Svećenikom i sterešinam onih trideset srebrnjakah* (Mt 27, 3).

na, *praepos.* – za; *I učinivši više kupiše na njih lončarsku njivu za pokopalište inostranacah* (Mt 27, 7).

nadnica, *f.* – naknada za dnevni rad, dnevница; *I buduć se on pogodio s težatelj, da bi im dao denar za nadnicu, posla ih u svoj vinograd* (Mt 20, 2).

nadostaviti, *pf.* – učiniti dužim, produžiti, produljiti; *Tko od vas može svojim brinutjem nadostaviti svojemu restu jedan lakat?* (Mt 6, 27).

nadpis, *m.* – oznaka, natpis; *Upita ih tada Isus: čigova je ovo prilika i nadpis?* (Mt 22, 20).

nadvladati, *pf.* – savladati; *I ja ti govorim: ti si Petar; i ja ću svrhu ovoga kamena sagraditi svoju Crkvu; i vrata ju paklena neće nadvladati* (Mt 16, 18).

nadvor, *adv.* – tako da je dospjelo na dvor, na dvoru; *Ona bo nevalja više za ništo nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od ljudi* (Mt 5, 13.).

nahoditi se, *impf.* – nalaziti se, biti; *A Petar uzamši rič reče Isusu: Gospodine, mi se ovdje nahodimo dobro; mi ćemo, ako hoćeš, učiniti ovdje tri kitjokrova, za te jedno, za Mojsesa jedno, a za Eliu jedno* (Mt 17, 4).

nahoditi, *impf.* – nalaziti, pronalaziti; *Svaki bo, koj pita prima; koj išće nahodi; i onomu, koj kuca, biti će otvoreno* (Mt 7, 8).

nahodjati se, *impf.* – nalaziti se, biti; *A niki, koji se ondi nahodjahu, i biahu to čuli, rekoše: evo zove Eliu* (Mt 27, 47).

naimiti, *pf.* – unajmiti, zaposliti; *A oni mu odgovoriše: jer nas nije nitko naimio; a on im reče: pojdite i vi u moj vinograd* (Mt 20, 7). Isto i **najmiti**.

najmiti, *pf.* – unajmiti, zaposliti; *Nebesko je kraljestvo prilično otcu obitili, koj izađe jutrom rano, da najme težateljah za svoj vinograd* (Mt 20, 1). Isto i **naimiti**.

najpače, *adv.* – tako da je zgodnije i primjerenije, bolje, dapače; *I nemojte se bojati onih, koji ubijaju tilo, ali nemogu ubiti dušu; dali se najpače bojte onoga, koj može i dušu i tilo poslati u pakao* (Mt 10, 28). Isto i **pače**.

najposli, *adv.* – najzad, napokon, konačno; *Posla on najposli k njim svoga sina rekavši: imati će oni opaze od moje-ga sina* (Mt 21, 37).

najposlidnji, *adj.* – koji je posve na koncu, posljednji; *Govoreći: ovi najposlidnji trudiše samo jedno doba, a ti si ih učinio jednake nam, koji podnismo tego-ću dneva i vrućine* (Mt 20, 12).

najprie, *adv.* – prije svih, najprije; *Išcite dakle najprie kraljestvo božje, i njegovu pravdu, i ovo će vam sve biti nadodano* (Mt 6, 33).

nakaza, *f.* – morska neman, kit; *Jer kako je Jona bivao u drobu morske naka-*

ze tri dneva i tri noći, tako će i sin čovičanski bivati u srcu zemlje tri dneva i tri noći (Mt 12, 40).

namisto, *praepos.* – umjesto; *Ali budući dočuo, da u Judei kraljuje Arkelao namisto Iruda svojega otca uzboja se ići onamo* (Mt 2, 22).

napastnik, *m.* – napasnik, izazivač, agresivac; *Pristupi tada k njemu napastnik i reče: ako si sin božji zapovidi, da ovi kameni nastanu krusi* (Mt 4, 3).

napoiti, *pf.* – dati kome piti, napojiti; *A kojgod bude napoio jednoga od ovih malahnih samo čašom hladne vode u ime učenika, u istinu vam govorim, da on neće izgubiti svoje plaće* (Mt 10, 42).

naprid, *adv.* – naprijed; *I otišavši od onle naprid vidi on druga dva brata, tojest Jakova i Ivana Zebedeove sinove u brodici sa Zebedeom njihovim ocem, koji krpahu svoje mriže; i zazva ih* (Mt 4, 21).

naredjivati, *impf.* – davati zapovijed, zapovijedati, naređivati; *Obslužujte dakle, i činite sve što vam budu rekli, ali na primir njihovih dilah nemojte dilovati; oni bo naredjuju ali neopravljaju* (Mt 23, 3).

naresti, *pf.* – narasti, izrasti; *I budući naresao usiv, i učinio klase onda se ukazao i ljulj* (Mt 13, 26).

narešen, *adj.* – ukrašen, urešen; *I došavši u nju nahodi ju praznu, pometenu, i narešenu* (Mt 12, 44).

narugati se, *pf.* – izrugati se, sprdati se; *I pridati narodom, da mu se narugaju, da ga izbičaju, i da ga propnu; a on će*

treći dan uskrsnuti (Mt 20, 19).

nasaditi, *pf.* – zasaditi, posaditi; *Bio je niki otac obitili, koj je nasadio vinograd, i obgradio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagradio stolp; i buduć ga namimio težateljem otide putovati na daleke strane* (Mt 21, 33).

nasitjen, *adj.* – koji je najeden, sit; *Blaženi, koji gladuju i žedjaju pravde; jer će oni biti nasitjeni* (Mt 5, 6).

naslonuti, *pf.* – osloniti, prisloniti; *A Isus mu reče: lisice imaju jamah, a nebeske ptice gnjizdah, ali sin čovičanski neima ni gdi bi glavu naslonuo* (Mt 8, 20).

nasridi, *adv.* – tako da je u središtu (pozornosti), u centru; *Ali buduć Irudičina kći na dan Irudovoga rođenja igrala nasridi (prid svimi), bi to gradu, koj se zove Nazaret, za da se izpuni što je bilo rečeno po Prorocih, tojest, da će on biti nazvan Nazareanin* (Mt 2, 23).

nastati, *pf.* – postati; *Pristupi tada k njemu napastnik i reče: ako si sin božji zapovidi, da ovi kameni nastanu krusi* (Mt 4, 3).

nastoiti, *impf.* – uznastojati, nastojati; *Koj je, ciniš ti, onaj virni i pametni sluga, kojega je njegov gospodar odredio da nastoi svrhu njegove obitili, ter da im daje jistbine na svoja vrmena?* (Mt 24, 45).

nastojnik, *m.* – nadglednik, upravitelj; *I kad bi u večer reče gospodar vinograda svojemu nastojniku: prizovi težatelje i daj im plaću počamši od posljednjih tja do prvašnjih* (Mt 20, 8).

naučen, *adj.* – koji je učen, upućen, obrazovan; *A on im reče: zato je svaki*

naučeni knjižnik u kraljestvu nebeskom priličan otcu obitili, koj iz svojega blagohraništa iznosi stvarih i novih i starih (Mt 13, 52).

naučitelj, *m.* – učitelj, podučavatelj; *I jedan od njih, naučitelj zakona, hteći ga podkušati, upita ga* (Mt 22, 35).

nauk, *m.* – učenje; *Oni bo me časte zaludu čim daju nauka, i ljudskih zapovidih* (Mt 15, 9).

navaliti, *pf.* – nasrnuti; *Jer ako i pade dažd, i nastane potoci, i dunu vitrovi, i navale na onu kuću, ona neće padsti, jer je utemeljena na kamenu* (Mt 7, 25).

navistiti, *pf.* – navijestiti, najaviti; *Ovo je oni, o kojem je navistio Išaija Prorok rekavši: (čuje se) glas vapećega u pustinji: pripravite put Gospodina; upravne učinite njegove staze* (Mt 3, 3).

navištat, *impf.* – nositi vijest, naviještati; *I obhodjaše Isus sve gradove, i varoše učeć u njihovih skupštinah, navištujuć Evanjelje kraljestva, i ličeć svaku nemoć, i svaku bolest* (Mt 9, 35).

navišten, *adj.* – koji je najavljen, naviješten; *Kad dakle budete vidili, da je ona grdnost opustošenja, koja bo navištena po Danielu Proroku, počela u svetom mistu (oni, koj štie, neka razumie)* (Mt 24, 15).

Nazareanin, *m.* – stanovnik Nazareta, Nazarećanin; *Gdi došavši nastani se u onom gradu, koj se zove Nazaret, za da se izpuni što je bilo rečeno po Prorocih, tojest, da će on biti nazvan Nazareanin* (Mt 2, 23).

Nazaretjanin, *m.* – stanovnik Nazareta, Nazarećanin; *A buduć on izašao na*

vrata ugleda ga druga službenica, i reče onim, koji biahu ondi: bio je i ovi s Isusom Nazaretjaninom (Mt 26, 71).

nazivan, *adj.* – biti poznat po nazivu, nazivan; *I biti pozdravljani na trgovišti, i nazivani učitelji (Mt 23, 7).*

nazivat se, *impf.* – prozivati se, zvati se; *Niti se nazivljite učitelji, jer je jedan vaš učitelj, Krist (Mt 23, 10).*

nazvati, *pf.* – dati ime, nadjenuti; *Ona će bo roditi sina, i ti ćeš mu nazvati ime Isus; on će bo izbaviti svoj puk od njihovih grijah (Mt 1, 21).*

nebesa, *pl. tant.* – nebo; *Neka po isti način sviti i vaša svitlost prid ljudmi, za da oni vide vaša dobra dila, i proslave vašega oca, koj je na nebesih (Mt 5, 16).*

nebožtvo, *n.* – bezakonje, kriminal, zlo; *A ja ću im očito reći: javas nisam nigda poznao; odstupite od mene vi, koji dilujete nebožtva (Mt 7, 23).*

nečastjen, *adj.* – kojemu nije dana čast, nepoštovan; *A Isus im reče: Prorok nije načastjen nego u svojoj otačbini, i u svojoj kući (Mt 13, 57).*

nečisti, *adj.* – zao, zloban; *I zazvavši k sebi dvanaest svojih učenikah dade im oblast svrhu nečistih duhovah za da ih izgone, i da liče svaku nemoć, i svaku bolest (Mt 10, 1).*

nečistoća, *f.* – pohlepa, nepravda; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji perete s dvora čaše i zdile, a iznutra ste puni grabstvah, i nečistoće (Mt 23, 25).*

nehteć, *adv.* – tako da je bez volje ili želje, nehotice; *A Josip njezin muž budući pravedan, i nehteć proniti ju, odluči osta-*

viti ju potajno (Mt 1, 19).

neimajuć, *adv.* – tako da se nema, neimajući; *I reče mu: prijatelju! kako si ovdi ušao neimajuć pirne odiće? (Mt 22, 12).*

neimati, *impf.* – ne imati u posjedu, nemati; *A Isus mu reče: lisice imaju jamah, a nebeske ptice gnjizdah, ali sin čovičanski neima ni gdi bi glavu naslonuo (Mt 8, 20).*

neizpunjen, *adj.* – koji nije izvršen, neispunjen; *Jer vam ja u istinu govorim, da dokle nemimojde nebo i zemlja neće nijedno slovice ni ijedna brazgotina zakona ostati neizpunjena dokle nebude sve svršeno (Mt 5, 18).*

nemoćnik, *m.* – bolesnik; *I izašavši on (iz brodice), i vidivši ono veliko mnoštvo, ganu se prama njim na smiljenje, i izliči nemoćnike, koji biahu među njimi (Mt 14, 14).*

nenavidost, *f.* – zavist; *Znaše bo on, da ga oni biahu pridali za nenavidost (Mt 27, 18).*

nenosiv, *adj.* – koji je teško nosiv, nesnosan; *Oni bo vežu težka i nenosiva brimena, i stavljaju ih drugim ljudem na pleća, a oni neće ni da ih prstom maknu (Mt 23, 4).*

neopran, *adj.* – koji nije opran, nečist; *Ovo je ono, što oskvarnjuje čovika; ali blagovati neopranima rukama neoskvarnjuje čovika (Mt 15, 20).*

nepametan, *adj.* – koji nije pametan, glup; *A svaki, koj bude slušao ove moje riči, a nebude ih obsluživao, biti će sličan nepametnu čoviku, koj gradi svoju kuću na pržini (Mt 7, 26).*

nepriatelj, *m.* – neprijatelj; *Čuli ste, da je bilo rečeno: ljubiti ćeš svoga iskrnjega, a zlobiti ćeš svoga nepriatelja (Mt 5, 43).*

nerazlučno, *adv.* – tako da je nerazdvojivo, neodvojivo; *A Isus zazva svoje učenike, i reče im: milo mi je ovoga mnoštva, ima bo tri dana, da je nerazlučno samnom, a neima što bi blagovalo; ja ih pak neću odaslati nedavši im blagovati za da ne bi sustali na putu (Mt 15, 32).*

nesvistan, *adj.* – koji nije svjestan, nesvjestan; *Oh nesvistni i slipi! što je bo veće, zlato oli Hram, koj sveti zlato? (Mt 23, 17); koji nije uračunljiv, lud; Ali pet od njih biahu nesvistne, a pet pametne (Mt 25, 2).*

neugasiv, *adj.* – koji se ne može ugasiti, neugasiv; *On imade u svojoj ruci lopatu, on će otribiti svoje guvno sakupivši svoju pšenicu u žitnicu, a plivu sažgavši neugasivim ognjem (Mt 3, 12).*

neuzmožno, *adv.* – tako da nije moguće, nemoguće; *A Isus pogleda na njih i reče im: sve je neuzmožno ljudem; ali je Bogu sve uzmožno (Mt 19, 26).*

nevalja, *adv.* – tako da nije dobro, ne valja; *Ona bo nevalja više za ništo nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od ljudih (Mt 5, 13.).*

neviran, *adj.* – koji nije vjeran, nevjeran, nepovjerljiv; *A Isus odgovori i reče: nevirni i izopačeni narode! dokle imam bivati s vami? (Mt 17, 16).*

nevirnik, *m.* – nevjernik; *Nećine li to i nevirnici? (Mt 5, 47).*

nevirstvo, *n.* – nevjera; *I on neučini ondi mnogo čudesah čića njihovega ne-*

virstva (Mt 13, 58).

nevista, *f.* – snaha, nevjesta; *Došao bo sam da razlučim sina od njegovoga otca, i kćer od njezine matere, i nevistu od njezine svekrve (Mt 10, 35).*

neznabožac, *m.* – bezbožnik; *a koj mu bude rekao: neznabožče, biti će [sic!] krivac ognjevite doline (Mt 5, 22).*

nigda, *adv.* – ni u koje vrijeme, nikad; *A ja ću im očito reći: javas nisam nigda poznao; odstupite od mene vi, koji dilujete nebožtva (Mt 7, 23).*

nika, *pron.* – nekakva, neka; *Povede ga opeta diavao na niku privisoku planinu, i ukazamu sve kraljevine svita, i njihovo veličanstvo (Mt 4, 8).*

niki, *pron.* – bilo koji, ma koji, neki; *A težatelji uhvatiše njegove sluge, ter nikoga izbičaše, nikoga ubiše, a nikoga kame-novaše (Mt 21, 35).*

niko, *pron.* – netko; *A Isus odgovori: pojdite u grad nikomu, i recite mu: učitelj govori: moje se vrime približuje; ja želim kod tebe učiniti Vazam sa svojimi učenicima (Mt 26, 18).*

nikoliko, *adv.* – tako da je malo, nekoliko; *A Isus im reče: koliko kruhah imate? Odgovoriše mu: sedam, i nekoliko ribicah (Mt 15, 34).*

nim, *adj.* – nijem, mutav; *I pokle oni biahu otišli evo mu prikazaše čovika nima, koj bijaše vragomučen (Mt 9, 32).*

ništo, *adv.* – ništa; *Ona bo nevalja više za ništo nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od ljudih (Mt 5, 13.).*

nitkoga, *pron.* (G od nitko) – nikoga; *A oni uzdignuvši svoje oči nevidiše nitkoga*

izvan samoga Isusa (Mt 17, 8).

nitkomu, *pron.* (D od nitko) – nikomu; *I kad oni shodjahu s gore zapovidi im Isus rekavši: nepovidite nitkomu ono viđenje dokle sin čovičanski nebude uskrnuo od mrtvih* (Mt 17, 9).

nizdol, *adv.* – dolje; *I reče mu: ako si sin božji baci se nizdol; pisano bo je: on je radi tebe zapovidio svojim Anjelom, i oni će te nositi na svojim rukama, da počem ne udariš svojom nogom o kamen* (Mt 4, 6).

nugao, *m.* – ugao, ćošak, kantun; *Reče im Isus: niste li štili u pismu: oni kamen, koj biahu odbacili zidari, bio je postavljen na glavu nugla? ovo je bilo učinjeno od Gospodina, i začudno je u našima očima* (Mt 21, 42).

ob, *praepos.* – o; *Ali čim on ob ovom mišljaše prikaza mu se Anjeo gospodnji u snu* (Mt 1, 20).

obaći, *pf.* – posjetiti, obići; *U istinu vam govorim, da nećete obaći israelske gradove dokle dojde sin čovičanski* (Mt 10, 23).

obarati, *impf.* – rušiti, razvaljivati; *I Govoreći: [sic!] o ti, koj obaraš Hram božji, i u tri dana ga opeta zidjaš, shrani sam sebe; ako si sin božji sajdi s križa* (Mt 27, 40).

obe, *f.* – i jedna i druga, obje; *Ako te dakle tvoja ruka oli tvoja noga smutjuje, odsici ju i baci od sebe; bolje ti je da kljast i hrom ujdeš u život, nego da imaš obe ruke i obe noge, a da budeš bacen u vični oganj* (Mt 18, 8).

obgraditi, *pf.* – ograditi, omeđiti; *Bio*

je niki otac obitili, koj je nasadio vinograd, i obgradio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagrađio stolp; i buduć ga naimio težateljem otide putovati na daleke strane (Mt 21, 33).

obhoditi, *impf.* – pohoditi, posjećivati, obilaziti; *I obhodjaše Isus svu Galileu učeć u njihovih skupštinah, i pripovidajuć Evanjelje kraljestva; i ličeć svaku bolest, i svaku nemoć u puku* (Mt 4, 23).

obiati, *impf.* – obilaziti, obahoditi; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji obiate more i kopno da učinite jednoga prišlača, a kad je on to učinjen, obraćate ga u paklenoga sina gorega nego ste vi* (Mt 23, 15).

običajan, *adj.* – koji ima kakav običaj, naviknut, sviknuo; *A biaše Oblastnik običajan pustiti puku o velikom blagdanu jednoga od svezanih, kojega bi oni htili* (Mt 27, 15).

obid, *m.* – ručak, objed; *Posla on opeta druge sluge s ovom naredbom: recite zavanin: evo je jurve moj obid pripravljen, moji su junci, i pićci zaklani, i spravljena je svaka stvar; dojdite na pir* (Mt 22, 4).

obilnost, *f.* – obilje, višak; *Skoti zmi-jah! kako možete govoriti dobro buduć vi zli? pokle iz obilnosti srdca govore usta* (Mt 12, 34).

obilovati, *impf.* – imati u izobilju; *Onomu bo, koj ima, biti će dano, i on će obilovati, a onomu, koj neima, biti će uzeto i ono što ima* (Mt 13, 12).

obiljen, *adj.* – koji je premazan bijelom bojom, obijeljen; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci! vi bo ste slični obiljenim*

grobnicam, o kojih se čini ljudem da su s dvora lipe, a unutra su pune mrtvačkih kostih, i svake gnusobe (Mt 23, 27).

obišen, *adj.* – koji visi, obješen; *A oni, koj bude smutio tkojega od ovih malahnih, koji u me viruju, bilo bi bolje za nje-ga, da mu magarski žrvan bude obišen o vrat, i da bude utopjen u dubinu mora* (Mt 18, 6).

obitil, *f.* – obitelj; *Ako su nazvali Beelzebubom otca obitili, koliko će više nazvati tako njegove domaće?* (Mt 10, 25).

obkolišiti, *pf.* – osigurati, utvrditi; *I oni pojdoše, i obkolišise grob stražani, a ka-men zapečatiše* (Mt 27, 66).

oblast, *f.* – vlast; *On bo učaše kako oni, koj ima oblast, a ne kako knjižnici i Fari-seji* (Mt 7, 29).

oblastnički, *adj.* – koji se tiče vlasti, vladarski; *Tada oblastnički vojnici povedoše Isusa u sudište, i sakupiše okolo njega svu četu* (Mt 27, 27).

oblastnik, *m.* – onaj koji obnaša vlast, vladar, vladaoc; *Ali ih Isus zazva k sebi, i reče: vi znate, da među narodi gospoduju oblastnici, i da svoju vlast svrhu njih pokazuju oni, koj su veleložni* (Mt 20, 25).

obličje, *n.* – oblik; *A biaše njegovo obličje kakono munja, a njegova odića kakono snig* (Mt 28, 3).

obnevoljen, *adj.* – koji pati, trpi ili boluje; koji je bolujući, trpeći; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosa-hu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i vragomućene, i zavr-talce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše*

(Mt 4, 24).

obnevoljenje, *n.* – nevolja; *Ali on ne-ima u sebi žilah, dali je za kratko vrime, jer ako pride obnevoljenje i progonstvo čića ove riči, on se odmah smutjuje* (Mt 13, 21).

obnevoljiti, *pf.* – pogrditi, uvrijediti; *Blago će biti vam, kad vas ljudi budu proganjali, i obnevoljivali, i laživo govo-rili svako zlo proti vam radi mene* (Mt 5, 11).

obnoć, *adv.* – tako da je učinjeno preko noći, noću; *Tada on, ustavši se, uze ditića i njegovu mater obnoć, i otide u Egipat* (Mt 2, 14).

oboica, *f.* – obadvojica, obojica; *Pu-stite ih; oni su slipi, i voditelji slipacah; i ako slipac vodi slipca padaju u jamu oboica* (Mt 15, 14).

obratiti, *pf.* – učiniti, načiniti, napravi-ti; *I reče im: pisano je: moja kuća ima biti kuća molitve, a vi ju obratiste u spil-u lupežah* (Mt 21, 13).

obsinuti, *pf.* – učiniti sjenu, zasjeniti, zakloniti; *Čim on još govoraše evo ih obsinu svitao oblak: i evo glas iz oblaka reče: ovo je moj poljubjeni sin, u kojem sam našao svoju blagugodnost, njega slušajte* (Mt 17, 5).

obsluživati, *impf.* – opsluživati, služiti; *oni pak koj ju bude obsluživao, i bude tako učio, bit će nazvan veliki u kralje-stvu nebeskom* (Mt 5, 19).

obstati, *pf.* – ustrajati, izdržati, opstati; *Vi ćete pak biti zlojbjeni od svih radi mo-jega imena; ali onaj, koj bude obstao tja do svrhe, biti će spasen* (Mt 10, 22).

obteškan, *adj.* – koji je otežao, oteščao; *I povrativši se drugi put najde ih spavajuće; biahu bo njihove oči obteškane* (Mt 26, 43).

obuvistiti, *pf.* – obavijestiti, uputiti; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

obveseliti se, *pf.* – razveseliti se, uzradovati se; *I oni, vidivši zvizdu, obveseliše se veseljem mnogo velikim* (Mt 2, 10).

očistjen, *adj.* – koji je čist, očišćen; *A Isus pruži ruku, taknu ga, i reče: hoću; budi očistjen; i on ostade udilj očistjen od svoje gube* (Mt 8, 3).

očitnik, *m.* – ubirač poreza, carinik; *Nečine li to i očitnici?* (Mt 5, 46).

očitovati, *impf.* – odati koga, otkriti, prokazati; *Zapovidivši im, da ga ne bi očitovali* (Mt 12, 16).

odaslati, *pf.* – otpustiti, ostaviti; *Bilo je rečeno: ako bi tko htio odaslati od sebe svoju ženu, neka joj dade popravu odvrženja* (Mt 5, 31).

oddiliti, *pf.* – odvojiti, odijeliti; *I buduć se Isus oddilio od onle ugleda čovika sیدهcega u cariništu, imenom Matija, i reče mu: slidi me; i on ustavši se otide za njime* (Mt 9, 9).

odebeliti, *pf.* – postati debljim, olojaviti se; *Jer je srdce ovoga puka odebelilo, i oni ušima mučno čuju, i stiskaju svoje oči, da ne bi ni očima vidili, ni ušima čuli, ni srcem razumili, i tako se ne bi obratili, i ja ih neizličim* (Mt 13, 15).

odića, *f.* – odjeća; *A Ivan imaše na sebi*

odiću od kamelovih dlakah, i kožni pás oko svojih bokuh, a njegova jistbina biahu kobilice, i divji med (Mt 3, 4).

oditi se, *pf.* – odjenuti se, obući se; *Nemojte se dakle brinuti odveć, ni govoriti: što ćemo jisti, oli što ćemo piti, oli čime ćemo se oditi?* (Mt 6, 31).

odivati, *impf.* – odijevati, oblačiti; *Ako dakle Bog tako odiva poljsku travu, koja danas biva, a sutra je bacena u peć, koliko će većma odivati vas, vas male vire!* (Mt 6, 30).

odkud, *adv.* – odakle, otkuda; *Odkud je dakle na njoj ljulja?* (Mt 13, 27).

odkupljenje, *n.* – otkupnina, otkup; *Kako i sin čovičanski nije došao, da mu budu posluženo, dali da on posluži, i da dade svoj život za odkupljenje mnogih* (Mt 20, 28).

odliš, *praepos.* – osim, izuzev, izim; *Onih pak, koji biahu blagovali, bi pet tisućah ljudih, odliš ženah, i dice* (Mt 14, 21).

odmiren, *adj.* – koji je izmjeren, premjeren; *i onom mirom, kojom budete mirili, biti će vam odmireno* (Mt 7, 2).

odnesen, *adj.* – koji je odveden, odnesen; *Zato vam govorim, da će kraljestvo božje biti odneseno od vas, i dano narodu, koj će davati njegove plodove* (Mt 21, 43).

odpraviti, *pf.* – ostaviti, otpustiti; *I pristupivši k njemu njegovi učenici, uzmolishe ga rekavši: odpravi ju, jer ona vapi za nami* (Mt 15, 23).

odpustiti, *pf.* – otpustiti, oprostiti; *I odpusti nam duge naše, kako i mi odpu-*

štamo dužnikom našim (Mt 6, 12).

odpuštenje, *n.* – otpuštenje, oproštenje; *Ovo bo je moja krv novoga uvita, koja će biti prolivena za mnoge na odpuštenje grihah* (Mt 26, 28).

odrediti, *pf.* – dati u zadaću, zapovjediti, narediti; *A on joj reče: što ćeš ti? a ona mu odgovori: odredi, da ova moja dva sina side jedan na tvoju desnu, a drugi na tvoju livu u tvom kraljestvu* (Mt 20, 21).

odrišeno, *adv.* – tako da je oprošteno, izbavljeno, odriješeno; 2. tako da je razvezano, odvezano; *I ja ću dati tebi ključeve kraljestva nebeskoga; i sve što ti budeš zavezao na zemlji biti će zavezano i na nebu; a sve što ti budeš odrišio na zemlji biti će odrišeno i na nebu* (Mt 16, 19).

odrišiti, *pf.* – dati oprost, oprostiti, izbaviti, odriješiti; 2. odvezati, razvezati; *I ja ću dati tebi ključeve kraljestva nebeskoga; i sve što ti budeš zavezao na zemlji biti će zavezano i na nebu; a sve što ti budeš odrišio na zemlji biti će odrišeno i na nebu* (Mt 16, 19).

odsići, *pf.* – odvojiti sječom, odsjeći; *Ako te bude smutjivala tvoja desna ruka, odsici ju i odbaci od sebe, jer ti je koristnije, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 30).

odsle, *adv.* – od ovoga trenutka, odsad; *Ali vam govorim, da neću odsle piti od ovoga loznoga ploda do onoga dneva, kojega ću ga piti novoga s vami u kraljevstvu svojega otca* (Mt 26, 29).

odstupiti, *pf.* – udaljiti se, odmaknuti se; *A on se okrenu i reče Petru: odstupi od*

mene, sotono; ti me smutjuješ, jer nerazmišljaš ono, što se pristoi Bogu, nego ono, što se prišto [sic!] ljudem (Mt 16, 23).

odveć, *adv.* – tako da je previše, puno; *Zato vam govorim: nemojte se odveć brinuti za svoje življenje, što biste jili, ni za svoje tilo, čime biste se odili* (Mt 6, 25).

odvratiti, *pf.* – uzvratiti; *Za da tvoja zadužbina bude u skrovitu, i tebi će otac tvoj, koj vidi u skrovitu, odvratiti* (Mt 6, 4).

odvrgnuti, *pf.* – ostaviti, napustiti; *A ja vam govorim, da, ako bi tko odvrgao svoju ženu izvan uzroka priljubodinstva, učinio bi ju priljubodivno sagrišiti* (Mt 5, 32).

odvržen, *adj.* – koji je napušten, ostavljen; *sagrišio bi takodjer priljubodivno i oni, koj bi odvrženu ženu vinčao* (Mt 5, 32).

odvrženje, *n.* – napuštanje žene, ostavljanje; *Bilo je rečeno: ako bi tko htio odaslati od sebe svoju ženu, neka joj dade popravu odvrženja* (Mt 5, 31).

odzgora, *adv.* – s gornje strane, odozgo; *I evo se pridstor Hrama razdri na dvoje odzgora nizzdol, strese se zemlja, i razpukoše stine* (Mt 27, 51).

oganj, *m.* – vatra, plamen; *Gospodine, smiluj se momu sinu, on bo je misečnik, i odveć je mučen; jer često pada u oganj i često u vodu* (Mt 17, 14).

ogladniti, *pf.* – postati gladan, ogladnjeti; *Onoga vrimenta projde Isus pokraj usiva u Subotu, i njegovi učenici, buduć ogladnili, počеше brati klasje, i jisti ga* (Mt 12, 1).

oglasje, *n.* – ugled, glas; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosa-hu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo,*

koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i vragomućene, i zavraltalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše (Mt 4, 24).

ognjeni, *adj.* – koji se tiče ognja ili vatre, vatreni; *I ako te tvoje oko smutjuje izvadi ga i baci od sebe; bolje ti je da s jednim okom ujdeš u život, nego da imaš oba oka, a da budeš bacen u ognjeni pakao* (Mt 18, 9).

ognjevit, *adj.* – koji je od ognja, ognjen; *a koj mu bude rekao: neznabožče, biti će [sic!] krivac ognjevite doline* (Mt 5, 22).

ognjica, *f.* – visoka temperatura, vrućica; *I buduć Isus došao u kuću Petra, vidi on da njegova punica leži s ognjicom* (Mt 8, 14).

ohladiti, *pf.* – splasnuti, ohladnjeti; *I buduć, da će nadvladati opaćina, ohladiti će se ljubav u mnogih* (Mt 24, 12).

okolo, *adv.* – oko, naokolo; *I izahodjahu k njemu pribivaoci Jerusolima, i sve Judee, i svih mistah okolo Jordana* (Mt 3, 5).

okružje, *n.* – sredina, okolina; *Puk, koji sidjaše u tminah, vidio je veliku svitlost; svitlost je iztekla onim, koji sidjahu u okružju smrtne osine* (Mt 4, 16).

okusiti, *pf.* – kušati na okus, probati; *I buduć on okusio nehti piti* (Mt 27, 34).

oli, *conj.* – ili; *Ne cinite, da sam ja došao da razčinim zakon, oli Proroke; ja nisam došao da ih razčinim, dali da ih izvrstnim* (Mt 5, 17).

ončas, *adv.* – smjesta, učas; *A oni ostavivši ončas mriže pojdoše za njime* (Mt 4, 20). Isto i **udilj**.

ondi, *adv.* – na onom mjestu, ondje; *I*

buduć oni jurve otišli prikaza se Anjeo gospodnji Josipu u snu i reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i pobigni u Egipt, i ostani ondi dokle ti ja budem rekao (Mt 2, 13). Isto i **onle**.

oni, *pron.* – onaj; *Oni, koj ima uši za slušati neka sluša* (Mt 11, 15).

onle, *adv.* – na onom mjestu, ondje; *I otišavši od onle naprid vidi on druga dva brata, tojest Jakova i Ivana Zebedeove sinove u brodici sa Zebedeom njihovim otcem, koji krpahu svoje mriže; i zazva ih* (Mt 4, 21). Isto i **ondi**.

opacij, *adj.* – koji je više opak, opakiji; *Tada izhodi, i uzimlje drugih sedam duhovah opacijih od sebe, i ušavši pribiva ondi; i zadnje stanje onoga čovika nastaje gore od prvašnjega* (Mt 12, 45).

opaćina, *f.* – nepravednost, nepoštenje; *Vi bo se kažete ljudem s dvora pravedni, a unutra ste puni licumirstva, i opaćine* (Mt 23, 28).

opaza, *f.* – strahopoštovanje, obzir; *Posla on najposli k njim svoga sina rekavši: imati će oni opaze od mojega sina* (Mt 21, 37).

opazan, *adj.* – mudar, lukav; *Budite dakle opazni kakono zmije, a prosti kakono golubice* (Mt 10, 16).

općiti, *impf.* – vršiti seksualni odnos; *Ali nije općio s njom dokle je rodila svoga povorodjenoga sina, kojemu je on nazvao ime Isus* (Mt 1, 25).

opeta, *adv.* – opet, iznova, ponovo; *Povede ga opeta diavao na niku privisoku planinu, i ukazamu sve kraljevine svita, i njihovo veličanstvo* (Mt 4, 8).

opomenut, *adj.* – kojemu je upućena opomena, upozoren; *I opomenuti u snu, da se ne bi vratili k Irudu, povратиše se u svoju državu drugim putem* (Mt 2, 12).

opominjak, *m.* – spomenik; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji zidjete grobove Prorokah, i resite opominjake pravednih* (Mt 23, 29).

opraviti, *pf.* – ispuniti, izvršiti; *A Isus mu odgovori, i reče: pusti ovi put, jer je triba, da mi opravimo svaku pravednost* (Mt 3, 15).

opravljati, *impf.* – djelovati, činiti, vršiti; *Obslužujte dakle, i činite sve što vam budu rekli, ali na primir njihovih dilah nemojte dilovati; oni bo naredjuju ali neopravljaju* (Mt 23, 3).

opustošenje, *n.* – pustoš; *Kad dakle budete vidili, da je ona grdnost opustošenja, koja bo navištena po Danielu Proroku, počela u svetom mistu (oni, koj štie, neka razumie)* (Mt 24, 15).

osamnjen, *adj.* – koji je sam, osamljen; *I buduć on odaslao mnoštvo uzajde na goru, da ondi osamnjen moli* (Mt 14, 23).

osina, *f.* – sjena; *Puk, koji sidjaše u tminah, vidio je veliku svitlost; svitlost je iztekla onim, koji sidjahu u okružju smrtnine osine* (Mt 4, 16).

oskvarljivati, *impf.* – onečišćavati; *Ono što ulazi u usta ne oskvarnjuje čovika, dali oskvarnjuje čovika ono, što izlazi iz ustih* (Mt 15, 11).

osoran, *adj.* – koji je grub u nastupu, odrješt; *Pristupi zatim i oni, koj biaše primio jedan talenat i reče: ja, gopoda-*

ru! znam, da si ti čovik osoran, ti ženješ gdi nisi usiao, i skupljaš gdi nisi prosuo (Mt 25, 24).

ostaviti, *pf.* – napustiti; *Ostavivši on dakle Nazaret pojde u Kafarnaum, grad pri moru, na medjašu Zabulonovu i Nef-talovu, da pribiva ondi* (Mt 4, 13).

osud, *m.* – presuda, osuda; *Zmajevi i skoti zmijah! kako ćete ubignuti osudu u pakao?* (Mt 23, 33).

osudjen, *adj.* – kojem je donesena presuda, osuđen; *Ti bo ćeš biti čiča svojih ri-čih opravdan, i čiča svojih ričih osudjen* (Mt 12, 37).

osudjivati, *impf.* – osuđivati; *Ah, da biste znali, što hoće reći: ja iščem mi-losrdje a ne posvetilište, ne biste nigda osudjivali pravedne* (Mt 12, 7).

osvaditi, *pf.* – optužiti, okriviti; *I evo biaše ondi čovik imajuć osušenu ruku, i oni ga (Isusa) upitaše rekavši: je li dopu-šteno ličiti u Subotu? i to s odlukom da ga osvade* (Mt 12, 10).

osvadjen, *adj.* – koji je optužen, okrivljen; *I buduć on osvadjen od glavnih Svećenikah, i od starešinah, neodgovori poništo* (Mt 27, 12).

ošljebad, *m.* – vrsta bodljikave biljke, zmijina trava, gospin trn (*Silybum marianum*); *Jeda li se s trnja bere grozdje, oli s ošljebada smokve?* (Mt 7, 16.).

oštro, *adv.* – tako da je ozbiljno, strogo; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji žderete udovičke kuće čineći dugih molitvah; za ovo će biti oštrije vaše sudjenje* (Mt 23, 14).

otac, *m.* – tata; *Ali buduć dočuo, da u*

Judei kraljuje Arkelao namisto Iruda svojega oca uzboja se ići onamo (Mt 2, 22).

otačbina, *f.* – zavičaj; *I došavši u svoju otačbinu učaše u njihovih skupštinah tako, da se čudjahu i govorahu: od kud ovaj ima ovu mudrost, i ovu kripost? (Mt 13, 54).*

otar, *m.* – oltar, žrtvenik; *Ako dakle budeš prikazivao svoju žrtvu na otaru, i ondje se budeš spomenuo, da tvoj brat ima štogod proti tebi (Mt 5, 23).*

otići, *pf.* – poći, otići; *I otidite brže navistiti njegovim učenicom, da je on uskrsnuo; i evo će on doći prije vas u Galileu; vi ćete ga ondje viditi (Mt 28, 7).*

otribiti, *pf.* – otrijebiti; *On imade u svojoj ruci lopatu, on će otribiti svoje guvno sakupivši svoju pšenicu u žitnicu, a plivu sažgavši neugasivim ognjem (Mt 3, 12).*

otvrdnost, *f.* – tvrdoća; *A on im reče: Mojses vam je čiča otvrdnosti vašega srca dopustio odaslati svoje žene; ali u počelu nije bilo tako (Mt 19, 8).*

ovakov, *adj.* – koji je nalik na ovoga, ovakav; *I kojgodir bude primio ovakovo dajte na moje ime, primiti će mene (Mt 18, 5).*

ovdi, *adv.* – na ovom mjestu, ovdje; *A sada vam govorim, da je ovdi jedan, koj je veće nego je Hram (Mt 12, 6).*

ovle, *adv.* – s ovog mjesta, odavde, odovud; *U istinu vam govorim: ako budete imali vire koliko je zrno gorušice, moći ćete reći ovoj gori: prođi od ovle onamo, i ona će proći, i neće vam ništa biti nemoguće (Mt 17, 19).*

ozdravljen, *adj.* – koji je iscijeljen, ozdravljen; *I bi ozdravljen momak u ono isto doba (Mt 8, 13).*

ozlovoljiti se, *pf.* – razaloštiti se, rastužiti se, zabrinuti se; *I ozlovolji se kralj; a radi zakletve, i radi onih, koji biahu s njime za trpezom, zapovidi on, da joj ona bude dana (Mt 14, 9).*

oznaniti, *pf.* – obavijestiti, upozoriti; *I poslavši ih u Betlehem reče im: pojdite i izpitajte pomnjivo o tom djetetu, i kad ga budete našli oznanite me o tom, da dođem i ja, i da mu se poklonim (Mt 2, 8).*

oznanivati, *impf.* – obavještavati, upozoravati; *Od onoga vrimena poče Isus oznanivati svoje učenike, da bjaše triba, da on pojde u Jerusolim, da trpi mnoga od strane starešina, knjižnikah, i svećeničkih Poglavicah, i da bude usmrten, i da treći dan uskrsne (Mt 16, 21).*

ožalostiti se, *pf.* – ražaliti se, ražalostiti se; *Vidivši njegovi sosluzbenici što se bjaše sgodilo ožalostiše se mnogo, i pojdose poviditi svojem gospodaru sve, što se bjaše sgodilo (Mt 18, 31).*

ožalostjen, *adj.* – koji je ražalošćen, ožalošćen; *Čuvši onaj mladić ove riči otide ožalostjen, jer imase mnogo dobarah (Mt 19, 22).*

oživiti, *pf.* – vratiti se u život, oživjeti; *Čim im on ovo govoraše pristupi niki od poglavarah, i poklonivši mu se reče: Gospodine! evo mi je priminula moja kći; ali dođi, stavi svoju ruku na nju, i ona će oživiti (Mt 9, 18).*

pače, *adv.* – tako da je zgodnije i primjerenije, bolje, dapače; *Dali pojdite*

pače k ovcam Israelove kuće, koje poginuše (Mt 10, 6). Isto i **najpače**.

padsti, *pf.* – srušiti se, pasti; *Jer ako i pade dažd, i nastane potoci, i dunu vitrovi, i navale na onu kuću, ona neće padsti, jer je utemeljena na kamenu* (Mt 7, 25).

pasić, *m.* – mali pas, psić; *Koj odgovori, i reče: nije lipo uzeti kruh sinovom, i dati ga pasićem* (Mt 15, 26).

paša, *f.* – mjesto za pašu, ispaša; *A bjaše ne daleko od njih na paši velik uvor prasacah* (Mt 8, 30).

pedipsa, *f.* – muka, kazna; *I otići će ovi na vične pedipse, a pravedni u život vični* (Mt 25, 46).

pepel, *m.* – pepeo, lug; *Jao tebi Korazaine! jao tebi Betsaido! jer da ona čudesna, koja bihu učinjena u vami, budu bila učinjena u Tiru, i u Sidonu, bili bi oni još davno u kostreti i u pepelu učinili pokoru* (Mt 11, 21).

pest, *f.* – šaka; *Tada mu počеше pljuvati u obraz, i udarati ga pestmi, a drugi mu davahu pljuskah po obrazu* (Mt 26, 67).

pianac, *m.* – pijančina, pijanac; *I bude počeo udarati svoje sosluzbenike, i jisti i piti s pianci* (Mt 24, 49).

pićci, *pl. tant.* – ugojena perad, tovljenik, uhranjenik; *Posla on opeta druge sluge s ovom naredbom: recite zazvanin: evo je jurve moj obid pripravljen, moji su junci, i pićci zaklani, i spravljena je sva-ka stvar; dojdite na pir* (Mt 22, 4).

pinez, *m.* – novac; *U istinu ti govorim, da nećeš od onle izaći, dokle nebudeš izplatio najzadnji pinez* (Mt 5, 26).

pineznik, *m.* – čovjek koji mijenja

novce, mjenjač; *I ušavši Isus u Hram božji poče on izgoniti sve prodajuće i kupujuće u Hramu, obori takodjer i stolice pineznikah, i sidišta onih, koji prodavahu golubice* (Mt 21, 12).

pir, *m.* – vjenčanje, ženidba, svadba; *Prilično je kraljestvo nebesko kralju, koj je učinio pir svojemu sinu* (Mt 22, 2).

pirni, *adj.* – koji se odnosi na pir, svadbeni; *I otišavši njegovi sluge po putih sakupiše sve, koje najdoše zle i dobre, i pirno se blagovalište napuni zatrzezeni-mi* (Mt 22, 10).

pišice, *adv.* – pješice, pješke; *Što budući čuo Isus otide on od onle po brodu na niko pusto i samotno mjesto; i budući to dočulo mnoštvo, otide za njime pišice iz gradovah* (Mt 14, 13).

piti, *impf.* – uzimati tekućinu, piti; *Došao bo je Ivan, koj niti jide niti pie, i vi govorite: on ima diavla* (Mt 11, 18).

pivac, *m.* – pijetao; *A Isus mu reče: u istinu ti govorim, da ćeš me noćas, prije nego pivac zapiva, tri puta zanikati* (Mt 26, 34).

pivati, *impf.* – pjevati; *I govore: mi vam pivasmo, a vi niste poskakali; mi tugovasmo, a vi niste plakali* (Mt 11, 17).

pladanj, *m.* – zdjela, poslužavnik; *A ona, naučena od matere, reče: daj mi ovdje na ovom pladnju glavu Ivana Krstitelja* (Mt 14, 8).

plakanje, *n.* – plač; *Bio je u Rami čuven vapaj, plakanje i jaukanje veliko* (Mt 2, 18).

plašt, *m.* – haljina; *I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pri-*

stupi s traga, i dotaknu kiticu njegovoga plašta (Mt 9, 20).

platjen, *adj.* – koji je podmiren, plaćen; *I kako on neimaše od kud bi platio, tako zapovidi njegov gospodar, da bude prodan i on, i njegova žena, i njegovi sinovi, i sve što ima, i da bude platjen (Mt 18, 25).*

pliva, *f.* – pljeva, plijevelj; *On imade u svojoj ruci lopatu, on će otribiti svoje guvno sakupivši svoju pšenicu u žitnicu, a plivu sažgavši neugasivim ognjem (Mt 3, 12).*

po, *praepos.* – na; *I izajde on opeta oko šestoga doba, i devetoga doba, i učini po isti način (Mt 20, 5).*

pobići, *pf.* – pobjeći, uteći, umaknuti; *I buduć oni jurve otišli prikaza se Anjeo gospodnji Josipu u snu i reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i pobigni u Egipt, i ostani ondje dokle ti ja budem rekao (Mt 2, 13).*

počamši, *adv.* – započevši, počevši; *Ali videć, da je vitar žestok, pristraši se, i počamši tonuti, zavapi rekavši: Gospodine! shrani me (Mt 14, 30).*

počelo, *n.* – početak; *Koj im odgovori, i reče: niste li štili, da je oni, koj je u počelu stvorio čovika, stvorio ih mužko i žensko, i da je rekao (Mt 19, 4).*

počem, *adv.* – negdje; *I reče mu: ako si sin božji baci se nizdol; pisano bo je: on je radi tebe zapovidio svojim Anjelom, i oni će te nositi na svojim rukama, da počem ne udariš svojom nogom o kamen (Mt 4, 6).*

počivati, *impf.* – stanovati, živjeti; *Ovo je najmanje od svih simenah; ali je, kad*

uzreste, veće od svih zeljah, i nastaje takovo stablo, da dolitaju nebeske ptice, i počivaju na njegovih granah (Mt 13, 32).

podano, *adv.* – tako da je dano, prepušteno, poklonjeno; *Meni je sve podano od mogega otca, i nitko nepoznaje sina nego otac; niti tko poznaje oca nego sin, i oni, kojemu bi sin htio to objaviti (Mt 11, 27).*

podavati, *impf.* – darivati, davati; *Tada im on reče: podavajte dakle Cesaru što se pristoi Cesaru, a Bogu sto se pristoi Bogu (Mt 22, 21).*

podjarmen, *adj.* – koji je natovaren, naprćen; *Recite sionskoj kćeri: eto tvoj kralj grede k tebi krotak, jašuć na magarici i na poliću sinu podjarmene (Mt 21, 5).*

podkušan, *adj.* – prokušan, ispitan, provjeren; *Bi tada Isus poveden od duha u pustinju, da bude podkušan od diavla (Mt 4, 1).*

podkušati, *pf.* – prokušati, ispitati, provjeriti; *I pristupiše k njemu Fariseji i Saduceji, da ga podkušaju; i moliše ga, da bi im pokazao tkoje zlamenje s neba (Mt 16, 1).*

podkušavati, *impf.* – prokušavati, ispitivati, provjeravati; *A Isus mu odgovori: pisano je takodjer i ovo: ti neimaš podkušavati Gospodina svojega Boga (Mt 4, 7).*

podniti, *pf.* – podnijeti, otrpjeti; *Govoreći: ovi najposljednji trudiše samo jedno doba, a ti si ih učinio jednake nam, koji podnismo tegoću dneva i vrućine (Mt 20, 12).*

podnosnie, *adv.* – tako da je povoljnije i bezbolnije, lakše; *Zato vam govorim, da*

će na dan suda biti podnosnie Tiru i Sidonu nego vam (Mt 11, 22).

podnosniji, *adj.* – koji je lakše otrpljiv, podnošljiviji; *U istinu vam govorim, da će se Sodomjanom i Gomoranom na sudni dan sgoditi stvar podnosnija, nego ovomu gradu* (Mt 10, 15).

podoban, *adj.* – koji je u stanju za što, sposoban; *A on im reče: za ovu stvar nisu svi podobni, dali samo oni, kojim je to dano* (Mt 19, 11).

podstolac, *m.* – podnožje; *Ni zemljom, jer je ona podstolac njegovih noguh; ni Jerusolimom, jer je on grad velikoga kraja* (Mt, 5, 35).

poginuti, *pf.* – izgubiti se, nestati; *Dali pojedite pače k ovcam Israelove kuće, koje poginuše* (Mt 10, 6).

poglavar, *m.* – glavar; *Čim im on ovo govoraše pristupi niki od poglavarah, i poklonivši mu se reče: Gospodine! evo mi je priminula moja kći; ali dođi, stavi svoju ruku na nju, i ona će oživiti* (Mt 9, 18).

poglavica, *f.* – poglavar; *A Fariseji govoraše: on po poglavici diavalah tira diavle* (Mt 9, 34).

poglavit, *adj.* – koji je važan, glavni; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji dajete desetinu od metvice, od kopra, i od kumina, a zapuštate ono, što je najpoglavitije u zakonu, pravednost, milosrdje, i vrnost* (Mt 23, 23).

pogoditi se, *pf.* – postići dogovor, dogovoriti se; *I buduće se on pogodio s težateljji, da bi im dao denar za nadnicu, posla ih u svoj vinograd* (Mt 20, 2).

pogrditi, *pf.* – prezreti, zamrziti; *Pazite*

da ne biste pogrdili tkoga od ovih malahnih; ja vam bo govorim da njihovi Anjeli na nebesih vide svedjer lice mojega oca, koj je na nebesih (Mt 18, 10).

pogrubivati, *impf.* – činiti ružnijim, pogrubljivati; *Kada pak budete postili nemojte se pokazivati žalostni kakono licumirci, koji pogrubivaju svoje lice, da se čine viditi prid ljudmi da poste* (Mt 6, 16).

pogubiti, *pf.* – smaknuti, ubiti; *Izajdoše tada Fariseji, i učiniše više proti njemu, kako bi ga pogubili* (Mt 12, 14).

pohoditi, *impf.* – ići u posjet, posjećivati; *Ja biah go, i vi me zaodiste; ja biah nemoćan, i vi me pohodiste; ja biah u tamnici, i vi dojdoste k meni* (Mt 25, 36).

pohvala, *f.* – hvalospjev, hvaljenje, hvala; *Niste li štili: ti si iz ustihu dičice i sisajućih pripravio (sebi) pohvalu?* (Mt 21, 16).

pojti, *pf.* – poći, krenuti, otići; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvizda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biae ditić, sustade ondi* (Mt 2, 9).

pokarati, *pf.* – prekoriti, kritizirati; *Ako pak tvoj brat bude sagrišio proti tebi, pojdi i pokaraj ga medju tobom i njim samim* (Mt 18, 15).

pokaživati se, *impf.* – pokazivati se, izlagati se; *Kada pak budete postili nemojte se pokazivati žalostni kakono licumirci, koji pogrubivaju svoje lice, da se čine viditi prid ljudmi da poste* (Mt 6, 16).

pokaživati, *impf.* – kazivati, pokazivati; *Pokažite oli dobro stablo i dobar*

plod, oli zlo stablo i zal plod; jer se po plodu poznaje stablo (Mt 12, 33).

pokle, *conj.* – nakon, pošto; *A pokle puk bi poveden u babilonsko sužanjstvo Jekonia rodi Šalatiela; a Šalatiel rodi Zorobabela (Mt, 1, 12).*

poklecati, *impf.* – prigibati koljeno, klecati, klanjati se; *I poklecajući prid njime rugahu mu se govoreći: zdrav judejski kralju! (Mt 27, 29).*

pokoj, *m.* – smiraj, spokoj; *Uzmite moj jaram nase, i naučite se od mene, koj sam krotak, i ponižna srdca, i naći ćete pokojja svojim dušam (Mt 11, 29).*

pokolenje, *n.* – pokoljenje; *A Isus im odgovori: u istinu vam govorim, da ćete vi, koji me slidiste, u vrime priporodjenja, kad sin čovičanski bude sidio na pristolju svojega veličanstva, siditi na dvanaest pristoljah, i da ćete suditi dvanaest Israelovih pokolenjah (Mt 19, 28).*

pokopalište, *n.* – groblje; *I učinivši više kupiše na njih lončarsku njivu za pokopalište inostranacah (Mt 27, 7).*

pokopanje, *n.* – ukop, pokop; *Izlivši bo ona ovu pomast na moje tilo učinila je to na moje pokopanje (Mt 26, 12).*

pokoriti se, *pf.* – obratiti se (Bogu); *Tada poče grditi one gradove, u kojih bihu učinjena mnoga čudesa, za ovo, što se nebiahu pokorili (Mt 11, 20).*

polak, *praepos.* – uz pomoć, pomoću, preko; *I pokle ga propeše razdiliše njegovu odiću polak ždribih, da se izpuni što bi rečeno po Proroku, koj reče: razdiliše medju sobom moju odiću, i na moju haljinu staviše ždribi (Mt 27, 35).*

polić, *m.* – v. **pulić**. (*Recite sionskoj kćeri: eto tvoj kralj grede k tebi krotak, jašuć na magarici i na poliću sinu podjarmene (Mt 21, 5)).*

poljubjeni, *adj.* – koji je omiljen, ljubljen; *I evo dojde glas s neba, i reče: ovo je moj poljubjeni sin, u kojem sam ja našao svoju blagougodnost (Mt 3, 17).*

pomast, *f.* – melem, balzam; *Pristupi k njemu nika žena, koja imaše alabasterni sud pridrage pomast, i izli mu ju na glavu čim on sidjaše za trpezom (Mt 26, 7).*

pomnjivo, *adv.* – tako da je pažljivo, pomno; *Tada Irud zazvavši skrovito one Mudarce izpita pomnjivo od njih vrime, kojega im se biaše ukazala ona zvizda (Mt 2, 7).*

pomrčali, *adj.* – koji je taman, mračan; *Ako dakle ona svitlost, koja je u tebi, bude pomrčala, kolike će tada biti iste tmine! (Mt 6, 23).*

pomrčati se, *pf.* – potamniti se, pomračiti se; *I udilj za nevoljom onih danah pomrčati će sunce, misec neće više davati svoje svitlosti, zvizde će padsti s neba, i nebeske će se kriposti prikorditi (Mt 24, 29).*

Poncio, *m.* – Poncije Pilat; *I povedoše ga svezana k Ponciu Pilatu Oblastniku, i dadoše mu ga u ruke (Mt 27, 2).*

poništo, *adv.* – nikako; *A ja vam govorim, da se neimate kleti poništo; ni nebom, jer je ono pristolje božje (Mt 5, 34).*

ponit, *pf.* – odnijeti, ponijeti; *Za da se izpuni što bi rečeno po Išaiji Proroku, koj reče: on je uzeo na se naše nemoći; on je ponio naše bolesti (Mt 8, 17).*

ponižan, *adj.* – koji je skrušen, ponižan; *Uzmite moj jaram nase, i naučite se od mene, koj sam krotak, i ponižna srdca, i naći ćete pokoja svojim dušam* (Mt 11, 29).

ponižiti se, *pf.* – učiniti se malim, poniziti se; *Kojgodir se dakle bude ponižio kako ovo dite biti će najveći u kraljestvu nebeskom* (Mt 18, 4).

popiti, *pf.* – ispitati, popiti; *I otide on opeta drugi put, i uzmolji se rekavši: otče moj! ako me ova čaša nemože mimoći, dali je triba da ju popiem, neka se izpunji tvoja volja* (Mt 26, 42).

poprava, *f.* – potvrda; *Bilo je rečeno: ako bi tko htio odaslati od sebe svoju ženu, neka joj dade popravu odvrženja* (Mt 5, 31).

popraviti, *pf.* – obnoviti, urediti; *A on im odgovori, i reče: Elia će stanovito doći, i on će popraviti sve* (Mt 17, 11).

poraziti, *pf.* – dati udarac, udariti; *Tada im reče Isus: vi ćete se svi noćas smutiti čića mene; pisano bo je: poraziti ću pastira, i ovce će se stada razbignuti* (Mt 26, 31).

porod, *m.* – obiteljska loza, rodoslov-lje, rod; *Knjiga poroda Isusa Krsta, sina Davida, sina Abrahama* (Mt 1, 1); *Bilo je dakle svih porodah od Abrahama do Davida četrnaest* (Mt 1, 17).

poroditi, *pf.* – roditi; *Evo će Divica začeti, i poroditi sina, i oni će mu nazvati ime Emanuel, što iztumačeno zlamenuje "s nami je Bog"* (Mt 1, 23).

porodjaj, *m.* – pokoljenje, rod, loza; *A komu ću prilikovati ovi porodjaj? on je priličan onoj dici, koja sidi u trgovištu, i*

koja vape svojim vrstnikom (Mt 11, 16).

posičen, *adj.* – koji je prerezan, posječen; *Svako će stablo, koje nedaje dobra ploda, biti posičeno, i baceno u oganj* (Mt 7, 19).

posidovati, *impf.* – posjedovati, imati; *Tada će reći kralj onim, koji budu na desnu: dojdite vi blagoslovljeni od mogega otca, posidujte kraljestvo vam pripravljeno od zastave svita* (Mt 25, 34).

poskakati, *impf.* – plesati, igrati; *I govore: mi vam pivasmo, a vi niste poskakali; mi tugovasmo, a vi niste plakali* (Mt 11, 17).

poslenik, *m.* – radnik; *Reče on tada svojim učenicom: žetva je u istinu mnoga, ali je malo poslenikah* (Mt 9, 37).

poslidnji, *adj.* – koji je na koncu čega u vremenu, posljednji; *Mnogi bo će od onih, koji su prvi, nastati poslidnji, a od onih, koji su poslidnji, nastati će prvi* (Mt 19, 30).

posluženo, *adv.* – tako da je na usluzi, služeno; *Kako i sin čovičanski nije došao, da mu budu posluženo, dali da on posluži, i da dade svoj život za odkupljenje mnogih* (Mt 20, 28).

postaviti, *pf.* – metnuti, staviti; *I postavi ga u svoj novi grob, koj biaše izdubao u kamenu, prisloni velik kamen na vrata groba, i otide* (Mt 27, 60).

postavljen, *adj.* – koji je metnut, stavljen; *Dočuvši Isus, da je Ivan bio postavljen u zatvor, otide u Galileu* (Mt 4, 12).

postelja, *f.* – krevet, prostirka; *I evo mu priniše žiloslabjenoga ležećega na postelji* (Mt 9, 2).

posumnjiti, *pf.* – biti sumnjičav, posumnjati; *A Isus pruži odmah svoju ruku, i reče mu: ti, male vire! zašto si posumnjio?* (Mt 14, 31).

posvetilište, *n.* – žrtva; *Otidite dakle i naučite se što znači ova besida: ja išćem milosrdje a ne posvetilište; ja bo nisam došao da zovem pravedne, dali grišnike* (Mt 9, 13).

potajno, *adv.* – tako da je skrovito ili nevidljivo, tajno; *Tada pristupiše učenici k Isusu potajno, i rekoše mu: za koj uzrok nemogomo ga mi protirati?* (Mt 17, 18).

poteci, *pf.* – žurno otići, potrčati; *I one izajdoše sveudilj iz groba sa strahom i velikim veseljem, i potekoše da naviste to njegovim učenikom* (Mt 28, 8).

potlačiti, *pf.* – zgaziti, izgaziti, pogaziti; *Nemojte davati sveto psom, ni bacati svoj biser prid prasce, da ga oni počam nepotlače svojima nogama, i razvrativši se da vas nerazkinu* (Mt 7, 6).

potriiba, *f.* – potreba; *Ali se Ivan poče tomu opirati, i reče: ja imam potriibu, da budem od tebe krstjen, a ti si došao k meni?* (Mt 3, 14).

potribito, *adv.* – tako da je potrebno, nužno; *Ne budite dakle prilični njim, jer vaš otac zna što vam je potribito prije nego ga uzmolite* (Mt 6, 8).

poveden, *adj.* – koji je odveden, odao; *Bi tada Isus poveden od duha u pustinju, da bude podkušan od diavla* (Mt 4, 1).

povidati, *impf.* – govoriti, kazivati; *Ono što ja govorim van u tminah, povidajte vi na svitlosti* (Mt 10, 27).

poviditi, *pf.* – ispričati, kazati, reći; *A pastiri pobigoše, i otišavši u grad povidiš sve još i ono, što se bjaše o vragomućenih sgodilo* (Mt 8, 33).

povorodjen, *adj.* – koji je prvi rođen, prvorođen; *Ali nije općio s njom dokle je rodila svoga povorodjenoga sina, kojemu je on nazvao ime Isus* (Mt 1, 25). (Nap. Očito je posrijedi slovna pogreška jer u komentaru Škarić navodi riječ *prvorodjen*, kao i *prvorodjenik*.)

povratiti se, *pf.* – vratiti se; *I opomenuti u snu, da se ne bi vratili k Irudu, povratite se u svoju državu drugim putem* (Mt 2, 12).

pozdravljan, *adj.* – kojemu je dana počast, pozdravljen; *I biti pozdravljani na trgovištih, i nazivani učitelji* (Mt 23, 7).

pozlobjen, *adj.* – koji je omrznut, omražen; *Tada će vas oboriti u nevolju, i usmrtniti vas; jer ćete biti pozlobjeni od svih narodah čića mojega imena* (Mt 24, 9).

poznati, *impf.* i *pf.* – poznati, poznavati, znati; *A ja ću im očito reći: javas nisam nigda poznao; odstupite od mene vi, koji dilujete nebožtva* (Mt 7, 23); 2. shvatiti, razumjeti; *I buduć svećenički Poglavice, i Fariseji čuli njegove prilike, poznaše, da on o njih govori* (Mt 21, 45).

poželenje, *n.* – požuda; *A ja vam govorim, da je svaki, koj je pogledao ženu sa poželenjem, učinio jurve s njom priljubodinstvo u svojem srdcu* (Mt 5, 28).

prah, *m.* – prašina; *Ako vas tko ne bude htio primiti, ni slušati vaše govorenje, izajdite iz one kuće, ili iz onoga grada, i*

otresite prah sa svojih noguh (Mt 10, 14).

prama, *praepos.* – prema, ka, k; *I evo izajde prama Isusu vas grad, i poče ga moliti, da bi odstupio od njihovih medjašah* (Mt 8, 34.).

prasac, *m.* – svinja; *A biaše ne daleko od njih na paši velik uvor prasacah* (Mt 8, 30).

pravedno, *adv.* – tako da se oslanja na poštenje, pošteno; *I reče im: pojdite i vi u moj vinograd, i ja ću vam dati što bude pravedno* (Mt 20, 4).

priatelj, *m.* – prijatelj; *Došao je i sin čovičanski, koj i jide i pie, i vi govorite: ovo je čovik proždrlac, i vinopia, priatelj očit-nikah, i grišnikah; ali je mudrost opravda-na po njezinih sinovih* (Mt 11, 19).

pribaviti, *pf.* – doći do čega, nabaviti; *A učenici mu rekoše: odkud možemo u pustoši pribaviti toliko kruha, da nasiti-mo toliko mnoštvo?* (Mt 15, 33).

pribivaoc, *m.* – stanovnik, žitelj; *I iza-hodjahu k njemu pribivaoci Jerusolima, i sve Judee, i svih mistah okolo Jordana* (Mt 3, 5).

pribivati, *impf.* – stanovati, živjeti, prebivati; *Ostavivši on dakle Nazaret pojde u Kafarnaum, grad pri moru, na medjašu Zabulonovu i Neftalovu, da pri-biva ondi* (Mt 4, 13).

pribroditi se, *pf.* – prijeći brodom, prepliviti; *I tako buduć se oni pribrodili dojdohu u genesarski kotar* (Mt 14, 34).

prići, *pf.* – približiti se, prići; *A oni, koji biahu u brodici pridohu k njemu, i pokloniše mu se rekavši: ti si doisto sin božji* (Mt 14, 33).

prid, *praepos.* – ispred, pred; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvizda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biaše ditić, sustade ondi* (Mt 2, 9).

pridan, *adj.* – koji je predan, izručen; *I zadržase se oni u Galilei; a Isus im reče: sin će čovičanski biti pridani ljudem u ruke* (Mt 17, 21).

pridati, *pf.* – izručiti, predati; *Kada vas dakle budu pridali, nemislite kako biste, oli što biste rekli; biti će vam bo u ono doba dano, što imate reći* (Mt 10, 19).

pridavak, *m.* – porez; *Je li dopušteno plaćati pridavak Cesaru oli ne?* (Mt 22, 17).

pridavati, *impf.* – izručivati, predavati; *A pridavati će na smrt brat brata, i otac sina; i sinovi će se buniti protiva rodite-ljem, i zadavati će im smrt* (Mt 10, 21).

pridrugi, *adj.* – koji je dragocjen, sku-pocjen; *Pristupi k njemu nika žena, koja imaše alabasterni sud pridrage pomast, i izli mu ju na glavu čim on sidjaše za trpe-zom* (Mt 26, 7).

pridsidnik, *m.* – predsjednik; *Vi ćete biti vodjeni prid pridsidnike i prid kralje radi mene, u svidočanstvo i njim i naro-dom* (Mt 10, 18).

pridstavljenje, *n.* – koji je prinesen, ponuđen, prikazan; *Kako je on ušao u kuću božju i blagovao kruha pridstav-ljenja, koga nebi dopušteno blagovati ni njemu, ni onim, koji biahu s njime, dali samo Svećenikom?* (Mt 12, 4).

pridstor, *m.* – zavjesa, zastor; *I evo se*

pridstor Hrama razdri na dvoje odzgora nizdol, strese se zemlja, i razpukoše stine (Mt 27, 51).

pridušiti, *pf.* – ugušiti, prigušiti; *A dru-ga padoše medju drače; i buduć drače uzresle pridušiše ih* (Mt 13, 7).

prie nego, *conj.* – prije nego (što); *Bu-duć Maria njegova mati bila zaručena s Josipom, ona se je našla prisobna po Duhu svetom prie nego se oni biahu sa-stali* (Mt 1, 18).

prigoda, *f.* – zgodan trenutak, prilika; *I od onda iskaše on prigodu, da bi im ga pridao* (Mt 26, 16).

prigrčiti, *pf.* – prihvatiti, shvatiti; *Oni, koj je ovoj stvari podoban, neka ju prigrči* (Mt 19, 12).

prihodjati, *impf.* – prilaziti, dolaziti, stizati; *Ali oni, videć, da mnogi od Fa-risejah i Saducejah prihodjahu k njego-vomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

prikazati se, *pf.* – ukazati se, pričiniti se, pokazati se; *Ali čim on ob ovom mi-šljaše prikaza mu se Anjeo gospodnji u snu* (Mt 1, 20).

prikazati, *pf.* – pokazati, predstaviti; *I pokle oni biahu otišli evo mu prikazaše čovika nima, koj bijaše vragomučen* (Mt 9, 32).

prikažati se, *pf.* – prikazati se, ukaza-ti se; *Buduć umro Irud prikaža se Anjeo gospodnji Josipu u snu u Ejiptu* (Mt 2, 19).

prikaživanje, *n.* – pomoć; *A vi govori-te: kojgodir bude rekao otcu oli materi:*

svako prikaživanje, koje ja činim, biti će prudno tebi (Mt 15, 5).

prikaživati, *impf.* – predstavljati, pri-kazivati; *Ako dakle budeš prikaživao svo-ju žertvu na otaru, i ondi se budeš spo-menuo, da tvoj brat ima štogod proti tebi* (Mt 5, 23).

prikład, *f.* – prispodoba, priča; *Od sta-bla pak smokvenice naučite se prikład; kad njezine grane počmu biti meke, i kad je ona učinila listje, vi znate, da je blizu lito* (Mt 24, 32).

priko¹, *n.* – druga strana preko mora, rijeke ili jezera, suprotna obala; *I došavši njegovi učenici s prika biahu zaboravili uzeti kruha* (Mt 16, 5).

priko², *adv.* – tako da je s druge stra-ne, prijeko; *A Isus vidivši okolo sebe mnoštvo puka zapovidi da pojdu priko* (Mt 8, 18).

prikorediti se, *pf.* – poljuljati se, uzdr-mati se; *I udilj za nevoljom onih danah pomrčati će sunce, misec neće više davati svoje svitlosti, zvizde će padsti s neba, i nebeske će se kriposti prikorditi* (Mt 24, 29).

priličan, *adj.* – koji je nalik na koga ili što, sličan; *Ne budite dakle prilični njim, jer vaš otac zna što vam je potribito prie nego ga uzmolite* (Mt 6, 8).

prilika, *f.* – prispodoba; *I on im povidí mnoga u prilikah, i reče: evo biaše izašao niki sjač da sie* (Mt 13, 3); 2. slika, prili-ka, lik; *Upita ih tada Isus: čigova je ovo prilika i nadpis?* (Mt 22, 20).

prilikovati, *impf.* – prispodobiti, ka-zati; *A komu ću priklikovati ovi porodjaj?*

on je priličan onoj dici, koja sidi u trgovištu, i koja vape svojim vrstnikom (Mt 11, 16).

priljubodinstvo, *n.* – preljub; *Čuli ste, da je bilo rečeno starijim: ne učini priljubodinstvo* (Mt 5, 27).

priljubodivno, *adv.* – tako da je učinjeno u preljubu, preljubno; *A ja vam govorim, da, ako bi tko odvrkao svoju ženu izvan uzroka priljubodinstva, učinio bi ju priljubodivno sagrišiti* (Mt 5, 32).

priminuti, *pf.* – umrijeti, preminuti; *Čim im on ovo govoraše pristupi niki od poglavarah, i poklonivši mu se reče: Gospodine! evo mi je priminula moja kći; ali dođi, stavi svoju ruku na nju, i ona će oživiti* (Mt 9, 18).

primir, *m.* – primjer, uzor; *Obslužujte dakle, i činite sve što vam budu rekli, ali na primir njihovih dilah nemojte dilovati; oni bo naredjuju ali neopravljaju* (Mt 23, 3).

primjen, *adj.* – koji je prihvaćen, primljen; *Tada će dvoica biti na polju; jedan će od njih biti primjen, a drugi odvržen* (Mt 24, 40).

priniti, *pf.* – prinijeti, donijeti; *I došavši večer priniše k njemu mnogo vragomučenih, i on izagna one duhove ričju; on izliči takodjer i sve nemoćne* (Mt 8, 16).

prinositi, *impf.* – donositi, dovoditi; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosahu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i vragomučene, i zavrtalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše* (Mt 4, 24).

priobraziti se, *pf.* – preobraziti se; *I priobrazi se prid njima; i prosinu njegovo lice kakono sunce, a njegova odića nastade bila kakono snig* (Mt 17, 2).

pripasti se, *pf.* – prestrašiti se, poplašiti se; *I učenici, videći ga da grede svrhu mora, pripadoše se, i rekoše: ono je za blaza; i zavapiše od straha* (Mt 14, 26).

priporodjenje, *n.* – preporod, obnavljanje; *A Isus im odgovori: u istinu vam govorim, da ćete vi, koji me slidiste, u vrime priporodjenja, kad sin čovičanski bude sidio na pristolju svojega veličanstva, sediti na dvanaest pristoljah, i da ćete suditi dvanaest Israelovih pokolenjah* (Mt 19, 28).

pripovidati, *impf.* – propovijedati; *Onih danah izajde Ivan Krstitelj, i poče pripovidati u pustinji Judee* (Mt 3, 1).

pripravan, *adj.* – koji je pripravljen, spreman; *Ali čim one pojdoše, da kupe, dojde zaručnik; i ulizoše s njime na pir one, koje biahu pripravnne, i zatim bihu zatvorena vrata* (Mt 25, 10).

pripraviti, *pf.* – pripremiti, spremi; *Ovo je oni, o kojem je navistio Išaija Prorok rekavši: (čuje se) glas vapećega u pustinji: pripravite put Gospodina; upravne učinite njegove staze* (Mt 3, 3).

pripravljen, *adj.* – koji je spremljen, pripremljen; *Posla on opeta druge sluge s ovom naredbom: recite zazvanin: evo je jurve moj obid pripravljen, moji su junci, i pićci zaklani, i spravljena je svaka stvar; dojdite na pir* (Mt 22, 4).

pripravljeno, *adv.* – tako da je sređeno, pripremljeno; *A on im reče: vi ćete*

moju čašu popiti doisto, ali siditi na moju desnu, oli na moju livu nestoi u meni, da dadem vam, dali onim, kojim je pripravljeno od mojega otca (Mt 20, 23).

prisigati se, *impf.* – zaklinjati se, prisezati; *Poče on tada zakletvom kleti se, i prisigati se da nepozna je toga čovika (Mt 26, 74).*

prisloniti, *pf.* – nasloniti, osloniti; *I postavi ga u svoj novi grob, koj biaše izdubao u kamenu, prisloni velik kamen na vrata groba, i otide (Mt 27, 60).*

prisni, *adj.* – koji je bez kvasa, prije-san; *A prvi dan prisnikah pristupiše učenicu k Isusu, i rekoše mu: gdi zapovidaš, da ti pripravimo, za blagovati Vazam? (Mt 26, 17).*

prisobna, *adv.* – tako da je trudna, noseća (o ženi); *Buduć Maria njegova mati bila zaručena s Josipom, ona se je našla prisobna po Duhu svetom prie nego se oni biahu sastali (Mt 1, 18).*

pristati, *pf.* – prestati, stati; *I pokle oni biahu uzašli u brodicu pristade vitar (Mt 14, 32).*

pristoiti se, *impf.* – biti prikladan komu, pristojati se; *A on se okrenu i reče Petru: odstupi od mene, sotonu; ti me smutjuješ, jer nerazmišljaš ono, što se pristoi Bogu, nego ono, što se pristoi ljudem (Mt 16, 23).*

pristolje, *n.* – prijestolje; *A ja vam govorim, da se neimate kleti poništo; ni nebom, jer je ono pristolje božje (Mt 5, 34).*

pristrašiti se, *pf.* – uplašiti se, preplašiti se; *Što čuvši kralj Irud pristraši se i on, i s njime vas Jerusolim (Mt 2, 3).*

pristupati, *impf.* – kršiti, prestupati; *A on im odgovori, i reče: a zašto vi isti pristupate zapovid božju čića svoje Pridaje? (Mt 15, 3).*

pristupiti, *pf.* – prići, približiti se; *Oni dakle, koj bude pristupio tkoju od ovih najmanjih zapovidi, i bude tako učio ljude, biti će nazvan najmanji u nebeskom kraljestvu (Mt, 5, 19).*

prišlač, *m.* – sljedbenik, pristalica; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji obiate more i kopno da učinite jednoga prišlača, a kad je on to učinjen, obraćate ga u paklenoga sina gorega nego ste vi (Mt 23, 15).*

pristoiti se, *impf.* – v. **pristoiti se**.

privara, *f.* – prevara, zabluda; *Odre-di dakle da grob bude čuvan do trećega dneva, da po čem nedojdu obnoć njegovi učenici, i neukradu ga, i nereku puku: on je uskrsnuo od mrtvih; i tada će poslidnja privara biti gora od prvašnje (Mt 27, 64).*

privaren, *adj.* – nad kojim je izvršena prevara, prevaren; *Tada Irud vidivši, da je bio privaren od Mudaracah rasrdi se žestoko, i posla pogubiti sve ditiće (Mt 2, 16).*

privariti, *pf.* – izigrati, prevariti; *I odgovorivši Isus reče im: pazite, da vas ne bi tko privario (Mt 24, 4).*

privedsti, *pf.* – predati, izručiti, prive-sti; *Ali se čuvajte od ljudih, jer će vas oni privedsti u svoja sudišta, i oni će vas u svojih skupštinah bičevati (Mt 10, 17).*

privisok, *adj.* – koji je odveć visok, previsok; *Povede ga opeta diavao na*

niku privisoku planinu, i ukazamu sve kraljevine svita, i njihovo veličanstvo (Mt 4, 8).

privridjivati, *pf.* – ne poštovati, kršiti; *Oli niste li štili u zakonu, da Svećenici u subotne dneve u Hramu privridjuju Subotu, a da time negriše?* (Mt 12, 5).

prizvati, *pf.* – dozvati, pozvati; *I kad bi u večer reče gospodar vinograda svojemu nastojniku: prizovi težatelje i daj im plaću počamši od posljednjih tja do prvašnjih* (Mt 20, 8).

procidivati, *impf.* – ocjeđivati, cijediti, filtrirati; *Oh slipi voditelji, koji procidivate mušicu, a gutate kamele* (Mt 23, 24).

procinjen, *adj.* – kojemu je određena cijena, procijenjen; *I tako se izpuní što bi rečeno po Jeremiji Proroku, koj govori: i uzeše trideset srebrnjakah cinu procinjenoga, kojega kupiše od Israelovih sinovah* (Mt 27, 9).

proć, *pf.* – proći, prokoračiti; *I ulizavši on u brodicu projde priko, i dojde u svoj grad* (Mt 9, 1).

prodajući, *m.* – čovjek koji prodaje, prodavač, trgovac; *I ušavši Isus u Hram božji poče on izgoniti sve prodajuće i kupujuće u Hramu, obori također i stolice pineznikah, i sidišta onih, koji prodavahu golubice* (Mt 21, 12).

prodirati se, *impf.* – razderati se, proderati se; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inače mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

protjeravati, *impf.* – protjeravati, tjerati;

Ali kad vas budu progonili u ovom gradu bižite u drugi (Mt 10, 23).

prohoditi, *impf.* – prolaziti, ići; *Nerazumíte li, da sve, što ulazi u usta, prohodi u trbuh, i izmeće se u gnoíšte?* (Mt 15, 17).

prokleti, *pf.* – baciti prokletstvo na koga, pogrditi; *Poštuj otca i mater; i: oni, koj bude prokleo otca i mater, bit će usmrtnjen* (Mt 15, 4).

prolit, *adj.* – koji je izliven, proliven; *Za da dojde svrhu vas svaka pravedna krv prolita svhu zemlje počamši od krvi pravednoga Abela tja do krvi Zakarie Barakiina sina, kojega ubiste među Hramom i otarom* (Mt 23, 35).

promina, *f.* – zamjena, otkup; *Oli, koju će prominu dati čovik za svoju dušu?* (Mt 16, 26).

proniti, *pf.* – podvrgnuti sramoti, osramotiti, izružiti; *A Josip njezin muž budući pravedan, i nehteć proniti ju, odluči ostaviti ju potajno* (Mt 1, 19).

propasti, *pf.* – poginuti, stradati; *Ako te bude smutjivalo tvoje desno oko, izvadi ga i odbaci od sebe, jer ti je koristnije, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 29).

propet, *adj.* – koji je razapet, raspet; *Reče im Oblastnik: a tkoje je zlo učinio? a oni sve to više vapiahu, i govorahu: neka bude propet* (Mt 27, 23).

propeti, *pf.* – razapeti, raspeti; *I pridati narodom, da mu se narugaju, da ga izbičaju, i da ga propnu; a on će treći dan uskrsnuti* (Mt 20, 19).

propustati, *impf.* – propuštati, zane-

marivati; *Ovo tribovaše činiti, a ono ne-propustiti* (Mt 23, 23).

prorokovati, *impf.* i *pf.* – izricati pro-roštvo, proricati; *Mnogi će mi onoga dana reći: Gospodine, Gospodine! nismo li mi u tvoje ime prorokovali, i u tvoje ime izganjali diavle, i u tvoje ime činili mno-ga čudesa?* (Mt 7, 22); 2. točno odrediti, pogoditi; *Govoreći: prorokuj nam, Krste, tko je koj te je udario?* (Mt 26, 68).

prosinuti, *pf.* – zablistati, zasjati; *I pri-obrazi se prid njima; i prosinu njegovo lice kakono sunce, a njegova odića na-stade bila kakono snig* (Mt 17, 2).

prosit, *impf.* – moliti, iskati; *Odgovori Isus i reče: vi neznate što je ono, što pro-site; možete li popiti onu čašu, koju imam popiti ja?* (Mt 20, 22).

prost, *adj.* – bezazlen; *Budite dakle opazni kakono zmiye, a prosti kakono go-lubice* (Mt 10, 16).

prostiti, *pf.* – oprostiti; *Jer ako vi bude-te prostili ljudem njihove grihe prostiti će i vaš otac vam vaša sagrišenja* (Mt 6, 14).

prostriti se, *pf.* – prostrijeti se, ispružiti se; *I ušavši u kuću, i našavši ditića s Ma-riom njegovom materom, prostriše se na zemlju, i pokloniše mu se; i otvorivši svo-ja blagoshraništa pokloniše mu u darove zlata, tamjana i mirhe* (Mt 2, 11).

prosvitljeno, *adv.* – tako da je obasja-no, osvijetljeno; *Tvoje je oko svića tvojega tila; ako dakle tvoje oko bude zdravo, biti će prosvitljeno sve tvoje tilo* (Mt 6, 22).

prošteno, *adv.* – tako da je izvršen oprost, oprošteno; *I zato vam govorim, da će svaki grih i svako bogogrdje biti pro-*

šteno ljudem; ali bogogrdje proti duhu neće biti prošteno (Mt 12, 31).

proti, *praeopos.* – protiv; *Blago će biti vam, kad vas ljudi budu proganjali, i obnevoljivali, i laživo govorili svako zlo proti vam radi mene* (Mt 5, 11).

protirati, *pf.* – izagnati, istjerati; *Tada pristupiše učenici k Isusu potajno, i re-koše mu: za koj uzrok nemogismo ga mi protirati?* (Mt 17, 18).

protivan, *adj.* – tako da je iz drugoga smjera, suprotan; *A brodica, koja biaše došla na srid mora, biaše valjana od va-lovah, jer vitar biaše protivan* (Mt 14, 24).

protiviti se, *impf.* – tražiti kavgu, pre-pirati se, svađati se; *On se neće protiviti, on neće vapiti, niti će itko čuti po ulicah njegovoga glasa* (Mt 12, 19).

proždrlac, *m.* – nezasitnik, proždrlji-vac; *Došao je i sin čovičanski, koj i jide i pie, i vi govorite: ovo je čovik proždrlac, i vinopia, priatelj očitnikah, i grišnikah; ali je mudrost opravdana po njezinih si-novih* (Mt 11, 19).

pruđiti, *impf.* – imati korist, koristiti, služiti; *Jer, što prudi čoviku da dobude vas svet, a da podnese škodu u svojoj duši?* (Mt 16, 26).

prudno, *n.* – milodar, prilog; *A vi go-vorite: kojgodir bude rekao otcu oli ma-teri: svako prikazivanje, koje ja činim, biti će prudno tebi* (Mt 15, 5).

prvašnji, *adj.* – koji je bio prije, prijaš-nji; *Tada izhodi, i uzimlje drugih sedam duhovah opačijih od sebe, i ušavši pri-biva ondi; i zadnje stanje onoga čovika*

nastaje gore od prvašnjega (Mt 12, 45).

pržina, *f.* – pijesak, sarbun; *A svaki, koj bude slušao ove moje riči, a nebude ih obsluživao, biti će sličan nepametnu čoviku, koj gradi svoju kuću na pržini* (Mt 7, 26).

psost, *f.* – psovka, hula; *Iz srdca bo izhode zlemisli, ubojstva, priljubodinstva, bludjenja, lupeštine, kriva svidočanstva, psosti* (Mt 15, 19).

puk, *m.* – narod; *A pokle puk bi poveden u babilonsko sužanjstvo Jekonia rodi Šalatiela; a Šalatiel rodi Zorobabela* (Mt, 1, 12).

pulić, *m.* – mladi magarac, magare, magarčić; *I reče im: pojdite u selo, koje je prama vama, i ondi ćete odmah naći magaricu svezanu, i pulića s njom; odvežite ih i приведите k meni* (Mt 21, 2).

pustiti, *pf.* – prepustiti kome što, osloboditi; *Ako vam tko bude štogod rekao recite mu: Gospodinu ih je triba; i on će vam ih odmah pustiti* (Mt 21, 3).

pusto, *adv.* – tako da je prazno, osamljeno; *Što buduć čuo Isus otide on od onle po brodu na niko pusto i samotno misto; i buduć to dočulo mnoštvo, otide za njime pišice iz gradovah* (Mt 14, 13).

pustoš, *f.* – pustinja; *A učenici mu rekoše: odkud možemo u pustoši pribaviti toliko kruha, da nasitimo toliko mnoštvo?* (Mt 15, 33).

put, *f.* – tijelo; *A Isus odgovori, i reče mu: blago tebi, Šimune Barjona, jer to tebi nije objavila put, i krv, dali moj otac, koj je na nebesih* (Mt 16, 17).

rasip, *m.* – pretjerano trošenje, rasipa-

nje; *Vidivši to učenici razljutiše se, i rekoše: zašto ovaj rasip?* (Mt 26, 8).

raskošje, *n.* – radost; *Odgovori mu njegov gospodar: blago tebi dobri i virni slugo, jer, buduć ti bio viran u malom, ja ću te staviti svrhu mnogih; ulizi u raskošje tvojega gospodara* (Mt 25, 21).

rasrditi se, *pf.* – naljutiti se, uzjoguniti se; *Tada Irud vidivši, da je bio privaren od Mudaracah rasrdi se žestoko, i posla pogubiti sve ditiće* (Mt 2, 16).

razaći se, *pf.* – razići se, rastrkati se; *I buduć se razašlo ono mnoštvo ulize on unutra, i uhvati ju za ruku; i divojka ustade* (Mt 9, 25).

razasipati, *impf.* – rasipati, prosipati; *Oni, koj nije samnom, proti meni je, a oni, koj neskuplja samnom, razasiplje* (Mt 12, 30).

razbignuti se, *pf.* – rastrčati se, razbježati se; *Tada im reče Isus: vi ćete se svi noćas smutiti čiča mene; pisano bo je: poraziti ću pastira, i ovce će se stada razbignuti* (Mt 26, 31).

razčiniti, *pf.* – ukinuti, dokinuti, opozvati; *Ne cinite, da sam ja došao da razčinem zakon, oli Proroke; ja nisam došao da ih razčinem, dali da ih izvrstnim* (Mt 5, 17).

razdiljen, *adj.* – koji je razdijeljen, podijeljen; *A Isus poznajuć njihove misli reče im: svako kraljestvo, koje je proti sebi razdiljeno, biti će razrušeno, i svaki grad, oli kuća, koja je proti sebi razdiljena, neće obstati* (Mt 12, 25).

razdrit, *pf.* – razdrijeti, rasparati; *Tada svećenički Poglavica razdri svoju odiću*

i reče: izrekao je bogogrdje; što nam je više triba svidokah? eto sada čuste bogogrdje (Mt 26, 65).

razglašeni, *adj.* – koji je poznat, znan; *A imашe on tada u uzah jednoga razglašenoga, koj se svaše Barabas (Mt 27, 16).*

razkinuti, *pf.* – rastrgati, razderati; *Nemojte davati sveto psom, ni bacati svoj biser prid prasce, da ga oni počam nepotlače svojima nogama, i razvrativši se da vas nerazkinu (Mt 7, 6).*

razkrižje, *n.* – raskrižje, raskrsnica; *I kad budete htili moliti ne budite kakono licumirci, kojim je drago u skupštinah, i na razkrižju ulicah stojeć moliti (Mt 6, 5).*

razlog, *m.* – izravnavanje računa, razračunavanje, obračun; *Zato je kraljestvo nebesko prilično kralju, koj hoti izpitati razlog od svojih službenikah (Mt 18, 23).*

razlučiti, *pf.* – odvojiti, razdvojiti; *Došao bo sam da razlučim sina od njegova otca, i kćer od njezine matere, i nevistu od njezine svekrve (Mt 10, 35).*

razoriti, *pf.* – razrušiti, razvaliti; *I rekoše: ovi je rekao: ja mogu razoriti Hram božji, i nakon tri dneva opeta ga uzidati (Mt 26, 61).*

razpršan, *adj.* – koji je rastrkan, raspršen; *I vidivši on mnoštvo ganu se prema njim na smiljenje, jer biahu mučeni, i razpršani kakono ovce bez pastira (Mt 9, 36).*

razpružiti se, *pf.* – razglasiti se, proćuti se; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosaхu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i*

vragomućene, i zavrtalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše (Mt 4, 24).

razpuknuti, *pf.* – puknuti, slomiti; *I evo se pridstor Hrama razdri na dvoje odzgora nizdol, strese se zemlja, i razpukoše stine (Mt 27, 51).*

razsudjivati, *impf.* – protumačiti, rasuditi; *Vi dakle znate razsudjivati obličje neba, a bilige vrimena nemožete poznati? (Mt 16, 4).*

razsrditi se, *pf.* – naljutiti se, razgnjeviti se; *A ja vam govorim, da će svaki, koj se bude razsrdio na svojega brata, biti krivac suda (Mt 5, 22).*

razumiti, *impf.* – shvatiti, razumjeti; *I tako će se izpuniti u njih proročanstvo Išaije, koj govori: vi ćete doisto slušati, ali nećete razumiti; vi ćete doisto gledati, ali nećete viditi (Mt 13, 14).*

razviditi, *pf.* – razgledati, vidjeti; *I pristupiše k njemu njegovi učenici, i učiniše da on razvidi sgradu Hrama (Mt 24, 1).*

razvidjati, *impf.* – računati, obračunavati; *I buduć počeo razvidjati razloge bi mu priveden niki, koj mu biaše dužan deset tisućah talenatah (Mt 18, 24).*

razvratiti se, *pf.* – okrenuti se i vratiti; *Nemojte davati sveto psom, ni bacati svoj biser prid prasce, da ga oni počam nepotlače svojima nogama, i razvrativši se da vas nerazkinu (Mt 7, 6).*

resiti, *impf.* – ukrašavati, kititi; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji zidjete grobove Prorokah, i resite opominjake pravednih (Mt 23, 29).*

rest¹, *m.* – življenje, život (rast); *Tko od vas može svojim brinutjem nadostaviti*

svojemu restu jedan lakat? (Mt 6, 27).

rest², *impf.* – rasti; *Pustite da oboje reste do žetve, i ja ću u vrime žetve reći žeteocem: saberite najprije ljulj, i svežite ga na snopice da bude sažežen, a pšenicu skupite u moju žitnicu (Mt 13, 30).*

rič, *f.* – riječ; *A on mu odgovori, i reče: pisano je: čovik nežive o samom kruhu, dali o svakoj stvari, koja nastaje po božjoj riči (Mt 4, 4).* Isto i **besida**.

rodjen, *adj.* – koji je rođen, porođen; *U istinu vam govorim, da medju rodjenimi od ženah nije ustao veći od Ivana Krstite-lja (Mt 11, 11).*

rodjenje, *n.* – rođenje, porod; *S obzirom pak na Krstovo rodjenje biaše se sgodilo ovako (Mt 1, 18).*

rupotine, *pl. tant. f.* – blaga padina, obronak; *A on im reče: pojdite. I oni izašavši od onle ulizoše u prasce; i otide odmah vas uvor prasacah sunovrat niz rupotine u more, i poginu u vodi (Mt 8, 32).*

s dvora, *adv.* – tako da je s vanjske strane, izvana; *Operi slipi Fariseje najprije čašu i zdilu iznutra, za da bude čisto ono što je s dvora (Mt 23, 26).*

s traga, *adv.* – sa stražnje strane, odostraga, odiza; *I evo žena, koja jur dvanaest godištah trpjaše krvotočje, pristupi s traga, i dotaknu kiticu njegovoga plašta (Mt 9, 20).*

sabrati, *pf.* – pokupiti, skupiti; *A sluge mu rekoše: hoćeš li da pojdemo, i da ga saberemo? (Mt 13, 28).*

saći, *pf.* – spustiti se, saći; *I ako ona kuća bude njega dostojna, vaš će mir saći svrhu nje (Mt 10, 13); I Govoreći: o ti,*

koj obaraš Hram božji, i u tri dana ga opeta zidjaš, shrani sam sebe; ako si sin božji sajdi s križa (Mt 27, 40).

sad, *m.* – ono što je posađeno, nasad; *A on im odgovori: svaki će sad, kojega nije usadio moj otac, biti izkorenjen (Mt 15, 13).*

sagrišenje, *n.* – grijeh; *Jer ako vi budete prostili ljudem njihove grihe prostiti će i vaš otac vam vaša sagrišenja (Mt 6, 14).*

sagrišiti, *pf.* – učiniti grijeh, sagriješiti; *A ja vam govorim, da, ako bi tko odvrgao svoju ženu izvan uzroka priljubodinstva, učinio bi ju priljubodivno sagrišiti (Mt 5, 32).*

sahodeći, *m.* – onaj što se spušta, silazitelj; *I tada će se prikazati zlamen sina čovičanskoga u nebu, i tada će jaukati sva pokolenja na zemlji; i viditi će sina čovičanskoga sahodećega u nebeskih oblacih s velikom kripostju, i veličanstvom (Mt 24, 30).*

sakupiti se, *pf.* – okupiti se, skupiti se; *Gdi bude mrtvinah tute će se sakupiti i orlovah (Mt 24, 28).*

sakupljen, *adj.* – koji je na okupu, okupljen; *Gdi bo su dvoica, oli troica na ime moje sakupljeni ondi sam i ja medju njima (Mt 18, 20).*

sami, *adv.* – samo; *A on mu odgovori: zašto me pitaš o dobru? jedan je sami dobar, Bog (Mt 19, 17).*

samnom, *adv.* – tako da je uza me, sa mnom; *A Isus zazva svoje učenike, i reče im: mило mi je ovoga mnoštva, ima bo tri dana, da je nerazlučno samnom, a neima*

što bi blagovalo; ja ih pak neću odaslati nedavši im blagovati za da ne bi sustali na putu (Mt 15, 32).

sasvimtime, adv. – ipak; *Nepada sasvimtime nijedan od njih na zemlju bez vašega oca* (Mt 10, 29).

satrti, pf. – zgnječiti; *I oni, koj bude pao svrhu ovoga kamena biti će skršen, a onoga, svrhu kojega on bude pao, satrti će* (Mt 21, 44).

sažgati, pf. – sažeći, spaliti; *On imade u svojoj ruci lopatu, on će otribiti svoje guvno sakupivši svoju pšenicu u žitnicu, a plivu sažgavši neugasivim ognjem* (Mt 3, 12).

sest, pf. – sjesti; *I koju, pokle se je napunila, iztežu na suho, i sevši na kraj izbiraju dobre i stavljaju u sudove, a zločeste izbacuju nadvor* (Mt 13, 48).

sesti, pf. – sjesti; *Kada pak sin čovičanski bude došao u svojem veličanstvu, i svi Anjeli s njime, tada će on sestiti na slavno svoje pristolje* (Mt 25, 31).

sgoditi se, pf. – dogoditi se, zbiti se; *S obzirom pak na Krstovo rođenje biaše se sgodilo ovako* (Mt 1, 18).

sgrada, f. – zdanje, građevina, zgrada; *I pristupiše k njemu njegovi učenici, i učiniše da on razvidi sgradu Hrama* (Mt 24, 1).

shoditi, impf. – spuštati se, silaziti; *I kad oni shodjahu s gore zapovidi im Isus rekavši: nepovidite nitkomu ono vidjenje dokle sin čovičanski nebude uskrsnuo od mrtvih* (Mt 17, 9).

shraniti, pf. – spasiti, izbaviti; *I pristupiše k njemu njegovi učenici i zbudiše ga*

rekavši; Gospodine! shrani nas, ginemo (Mt 8, 25).

siač, m. – sijač; *I on im povidu mnoga u prilikah, i reče: evo biaše izašao niki siač da sie* (Mt 13, 3).

siasi, impf. – razasipati sjeme, sijati; *Pogledajte na nebeske ptice; one bo niti siu, niti ženju, nit skupljaju u žitnicu* (Mt 6, 26).

sići, impf. – rezati sjeći; *Mnogi pak od puka sterahu svoje haljine po putu, a drugi sikahu grane stabalah, i sterahu ih po putu* (Mt 21, 8).

siedeći, adj. – koji sjedi, posjednut; *Odgovori mu Isus: ti si rekao; ali ja vam govorim, da ćete odsle viditi sina čovičanskoga sidećega o desnu kriposti božje, i dohodećega u nebeskih oblacih* (Mt 26, 64).

sidište, n. – stol na kojem se prodaje, klupa, banak; *I ušavši Isus u Hram božji poče on izgoniti sve prodajuće i kupujuće u Hramu, obori takodjer i stolice pineznikah, i sidišta onih, koji prodavahu golubice* (Mt 21, 12); 2. sjedište, prijestolje, stolica; *I reče: na Mojsesovom sidištu side knjižnici i Fariseji* (Mt 23, 2).

siditi, impf. – sjediti; *Ali vam govorim, da će ih mnogo doći od iztoka, i od zapada, i da će s Abrahamom, Isaakom, i Jakovom siditi za trpezom u kraljestvu nebeskom* (Mt 8, 11).

sidjati, impf. – sjediti; *Puk, koji sidjaše u tminah, vidio je veliku svitlost; svitlost je iztekla onim, koji sidjahu u okružju smrtne osine* (Mt 4, 16).

sikira, f. – sjekira; *Postavljena je jurve sikira na žile stabalah* (Mt 3, 10).

silovati, *impf.* i *pf.* – prisiliti, primorati; *I ako te tko bude silovao, da dođeš s njime jednu milju puta, otidi s njime još druge dvi* (Mt 5, 41.).

siloviti, *adj.* – koji su nasilni, agresivni; *Od vrimenta Ivana Krstitelja kraljestvo se nebesko stiće silom, i ugrabjuju ga oni, koji su siloviti* (Mt 11, 12).

sime, *n.* – sjeme; *Ovo je najmanje od svih simenah; ali je, kad uzreste, veće od svih zeljah, i nastaje takovo stablo, da dolitaju nebeske ptice, i počivaju na njegovih granah* (Mt 13, 32).

sisajući, *m.* – onaj koji siše, dojenče; *Niste li štili: ti si iz ustih dičice i sisajućih priprazio (sebi) pohvalu?* (Mt 21, 16).

skočiti se, *pf.* – uzbuniti se, uskomešati se; *I buduć on ušao u Jerusolim skoči se vas grad, i reče: koj je ovi?* (Mt 21, 10).

skončanje, *n.* – svršetak, kraj; *I čim on sidjaše na maslinskoj gori, pristupiše k njemu skrovito učenici, i rekoše mu; reci nam, kada će se ovo sgoditi? koj će biti zlamen tvojega došastja, i skončanja svi-ta?* (Mt 24, 3).

skončati, *pf.* – završiti, okončati; *Ne sakupljajte sebi blaga na zemlji, gdi grizlica i arja skončavaju, i gdi lupeži izkopavaju i krađu* (Mt 6, 19).

skot, *m.* – leglo; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmi-jah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

skrovito, *adv.* – tako da je skriveno, tajno, potajno; *Tada Irud zazvavši skrovito one Mudarce izpita pomnjivo od njih*

vrime, kojega im se biaše ukazala ona zvizda (Mt 2, 7).

skršen, *adj.* – koji je slomljen, prelomljen; *On neće ni skršenu trstiku slomiti, ni dimeći stinjš ugasiti, dokle ne privede pravdu k zadobitju* (Mt 12, 20).

skupština, *f.* – sinagoga; *I obhodjaše Isus svu Galileu učec u njihovih skupštinah, i pripovijajući Evanjelje kraljestva; i ličeć svaku bolest, i svaku nemoć u puku* (Mt 4, 23).

slanka, *f.* – slamka; *Zašto vidiš slanku u oku svojega brata, a nećeš da vidiš grednu, koja je u tvojem oku?* (Mt 7, 3).

sliditi, *impf.* – slijediti; *I reče im: slidite me, i ja ću učiniti da nastanete ribari ljudih* (Mt 4, 19).

slidjati, *impf.* – slijediti, pratiti; *I slidjaše ga veliko mnoštvo puka iz Galilee, iz Deseterogradovah, iz Jerusolima, iz Judee, i iz onih mistah, koja su s one strane Jordana* (Mt 4, 25).

slip, *adj.* – koji ne vidi, ćorav, slijep; *Pustite ih; oni su slipi, i voditelji slipacah; i ako slipac vodi slipca padaju u jamu oboica* (Mt 15, 14).

slipac, *m.* – slijepac; *I buduć se Isus od onle oddilio slidiše ga dva slipca, koji vapiahu govoreći: sine Davidov, smiluj se nam* (Mt 9, 27).

slovce, *n. dem.* – malo slovo; *Jer vam ja u istinu govorim, da dokle nemimojde nebo i zemlja neće nijedno slovce ni ijedna brazgotina zakona ostati neizpunjena dokle nebude sve svršeno* (Mt 5, 18).

službenik, *m.* – sluga; *Zato je kraljestvo nebesko prilično kralju, koj hoti iz-*

pitati razlog od svojih službenikah (Mt 18, 23).

smiljenje, *n.* – osjećanje žalosti, sažaljenje; *I vidivši on mnoštvo ganu se prama njim na smiljenje, jer biahu mučeni, i razpršani kakono ovce bez pastira* (Mt 9, 36).

smišan, *adj.* – koji je izmiješan, pomiješan; *I dadoše mu piti vina smišana sa žučom* (Mt 27, 34).

smokvenica, *f.* – smokva; *I videć pokraj puta smokvenicu otide k njoj, ali nenajde na njoj ništa izvan listja, i reče joj: neka neizajde iz tebe ploda u vike* (Mt 21, 19).

smutiti se, *pf.* – sablazniti se, skandalizirati se; *I blago onomu, koj se ne bude smutio radi mene* (Mt 11, 6).

smutiti, *pf.* – izazvati pomutnju, sablazniti; *A oni, koj bude smutio tkojega od ovih malahnih, koji u me viruju, bilo bi bolje za njega, da mu magarski žrvan bude obišen o vrat, i da bude utopjen u dubinu mora* (Mt 18, 6).

smutjivati, *impf.* – izazivati pomutnju, sablažnjavati; *Ako te bude smutjivalo tvoje desno oko, izvadi ga i odbaci od sebe, jer ti je koristnije, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 29).

smutnja, *f.* – sablazan, pomutnja; *Sin će čovičanski poslati svoje Anjele, koji će sabrati po njegovom kraljestvu sve smutnje, i one, koji diluju nepravedno* (Mt 13, 41).

snig, *m.* – snijeg; *A biaše njegovo obličje kakono munja, a njegova odića kakono snig* (Mt 28, 3).

snoćiti se, *pf.* – prijeći iz dana u noć, snoćati se; *I buduć se snoćilo biaše on ondi sam* (Mt 14, 23).

snopić, *m. dem.* – svežnjić; *Pustite da oboje reste do žetve, i ja ću u vrime žetve reći žeteocem: saberite najprije ljulj, i svežite ga na snopiće da bude sažežen, a pšenicu skupite u moju žitnicu* (Mt 13, 30).

soslužbenik, *m.* – sluga; *I pavši na kolina njegov soslužbenik, uzmolí ga i reče: imaj samnom ustrpjenja, i ja ću ti platiti sve* (Mt 18, 29).

spasen, *adj.* – koji je sačuvan, spašen; *Vi ćete pak biti zlobjecti od svih radi mogjega imena; ali onaj, koj bude obstao tja do svrhe, biti će spasen* (Mt 10, 22).

spasiti se, *pf.* – izbaviti se, spasiti se; *Čuvši to učenici ostaše mnogo začudjeni, i rekoše: tko će se dakle moć spasiti?* (Mt 19, 25).

spavajući, *adj.* – koji spava, uspavan; *I dojde on k svojim učenicom, i najde ih spavajuće, i reče Petru: tako! nemogoste li jedno doba bditi samnom?* (Mt 26, 40).

spomenuti se, *pf.* – podsjetiti se, sjetiti se; *Ako dakle budeš prikazivao svoju žertvu na otaru, i ondi se budeš spomenuo, da tvoj brat ima štogod proti tebi* (Mt 5, 23).

spominjati se, *impf.* – sjećati se; *Nerazumíte li jošće, i nespominjete li se pet kruhah na pet tisućah ljudih, i koliko krošnjah digoste?* (Mt 16, 9).

spravljanje, *n.* – pripremanje, priprema; *Ali drugi dan, koj je za dnevom spravljanja, okupiše se glavni Svećenici i*

Fariseji k Pilatu (Mt 27, 62).

spravljen, *adj.* – pripremljen, spreman; *Posla on opeta druge sluge s ovom naredbom: recite zazvanin: evo je jurve moj obid pripravljen, moji su junci, i pićci zaklani, i spravljena je svaka stvar; dojdite na pir (Mt 22, 4).*

sprta, *f.* – pletena košara s okruglim otvorom; *I digošē sedam sprtavah punih ulomakah, koji izostaše (Mt 15, 37).*

spud, *m.* – zdjela, vagan, posuda, sud; *Niti tko užije sviću i stavlja ju pod spud, dali na svićnjak za da sviti svim, koji su u kući (Mt 5, 15).*

spuga, *f.* – spužva; *I udilj potrča jedan od njih, uze spugu, stopi ju s ocet sveza ju na trstiku, i dade mu piti (Mt 27, 48).*

srđce, *n.* – srce; *Blaženi oni, koji imaju čisto srđce; jer će oni viditi Boga (Mt 5, 8).*

srebrnjak, *m.* – novac od srebra, srebrnjak; *A oni mu odrediše trideset srebrnjakah (Mt 26, 15).*

srid, *f.* – središte, sredina; *Evo vas ja šaljem kako ovce u srid vukovah (Mt 10, 16).*

srušenje, *n.* – čin rušenja, rušenje; *Jer ako pade dažd, i nastane potoci, i dunu vitrovi i navale na onu kuću, ona će padsti, i biti će njezino srušenje strašno (Mt 7, 27).*

stanovito, *adv.* – doista, stvarno; *A on im odgovori, i reče: Elia će stanovito doći, i on će popraviti sve (Mt 17, 11).*

starešina, *f.* – starješina; *I buduć on ušao u Hram, i počeo učiti, pristupiše k njemu svećenički Poglavice, i starešine puka, i rekoše mu: tkojom oblastju činiš ovo? (Mt 21, 23).*

stati, *impf.* – stajati; *Buduć on izašao okolo trećega doba ugleda drugih, koji stahu na trgovištu bezposleni (Mt 20, 3);* 2. imati ovlast odlučiti, odlučiti, odrediti, odobriti; *A on im reče: vi ćete moju čašu popiti doisto, ali siditi na moju desnu, oli na moju livu nestoi u meni, da dadem vam, dali onim, kojim je pripravljeno od mojega otca (Mt 20, 23).*

stavit, *pf.* – metnuti, staviti; *Jer će se sgoditi, da će se Irud stavit iskati ditića, da ga pogubi (Mt 2, 13).*

stavno, *adv.* – ustrajno, stalno; *Ali oni, koj bude stavno obstao tja do svrhe, biti će spasen (Mt 24, 13).*

steći, *pf.* – ostvariti, zadobiti, steći; *Odgovori tada Petar, i reče mu: evo mi ostavimo sve, i slidismo te; što ćemo dakle zato steći? (Mt 19, 27).*

sterati, *impf.* – prostrijeti, raširiti; *Mnogi pak od puka sterahu svoje haljine po putu, a drugi sikahu grane stabalah, i sterahu ih po putu (Mt 21, 8).*

stina, *f.* – kamen, stijena; *I evo se pridstor Hrama razdri na dvoje odzgora nizdol, strese se zemlja, i razpukoše stine (Mt 27, 51).*

stinište, *n.* – kamenito tlo, stijenjak; *A druga padoše u stinište, gdi neimahu mnogo zemlje, i izniknuše brzo, jer neimahu duboke zemlje (Mt 13, 5).*

stinj, *m.* – stijenj; *On neće ni skršenu trstiku slomiti, ni dimeći stinj ugasiti, dokle ne privede pravdu k zadobitju (Mt 12, 20).*

stolp, *m.* – toranj, kula; *Bio je niki otac obitili, koj je nasadio vinograd, i obgra-*

*dio ga plotom, i izdubao u njem mastište i sagradio stolp; i buduć ga naimio te-
žateljem otide putovati na daleke strane* (Mt 21, 33).

stopiti, *pf.* – natopiti, pomoćiti; *I udilj potrča jedan od njih, uze spugu, stopi ju s ocet sveza ju na trstiku, i dade mu piti* (Mt 27, 48).

stotnik, *m.* – satnik, centurion; *I buduć (Isus) ušao u Kafarnaum, pristupi k nje-
mu stotnik, i uzmolji ga* (Mt 8, 5).

strana, *f.* – područje, oblast, kraj; *I oti-
šavši Isus od onle pojde u tirsk, i sidonske
strane* (Mt 15, 21).

strašiti se, *impf.* – plašiti se, bojati se; *A on im reče: zašto se strašite, vi, male
vire?* (Mt 8, 26).

stražan, *m.* – stražar; *A stražani se pri-
padoše od straha izprid njega, i ostaše
kako mrtvi* (Mt 28, 4).

stražani, *adj.* – koji je pod stražom, čuvan; *I oni pojdoše, i obkolišiše grob
stražani, a kamen zapečatiše* (Mt 27, 66).

stresti se, *pf.* – zatresti se, potresti se; *I evo se pridstor Hrama razdri na dvoje
odzgora nizdol, strese se zemlja, i razpu-
koše stine* (Mt 27, 51).

subotni, *adj.* – koji pripada ili se tiče subote, subotnji; *Oli niste li štili u zako-
nu, da Svećenici u subotne dneve u Hra-
mu privridjuju Subotu, a da time negri-
še?* (Mt 12, 5).

sud, *m.* – posuda; *Kad pametne uzeše
sa svićnjaci i ulja u svojih sudovih* (Mt 25, 4).

sudionica, *f.* – sudačka stolica, prije-
stolje suda; *Ali čim on sidjaše na sudi-*

*onici posla mu reći njegova žena ovako:
neimaj s otine pravednim nikakva posla,
ja bo sam mnogo podnila danas u snu
radi njega* (Mt 27, 19).

sudište, *n.* – sudnica; *Tada oblastnički
vojnici povedoše Isusa u sudište, i saku-
piše okolo njega svu četu* (Mt 27, 27).

sudjenje, *n.* – donošenje presude, su-
đenje; *Jao vam, knjižnici i Fariseji li-
cumirci, koji žderete udovičke kuće čine-
ći dugih molitvah; za ovo će biti oštrije
vaše sudjenje* (Mt 23, 14).

sudni, *adj.* – koji pripada sudu, sudnji; *U istinu vam govorim, da će se Sodomja-
nom i Gomoranom na sudni dan sgoditi
stvar podnosnija, nego ovomu gradu* (Mt 10, 15).

sumnjiti, *impf.* – imati sumnju, sum-
njati; *A Isus odgovori i reče: u istinu vam
govorim: da ćete vi, ako budete imali
vire, i nebudete sumnjili, ne samo učini-
ti ovako smokvenici, dali da će tako biti
učinjeno i ovoj gori, ako joj rečete: digni
se i baci se u more* (Mt 21, 21).

sunovrat, *adv.* – tako da je strmoglav-
ljeno, sunovraćeno; *A on im reče: pojdi-
te. I oni izašavši od onle ulizoše u prasce;
i otide odmah vas uvor prasacah suno-
vrat niz rupotine u more, i poginu u vodi* (Mt 8, 32).

susrit, *m.* – susret; *Tada će kraljestvo
nebesko biti prilično deset divicam, koje,
uzamši svoje svićnjake, pojdoše zaručni-
ku i zaručnici na susrit* (Mt 25, 1).

susriti, *pf.* – sresti, susresti; *I buduć
ovaj službenik izašao od onle susriti on
jednoga od svojih družbenikah, koj mu*

biaše dužan sto denarah, i uhvativši ga dayjaše ga govoreć: plati što si dužan (Mt 18, 28).

sustati, *pf.* – zaustaviti se, stati; *A oni, čuvši kraljeve beside, pojdoše; i evo ona zvizda, koju biahu vidili u Iztoku, hodjaše prid njimi dokle došavši do onoga mista, u kojem biaše ditić, sustade ondi (Mt 2, 9).*

suviše, *adv.* – tako da je povećano, više; *I pristupivši oni, koj biaše primio pet talenatah, prini drugih pet talenatah, i reče: gospodaru! ti si mi pridao pet talenatah, a evo sam ja dobio drugih pet suviše (Mt 25, 20).*

svakdanji, *adj.* – koji se događa svakog dana, svakidašnji; *Kruh naš svakdanji daj nam danas (Mt 6, 11).*

svaliti, *pf.* – opteretiti, obvezati; *I ako to dojde Oblastniku do uših, mi ćemo s njime govoriti, i učiniti, da se na vas ne svali ništa (Mt 28, 14).*

svećen, *adj.* – koji je posvećen, svet; *Vi ćete dakle moliti ovako: otče naš, koj si na nebesih, neka bude svećeno ime tvoje (Mt 6, 9).*

svedjer, *adv.* – sveudilj, sveđer; *Pazite da ne biste pogrdili tkoga od ovih malahnih; ja vam bo govorim da njihovi Anjeli na nebesih vide svedjer lice mojega otca, koj je na nebesih (Mt 18, 10).*

svetiti, *impf.* – činiti svetim, posvećivati; *Oh nesvisti ni slipi! što je bo veće, zlato oli Hram, koj sveti zlato? (Mt 23, 17).*

sveto, *n.* – svetinja; *Nemojte davati sve-to psom, ni bacati svoj biser prid prasce, da ga oni počam nepotlače svojima no-*

gama, i razvrativši se da vas nerazkinu (Mt, 7, 6).

sveudilj, *adv.* – ujedno; *I one izajdoše sveudilj iz groba sa strahom i velikim veseljem, i potekoše da naviste to njegovim učnikom (Mt 28, 8).*

svezan, *adj.* – koji je zatočen, utamničen; *A biaše Oblastnik običajan pustiti puku o velikom blagdanu jednoga od svezanih, kojega bi oni htili (Mt 27, 15).*

svića, *f.* – svijeca; *Niti tko užije sviću i stavlja ju pod spud, dali na svićnjak za da sviti svim, koji su u kući (Mt 5, 15).*

sviće njak, *m.* – svjećnjak; *Niti tko užije sviću i stavlja ju pod spud, dali na svićnjak za da sviti svim, koji su u kući (Mt 5, 15).*

svidočanstvo, *n.* – svjedočanstvo; *Reče mu tada Isus: pazi, dato ne biš tko-mu rekao; dali pojdi, ukaži se Svećeniku, i prikaži žertvu, koju je zapovidio Mojses, za da im bude za svidočanstvo (Mt 8, 4).*

sviraoc, *m.* – svirač; *I došavši Isus u kuću onoga poglavara, i vidivši sviraoc-e, i mnoštvo, koje bučашe, reče im (Mt 9, 23).*

svit, *m.* – svijet; *Povede ga opeta diavao na niku privisoku planinu, i ukazamu sve kraljevine svita, i njihovo veličanstvo (Mt 4, 8).*

svitit, *impf.* – svijetliti; *Niti tko užije sviću i stavlja ju pod spud, dali na svićnjak za da sviti svim, koji su u kući (Mt 5, 15).*

svitjati, *pf.* – osvanuti; *A u večer Subote, kad svitjaše prvi dan Subote otide Maria Magdalena i druga Maria, da vide*

grob (Mt 28, 1).

svitlost, *f.* – svjetlost; *Puk, koji sidjaše u tminah, vidio je veliku svitlost; svitlost je iztekla onim, koji sidjahu u okružju smrtne osine* (Mt 4, 16).

svitnjak, *m.* – svjetiljka; *Tada će kraljestvo nebesko biti prilično deset divicam, koje, uzamši svoje svićnjake, pojdoše zaručniku i zaručnici na susrit* (Mt 25, 1).

svrha, *f.* – svršetak, konac, kraj; *Vi ćete pak biti zlojbjeni od svih radi mogega imena; ali onaj, koj bude obstaao tja do svrhe, biti će spasen* (Mt 10, 22); 2. razlog, motiv; *A Isus mu reče: prijatelju, za koju si svrhu došao?* (Mt 26, 50).

svrhu, *praepos.* – iznad, nad, poviše; *I buduć Isus bio krstjen izajde on odmah iz vode; i evo se otvoriše nebesa, i on vidi, da duh božji biaše sašao kako golubica, i da biaše došao svrhu njega* (Mt 3, 16).

svršeno, *adv.* – tako da je gotovo, dovršeno; *Jer vam ja u istinu govorim, da dokle nemimojde nebo i zemlja neće nijedno slovice ni ijedna brazgotina zakona ostati neizpunjena dokle nebude sve svršeno* (Mt 5, 18).

svršiti, *pf.* – završiti, dogotoviti; *I buduć Isus svršio ovo govorenje, puk se čudjaše njegovomu nauku* (Mt 7, 28).

Šalomon, *m.* – Salomon; *A ja vam govorim, da nije ni Šalomon u svem svojem veličanstvu bio zaodiven kako je jedan od ovih* (Mt 6, 29).

škoda, *f.* – šteta, uđenje; *Jer, što prudi čoviku da dobude vas svit, a da podnese škodu u svojoj duši?* (Mt 16, 26).

škripanje, *n.* – škrgut, škrgutanje; *A da će sinovi kraljestva biti izagnani u tmine izvanjske; ondi se [sic!] biti plača, i škripanja zubih* (Mt 8, 12).

štater, *m.* – vrsta novca, stater; *Ali da ih ne bismo smutili pojdi k moru, i hiti udicu, uzmi onu ribu, koju budeš prvu iztegnuo; otvori joj zatim usta, i naći ćeš štater; uzmi ga, i daj im ga za me i za se* (Mt 17, 26).

štiti, *impf.* – čitati; *A on im reče: niste li štili što je učinio David onda, kad biaše ogladnio i on, i oni, koji biahu s njime* (Mt 12, 3).

štogod, *pron.* – nešto; *Ako dakle budeš prikazivao svoju žertvu na otaru, i ondi se budeš spomenuo, da tvoj brat ima štogod proti tebi* (Mt 5, 23).

štovati, *impf.* – poštovati; *Nije triba, da više štujesvoga [sic!] otca, oli svoju mater* (Mt 15, 6).

takodjer, *adv.* – također; *Bilo je dakle svih porodah od Abrahama do Davida četrnaest, četernaest takodjer od Davida do babilonskoga sužanjstva, a četrnaest od babilonskoga sužanjstva do Krsta* (Mt 1, 17).

takov, *pron.* – takav; *Što vidivši ono mnoštvo uzboja se, i proslavi Boga, koj biaše dao takovu oblast ljudem* (Mt 9, 8).

talenat, *m.* – antička vrsta novca i mjera za težinu, talent; *I buduć počeo razvijati razloge bi mu priveden niki, koj mu biaše dužan deset tisućah talenatah* (Mt 18, 24).

tašči, *adj.* – koji je isprazan, prazan, bezrazložan, nepotreban; *Govorim vam*

dakle, da će ljudi u dan suda pridati razlog i od svake tašće riči, koju budu rekli (Mt 12, 36).

tegoća, *f.* – tegoba, teškoća; *Govoreći: ovi najposljednji trudiše samo jedno doba, a ti si ih učinio jednake nam, koji podnismo tegoću dneva i vrućine (Mt 20, 12).*

ter, *conj.* – *te*; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosahu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevo-ljeni, i vragomućene, i zavrtalce, i žilosla-bjene, i on ih ozdravljaše (Mt 4, 24).*

težatelj, *m.* – najamni radnik, težak; *Nebesko je kraljestvo prilično otcu obiti-li, koj izađe jutrom rano, da najme teža-teljah za svoj vinograd (Mt 20, 1).*

težko, *adv.* – tako da je mnogo, puno, teško; *I evo dojde Kananekja žena iz ono-ga okružja, i zavapi, rekavši mu: smiluj mi se, Gospodine, Davidov sine; moja je kći teško mućena od diavla (Mt 15, 22).*

tilesa, *f.* – više tijela, tjelesa; *I otvori-še se grobovi, i mnoga tilesa svetih, koji biahu umrli, uskrsnuše (Mt 27, 52).*

tilo, *n.* – tijelo; *I nemojte se bojati onih, koji ubijaju tilo, ali nemogu ubiti dušu; dali se najpaće bojte onoga, koj može i dušu i tilo poslati u pakao (Mt 10, 28).*

tirati, *impf.* – tjerati, protjerivati; *A Fa-riseji govorahu: on po poglavici diava-lah tira diavle (Mt 9, 34).*

tisan, *adj.* – uzak, tijesan; *Ulazite kroz tisna vrata, jer su široka ona vrata, i prostran je onaj put, koj vodi k izgubje-nju, i mnogo ih je, koji kroz njih ulaze (Mt 7, 13).*

tja, *čest.* – sve; *I ostade on ondi tja do Irudove smrti (Mt 2, 15).*

tkoga, *pron.* – koga; *Buduć se oni da-kle sakupili reče im Pilat: tkoga hoćete, da vam pustim? (Mt 27, 17).*

tkoj, *pron.* – tko; *Jeda li je tkoj medju vami, koj bi svojemu sinu, ako bi on od njega pitao kruha, dao kamen? (Mt 7, 9).*

tkoji, *adj.* – koji; *Oni dakle, koj bude pristupio tkomu od ovih najmanjih zapovi-dih, i bude tako učio ljude, biti će nazvan najmanji u nebeskom kraljestvu (Mt, 5, 19).*

tkomu, *pron.* – komu; *Reče mu tada Isus: pazi, dato ne biš tkomu rekao; dali pojdi, ukaži se Svećeniku, i prikaži žer-tvu, koju je zapovidio Mojses, za da im bude za svidočanstvo (Mt 8, 4).*

tleh, *m.* – pod, zemlja; *Zapovidi tada on mnoštvu, da sedne po tlehu (Mt 15, 35).*

tmina, *f.* – tama, tmica; *Ako dakle ona svitlost, koja je u tebi, bude pomr-ćala, kolike će tada biti iste tmine! (Mt 6, 23).*

tminast, *adj.* – koji je taman, mračan; *Ako pak tvoje oko bude betežno, sve će tvoje tilo biti tminasto (Mt 6, 23).*

tojest, *adv.* – to jest; *Gdi došavši na-stani se u onom gradu, koj se zove Na-zaret, za da se izpuni što je bilo rećeno po Prorocih, tojest, da će on biti nazvan Nazareanin (Mt 2, 23).*

trešnja, *f.* – zemljotres, potres; *Jer će se podignuti narod proti narodu, i kra-ljevina proti kraljevini, i biti će po mistih kuge, glada, i trešnjah (Mt 24, 7).*

trgovanje, *n.* – trgovina, prodaja; *A oni nehajše za to, dali otiđoše niki na svoje polje, a niki na svoje trgovanje* (Mt 22, 5).

trgovište, *n.* – trg; *Buduć on izašao okolo trećega doba ugleda drugih, koji stahu na trgovištu bezposleni* (Mt 20, 3).

tribati, *impf.* – trebati, služiti, koristiti; *A Isus mu odgovori, i reče: pusti ovi put, jer je triba, da mi opravimo svaku pravедnost* (Mt 3, 15).

tribovati, *impf.* – morati, trebati; *Nije li dakle tribovalo, da se i ti smiluješ svojemu sosluzbeniku kako sam se i ja smilovao tebi?* (Mt 18, 33).

trikrat, *adv.* – tri puta, triput; *I spomenu se Petar Isusove riči, da mu, tojest biaše rekao: prije nego pivac zapiva, trikrat ćeš me zanikati* (Mt 26, 75).

troica, *f.* – tri muškarca, trojica; *Gdi bo su dvoica, oli troica na ime moje sakupljeni ondi sam i ja medju njima* (Mt 18, 20).

trpjati, *impf.* – podnositi, trpjati; *Dokle vas imam trpiti?* (Mt 17, 16).

trstika, *f.* – trska; *I savivši krunu od dračja staviše mu ju na glavu, i dadoše mu trstiku u ruku* (Mt 27, 29).

trublja, *f.* – truba; *I poslati će on svoje Anjele s trubljom, i velikim zvekom, i oni će sakupiti njegove odabrane od četiriuh stranah svita, od jednoga kraja neba do drugoga* (Mt 24, 31).

truditi, *impf.* – raditi, djelovati; *Govo- reći: ovi najposlidnji trudiše samo jedno doba, a ti si ih učinio jednake nam, koji podnismo tegoću dneva i vručine* (Mt 20, 12).

tute, *adv.* – na tom mjestu, tu; *Gdi bude mrtvinah tute će se sakupiti i orlovah* (Mt 24, 28).

ubaštiniti, *pf.* – posjedovati, imati, naslijediti, baštiniti; *Blaženi krotki; oni bo će ubaštiniti zemlju* (Mt 5, 4).

ubignuti, *pf.* – pobjeći, umaknuti, uteći; *Ali oni, videć, da mnogi od Farisejah i Saducejah prihodjahu k njegovomu krstjenju, reče im: skoti zmijah! tko vas je obuvistio, da ubignete došastni gnjiv?* (Mt 3, 7).

ubog, *adj.* – koji je bijedan, jadan, siromašan; *Blaženi ubogi duhom; njihovo bo je kraljestvo nebesko* (Mt 5, 3).

ubogi, *adj.* – koji je siromašan, jadan; *Ovo bo se mogaše prodati za mnogo, i dati ubogim* (Mt 26, 9).

uboica, *m.* – ubojica; *Čuli ste, da je bilo rečeno starijim: ne ubij, jer će svaki uboica biti krivac suda* (Mt 5, 21).

udilj, *adv.* – smjesta, učas; *A oni, ostavivši udilj mriže i otca, pojdoše za njime* (Mt 4, 22). Isto i **ončas**.

udiljeno, *adv.* – tako da je odobreno, udovoljeno; *Govorim vam opeta: ako se dvoica od vas budu složili na zemlji, biti će im od mogega otca, koj je na nebesih, udiljeno sve, što god budu uzprosili* (Mt 18, 19).

udo, *n.* – ud; *Ako te bude smutjivalo tvoje desno oko, izvadi ga i odbaci od sebe, jer ti je koristnie, da ti pogine jedno udo, nego da sve tvoje tilo bude baceno u pakao* (Mt 5, 29).

udovički, *adj.* – koji se tiče udovice; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci,*

koji žderete udovičke kuće čineći dugih molitvah; za ovo će biti oštrije vaše sudjenje (Mt 23, 14).

udvorje, *n.* – predvorje, atrij; *Tada se biahu sakupili glavni Svećenici i starešine puka u udvorje svećeničkoga Poglaviće, koj se zvaše Kajfas* (Mt 26, 3).

ufati, *impf.* – imati nadu, nadati se; *I vidivši Isus njihovu viru reče žiloslabjenomu: ufaj sinko, odpušteni su ti tvoji grisi* (Mt 9, 2).

ugasiti se, *pf.* – prestati svijetliti, zgasnuti; *Ali nesvistne rekoše pametnim: dajte nam od vašega ulja, jer se naši svitnjaci ugasiuju* (Mt 25, 8).

uglaviti, *pf.* – prihvatiti, razumjeti; *I ako hoćete uglaviti, ovo je oni Elia, koj ima doći* (Mt 11, 14).

ugodno, *adv.* – tako da je dopadljivo, drago; *Ali buduć Irudičina kći na dan Irudovoga rođenja igrala nasridi (prijd svimi), bi to ugodno Irudu* (Mt 14, 6).

ugrabljivati, *impf.* – grabiti, prigrabljivati; *Od vrimenta Ivana Krstitelja kraljestvo se nebesko stiče silom, i ugrabjuju ga oni, koji su siloviti* (Mt 11, 12).

ujedno, *adv.* – skupa, zajedno; *A oni se sakupiše ujedno sa starešinami, učiniše više, i vojnikom dadoše mnogo pinezah* (Mt 28, 12).

ujti, *pf.* – učiti; *A stotnik mu odgovori, i reče: Gospodine, ja nisam dostojan, da ti ujdeš pod moj krov, dali samo reci jednu rič, i moj će sluga ozdraviti* (Mt 8, 8).

ukazati se, *pf.* – pokazati se; *Reče mu tada Isus: pazi, dato ne biš tkomu rekao; dali pojdi, ukaži se Svećeniku, i prikaži*

žertvu, koju je zapovidio Mojses, za da im bude za svidočanstvo (Mt 8, 4).

ukazati, *pf.* – dati na uvid, pokazati; *Ukažite mi pinez pridavka. A oni mu ukazase denar* (Mt 22, 19).

ukopati, *pf.* – pokopati, sahraniti; *Reče mu pak jedan od njegovih učenikah: Gospodine! dopusti mi, da prije pojdem ukopati svojega otca* (Mt 8, 21).

ukripiti, *pf.* – okrijepiti, odmoriti; *Dojdite k meni vi, koji ste utrudjeni, i ja ću vas ukripiti* (Mt 11, 28).

ulisti, *pf.* – učiti, uničiti; *A on im reče: pojdite. I oni izašavši od onle ulizoše u prasce; i otide odmah vas uvor prasacah sunovrat niz rupotine u more, i poginu u vodi* (Mt 8, 32).

ulivat, *impf.* – ulijevati; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inače mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

ulizti, *pf.* – kročiti, učiti; *Neće svaki, koj mi govori: Gospodine, Gospodine! ulizti u kraljestvo nebesko; dali će ulizti u kraljestvo nebesko oni, koj izpunjuje volju mojega otca, koj je na nebesih* (Mt 7, 21).

ulomak, *m.* – komad; *I blagovaše svi, i nasitiše; i digoše dvanaest krošnjah punih ulomakah, koji biahu izostali* (Mt 14, 20).

uložiti se, *pf.* – potruditi se, postarati se; *Licumirče! izvadi prie gredu iz svojega oka, a zatime se uložiti da izvadiš slanku iz oka svojega brata* (Mt 7, 5).

uložiti, *pf.* – dignuti ruke, staviti, met-

nuti; *Tada oni pristupiše, i uložiš ruke u Isusa, i uhvatiše ga* (Mt 26, 50).

umakati, *impf.* – močiti, supati; *A on odgovori i reče: oni, koj umače samnom ruku u zdilu, on će me izdati* (Mt 26, 23).

umrit, *pf.* – preminuti, umrijeti; *Odgovori mu Petar: ako bih imao i umriti s tobom, neću te zanikati* (Mt 26, 35).

umuknuti, *pf.* – zašutjeti, zamuknuti; *I reče mu: prijatelju! kako si ovdje usao neimajući pirne odiće? A on umuknu* (Mt 22, 12).

unutri, *adv.* – tako da je s unutrašnje strane, iznutra; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci! vi bo ste slični obiljenim grobnicam, o kojih se čini ljudem da su s dvora lipe, a unutra su pune mrtvačkih kostih, i svake gnusobe* (Mt 23, 27).

unj, *pron.* – u njega, u nj *Ali jao vam, knjižnici i Friseji licumirci, vi bo zatvarate ljudem kraljestvo nebesko, i tako niti ulazite unj vi, niti puštate da ulizu oni, koji bi htili ulizti* (Mt 23, 13).

upitanje, *n.* – pitanje, upit; *I on ne odgovori na nijedno upitanje tako da se Oblastnik čudjaše mnogo* (Mt 27, 14).

upravan, *adj.* – koji je poravnat, izravnat; *Ovo je oni, o kojem je navistio Išaija Prorok rekavši: (čuje se) glas vapećega u pustinji: pripravite put Gospodina; upravne učinite njegove staze* (Mt 3, 3).

upravlјati, *impf.* – vladati; *A ti, Betleheme, zemljo Jude, nisi najmanja među kneževskimi gradovi Jude, jer će iz tebe izaći oni Vladalac, koj će upravljati Israelom mojim pukom* (Mt 2, 6).

usahnuti, *pf.* – osušiti se, uvenuti; *Ali*

pokle biae izašlo sunce, ona uvehnuše, i kako neimahu žilah tako usahnuše (Mt 13, 6).

usian, *adj.* – koje je zasijano, posijano; *Kad tko sluša rič kraljestva, ali ju nera-zumi, dohodi hudobnjak, i grabi ono, što je u njegovo srdce usiano; ovo je ono, što je u bilo posiano pokraj puta* (Mt 13, 19).

usiati, *pf.* – zasijati, posijati; *Pristupiše tada sluge otca obitili, i rekoše mu: Gospodine! nisi li usiao dobro sime u svojoj njivi?* (Mt 13, 27).

usilovati, *pf.* – natjerati, prisiliti; *I čim izahodjahu (iz grada) susritoše nikoga Cireneanina imenom Šimuna, i usilovaše ga da nosi njegov križ* (Mt 27, 32).

usiv, *n.* – žitno polje, usjev; *Onoga vremena projde Isus pokraj usiva u Subotu, i njegovi učenici, buduć ogladnili, počеше brati klasje, i jisti ga* (Mt 12, 1).

uskrsnutje, *n.* – uskrsnuće; *Onoga dana pristupiše k njemu Saduceji, koji držahu, da neima uskrsnutja od mrtvih* (Mt 22, 23).

usmrtiti, *pf.* – ubiti, likvidirati; *I zgrabivši ga izagnaše ga vanka vinograda, i usmrtiše ga* (Mt 21, 39).

usmrtjen, *adj.* – koji je ubijen, usmrćen; *Poštuj otca i mater; i: oni, koj bude prokleo otca i mater, bit će usmrtjen* (Mt 15, 4).

uspomena, *f.* – spomen; *U istinu vam govorim, da gdigodir po svem svitu bude pripovidano ovo Evanjelje, biti će na njezinu uspomenu povidano i ovo, što je ona učinila* (Mt 26, 13).

ustat se, *pf.* – dignuti se, uspraviti se;

Tada on, ustavši se, uze ditića i njegovu mater obnoć, i otide u Egiptat (Mt 2, 14).

ustati, *pf.* – dignuti se, ustati; *I reče mu: ustani, uzmi ditića i njegovu mater, i povrati se u israelsku zemlju (Mt 2, 20).*

ustavnik, *m.* – tamničar, stražar; *Nagodi se sa svojim protivnikom odmah dokle si s njime u putu, da te počem protivnik ne pridade sudcu, a sudac ustavniku, i tako nebudeš zatvoren u tamnicu (Mt 5, 25).*

ustrpjenje, *n.* – strpljenje, strpljivost; *Ali pavši onaj službenik na kolina uzmoli ga rekavši: imaj samnom ustrpjenja, i ja ću ti platiti sve (Mt 18, 26).*

uškopiti, *pf.* – učiniti neplodnim, sterilizirati; *Ima bo uškopljenikah, koji takovi izajdoše iz utrobe svoje matere; ima i uškopljenikah, koji su to učinjeni od ljudi; i ima uškopljenikah, koji sami sebe uškopiše radi kraljestva nebeskoga (Mt 19, 12).*

uškopljenik, *m.* – uškopljen čovjek, eunuh; *Ima bo uškopljenikah, koji takovi izajdoše iz utrobe svoje matere; ima i uškopljenikah, koji su to učinjeni od ljudi; i ima uškopljenikah, koji sami sebe uškopiše radi kraljestva nebeskoga (Mt 19, 12).*

utišit, *pf.* – dati utjehu, utješiti; *Rakel cvili za svojim sinovi, i neće da se utiši, jer ih nije (Mt 2, 18).*

utopjen, *adj.* – koji je potonuo, utopljen; *A oni, koj bude smutio tkojega od ovih malahnih, koji u me viruju, bilo bi bolje za njega, da mu magarski žrvan bude obišen o vrat, i da bude utopjen u*

dubinu mora (Mt 18, 6).

utrudjen, *adj.* – koji je umoran, opterećen; *Dojdite k meni vi, koji ste utrudjeni, i ja ću vas ukripiti (Mt 11, 28).*

uvehnuti, *pf.* – sparušiti se, uvenuti; *Ali pokle biaše izašlo sunce, ona uvehnuše, i kako neimahu žilah tako usahnuše (Mt 13, 6).*

uvit, *m.* – savez, zavjet; *Ovo bo je moja krv novoga uvita, koja će biti prolivena za mnoge na odpuštenje grihah (Mt 26, 28).*

uvor, *m.* – stado, krdo; *A biaše ne daleko od njih na paši velik uvor prasacah (Mt 8, 30).*

uvriditelj, *m.* – onaj koji čini zlo, zločinac; *A ja vam govorim, da se neimate protiviti uvriditelju; dali, ako te je tko udario po tvojoj desnoj jagodici, okreni mu i livu (Mt 5, 39).*

uza, *f.* – okov, lanac; *A imaše on tada u uzah jednoga razglašenoga, koj se svaše Barabas (Mt 27, 16).*

uzaći, *pf.* – popeti se, uspeti se; *A Isus ugledavši mnoštvo puka uzajde na goru, i buduć on seo pristupiše k njemu njegovi učenici (Mt 5, 1).*

uzbojati se, *pf.* – prestrašiti se; *Ali buduć dočuo, da u Judei kraljuje Arkelao namisto Iruda svojega otca uzboja se ići onamo (Mt 2, 22).*

uzbuditi, *pf.* – podignuti, podići, odgovoriti; *I nemojte govoriti u sebi: mi imamo Abrahama za otca; jer vam ja govorim, da Bog može i od ovih kamenah uzbuditi Abrahamovih sinovah (Mt 3, 9).*

uzbunjenje, *n.* – uzburkanost, uzbiba-

nost; *I evo se učini veliko uzbuđenje u moru tako, da valovi prikrivahu brodicu, a on spavaše* (Mt 8, 24).

uzdati, *pf.* – podati, dati; *I uzamši čašu uzdade hvale, i dade ju njim i reče: pijte iz nje svi* (Mt 26, 27).

uzdavati, *impf.* – davati, podavati; *I uzamši on onih sedam kruhah, i one ribe, i uzdavši hvale, razlomi, i dade svojim učenicom, a učenici dadoše puku* (Mt 15, 36).

uzdržati se, *pf.* – sačuvati se; *Niti tko uliva novo vino u stare mišine, inače mišine se prodiru, vino iztiče, a mišine ginu; dali ulivaju novo vino u nove mišine, i tako se uzdržaje oboje* (Mt 9, 17).

uzet, *adj.* – koji je silom odveden, otet; *Ali će doći vreme, da će zaručnik biti uzet od njih, i tada će oni postiti* (Mt 9, 15).

uzeto, *adv.* – tako da je otuđeno, oduzeto; *Onomu bo, koj ima, biti će dano, i on će obilovati, a onomu, koj neima, biti će uzeto i ono što ima* (Mt 13, 12).

uzhoditi, *impf.* – ići prema gore, uspinjati se; *I uzhodeć Isus u Jerusolim uze dvanaest učenikah na stranu, i reče im* (Mt 20, 17).

uzidati, *pf.* – izgraditi, sazidati; *I rekoše: ovi je rekao: ja mogu razoriti Hram božji, i nakon tri dneva opeta ga uzidati* (Mt 26, 61).

uzimati, *impf.* – uzimati; *Tada izhodi, i uzimlje drugih sedam duhovah opacijih od sebe, i ušavši pribiva ondi; i zadnje stanje onoga čovika nastaje gore od prvašnjega* (Mt 12, 45).

uzkvasiti se, *pf.* – uskisnuti; *Reče im*

još i drugu priliku: prilično je kraljestvo nebesko kvasu, koj uzimlje žena i pokriva pod tri sata brašna, dokle se je sve uzkvasilo (Mt 13, 33).

uzmoliti se, *pf.* – pomoliti se; *I otide on opeta drugi put, i uzmoli se rekavši: otče moj! ako me ova čaša nemože mimoći, dali je triba da ju popiem, neka se izpuni tvoja volja* (Mt 26, 42).

uzmoliti, *pf.* – zamoliti; *I buduć (Isus) ušao u Kafarnaum, pristupi k njemu stotnik, i uzmoli ga* (Mt 8, 5).

uzmožno, *adv.* – tako da je mogoguće, izvedivo; *A Isus pogleda na njih i reče im: sve je neuzmožno ljudem; ali je Bogu sve uzmožno* (Mt 19, 26).

uzprosi, *pf.* – zamoliti, zaiskati; *Ako tko bude štogod od tebe uzprosio, daj mu; i nemoj odaslati od sebe onoga, koj želi, da mu štogod zaimiš* (Mt 5, 42).

uzresti, *pf.* – izrasti, narasti; *A druga padoše među drače; i buduć drače uzrele pridušiše ih* (Mt 13, 7).

uzrok, *m.* – razlog; *A ja vam govorim, da, ako bi tko odvrkao svoju ženu izvan uzroka priljubodinstva, učinio bi ju priljubodivno sagrišiti* (Mt 5, 32).

uzveličavati, *impf.* – slaviti, veličati; *Tako, da videć ono mnoštvo, da nimi govore, da hromi gredu, da slipci vide, čudjahu se, i uzveličavahu israelskoga Boga* (Mt 15, 31).

uzvisiti se, *pf.* – podignuti se iznad svih ostalih, uzdignuti se; *A oni, koj se bude uzvisio, bit će ponižen, a koj se bude ponižio on će biti uzvišen* (Mt 23, 12).

valjan, *adj.* – koji je zanjihan, zaljuljan;

A brodica, koja biaše došla na srid mora, biaše valjana od valovah, jer vitar biaše protivan (Mt 14, 24).

vanka, *adv.* – tako da je s vanjske strane, izvan, van; *I ostavivši ih otide on vanka grada u Betaniu, i ostade ondi (Mt 21, 17).*

vapeći, *adj.* – koji vapije, vapijući; *Ovo je oni, o kojem je navistio Išaija Prorok rekavši: (čuje se) glas vapećega u pustinji: pripravite put Gospodina; upravne učinite njegove staze (Mt 3, 3).*

vapiati, *impf.* – derati se, vikati; *A mnoštvo ih karaše, da muče; ali oni vapiahu još jače govoreći: Gospodine Davidov sine! smiluj nam se (Mt 20, 31).*

vapiti, *impf.* – kričati, vikati; *On se neće protiviti, on neće vapiti, niti će itko čuti po ulicah njegovoga glasa (Mt 12, 19).*

varanje, *n.* – prijevara, zavodljivost; *Ono pak, koj je usiano među drače, ovo je oni, koj sluša rič, ali brinutje za stvari ovoga svita, i varanje bogastva duši ovu rič, i ona ostaje neplodna (Mt 13, 22).*

varos, *m.* – selo; *I u kojgodir grad, oli varos budete ulizli, izpitajte, koj je u njem dostojan čovik, i pribivajte kod njega dokle budete imali otići (Mt 10, 11).*

varoš, *m.* – selo; *I obhodjaše Isus sve gradove, i varoše ućeć u njihovih skupštinah, navištujuć Evanjelje kraljestva, i lićeć svaku nemoć, i svaku bolest (Mt 9, 35).*

vas, *adj.* – koji je cijeli, sav; *Što čuvši kralj Irud pristraši se i on, i s njime vas Jerusolim (Mt 2, 3).*

Vazam, *m.* – židovski blagdan Pasha; *Vi znate, da će do dva dneva biti Vazam, da će sin čovičanski biti pridani, da bude propet na križ (Mt 26, 2).*

velemožan, *adj.* – koji ima moć, moćan, utjecajan; *Ali ih Isus zazva k sebi, i reče: vi znate, da među narodi gospoduju oblastnici, i da svoju vlast svrhu njih pokazuju oni, koj su velemožni (Mt 20, 25).*

veličanstvo, *n.* – slava; *A ja vam govorim, da nije ni Šalomon u svem svojem veličanstvu bio zaodiven kako je jedan od ovih (Mt 6, 29).*

vični, *adj.* – koji traje zauvijek, vječni; *Ako te dakle tvoja ruka oli tvoja noga smutjuje, odsici ju i baci od sebe; bolje ti je da kljast i hrom ujdeš u život, nego da imaš obe ruke i obe noge, a da budeš bacen u vični ogranj (Mt 18, 8).*

više, *n.* – vijeće; *Izajdoše tada Fariseji, i učiniše više proti njemu, kako bi ga pogubili (Mt 12, 14).*

vidit, *pf.* – vidjeti, opaziti; *Tada Irud vidivši, da je bio privaren od Mudaracah rasrdi se žestoko, i posla pogubiti sve ditice (Mt 2, 16).*

vidjen, *adj.* – koji je primijećen, viđen; *Pazite, da nebiste činili svoju pravednost prid ljudmi, za da budete od njih vidjeni, inače nećeće primiti plaću od svojega otca, koj je na nebesih (Mt 6, 1).*

vik, *m.* – stoljeće, vijek; *I videć pokraj puta smokvenicu otide k njoj, ali nenajde na njoj ništa izvan listja, i reče joj: neka neizajde iz tebe ploda u vike (Mt 21, 19).*

vinčati, *pf.* – oženiti, vjenčati; *sagrišio bi također priljubodivno i oni, koj bi odvrženu ženu vinčao* (Mt 5, 32).

vinopia, *m.* – pijanica, pijančina, vino-pija; *Došao je i sin čovičanski, koj i jide i pie, i vi govorite: ovo je čovik proždrlac, i vinopia, priatelj očitnikah, i grišnikah; ali je mudrost opravdana po njezinih sinovih* (Mt 11, 19).

vira, *f.* – vjera; *Što čuvši Isus začudi se, i onim, koji ga slidjahu, reče: u istinu vam govorim, da tolike vire nisam našao u Israelu* (Mt 8, 10).

virni, *adj.* – koji je povjerljiv, vjeran; *Koj je, ciniš ti, onaj virni i pametni sluga, kojega je njegov gospodar odredio da nastoi svrhu njegove obitili, ter da im daje jistbine na svoja vrimena?* (Mt 24, 45).

virovati, *impf.* – imati vjeru, vjerovati; *Reče zatime stotniku: pojdi, i neka ti bude kako si virovao* (Mt 8, 13).

visiti, *impf.* – biti ovisan, ovisiti; *O ovima dvima zapovidima visi vas zakon, i Proroci* (Mt 22, 40).

visoka, *f.* – visina; *A množ puka, koj hodjaše naprid, i koj slidjaše, vapiaše govoreći: Hošana Davidovomu sinu! blagoslovjen koj grede u Gospodinovo ime; Hošana u visokih* (Mt 21, 9).

vitár, *m.* – vjetar; *Jer ako i pade dažd, i nastane potoci, i dunu vitrovi, i navale na onu kuću, ona neće padsti, jer je utemeljena na kamenu* (Mt 7, 25).

vitez, *m.* – jak čovjek, snagator; *Jer kako može tko ući u kuću viteza, i porobiti sve njegovo pokućstvo, ako prie ne*

sveže onoga viteza? (Mt 12, 29).

Vladalac, *m.* – Vlarar; *A ti, Betleheme, zemljo Jude, nisi najmanja među kneževskimi gradovi Jude, jer će iz tebe izaći oni Vladalac, koj će upravljati Israelom mojim pukom* (Mt 2, 6).

vlas, *m.* – dlaka kose; *Ti se neimaš kleti ni svojom glavom, buduć da ti nemožeš ni jedan njezin vlas učiniti bio, oli crn* (Mt 5, 36).

voditelj, *m.* – predvodnik, vođa; *Oh slipi voditelji, koji procidivate mušicu, a gutate kamele* (Mt 23, 24).

vodjen, *adj.* – koji je vođen, predvođen; *Vi ćete biti vodjeni prid pridsidnike i prid kralje radi mene, u svidočanstvo i njim i narodom* (Mt 10, 18).

vragomučen, *adj.* – koji je učaran, opsjednut; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosahu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i vragomučene, i zavrtalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše* (Mt 4, 24).

vragomučenik, *m.* – čovjek s urokom, ureknut čovjek; *Tada mu bi prikazan niki vragomučenik, koj biaše slip, i nim, i on ga ozdravi tako, da ovaj progovori i progleda* (Mt 12, 22).

vrebac, *m.* – vrabac; *Neprodaju li se dva vrebca za novčić?* (Mt 10, 29).

vričica, *f.* – torba; *Ni imati u putu vričice, ni dviuh haljinah, ni obuće, ni štapa* (Mt 10, 10).

vridnost, *f.* – kvaliteta, vrijednost; *I dao jednomu pet talenatah, drugomu dva, a trećemu jedan, svakomu po razlo-*

gu njegove vridnosti, i oddilio se odmah (Mt 25, 15).

vrime, *n.* – vrijeme; *Buduć se dakle rodio Isus u Betlehemu Jude u vrime Iruda kralja, evo Mudarci iz Iztoka dođoše u Jerusolim* (Mt 2, 1).

vrst, *f.* – vrsta, soj; *Prilično je takodjer kraljestvo nebesko mriži spuštеноj u more, koja kupi ribe svake vrsti* (Mt 13, 47).

vrstnik, *m.* – vršnjak; *A komu ću priklikovati ovi porodjaj? on je priličan onoj dici, koja sidi u trgovištu, i koja vape svojim vrstnikom* (Mt 11, 16).

vručina, *f.* – krijes, žega; *Govoreći: ovi najposlidnji trudiše samo jedno doba, a ti si ih učinio jednake nam, koji podnismo tegoću dneva i vručine* (Mt 20, 12).

zabiližiti, *pf.* – narediti, zapovjediti; *A jedanaest učenikah pojdoše u Galileu na onu goru, gdi im biaše zabiližio Isus* (Mt 28, 16).

zablaza, *f.* – sablast, priviđenje, utvara; *I učenici, videći ga da grede svrhu mora, pripadoše se, i rekoše: ono je zablaza; i zavapiše od straha* (Mt 14, 26).

začudjen, *adj.* – koji je u čudu, začuđen; *Što budući oni čuli ostadoše začudjeni, i ostavivši ga otidoše* (Mt 22, 22).

začudno, *adv.* – tako da izaziva čudo, čudesno; *Reče im Isus: niste li štili u pismu: oni kamen, koj biahu odbacili zidari, bio je postavljen na glavu nugla? ovo je bilo učinjeno od Gospodina, i začudno je u našima očima* (Mt 21, 42).

zadavati, *impf.* – davati; *A pridavati će na smrt brat brata, i otac sina; i sinovi će*

se buniti protiva roditeljem, i zadavati će im smrt (Mt 10, 21).

zadobitje, *n.* – pobjeda; *On neće ni skršenu trstiku slomiti, ni dimeći stinje ugasiti, dokle ne privede pravdu k zadobitju* (Mt 12, 20).

zadrimati, *pf.* – zadrijemati; *I kako zadržnik kasnjaše tako zadržmaše sve one, i zaspashe* (Mt 25, 5).

zadužbina, *f.* – milostinja; *Kad dakle budeš htio učiniti zadužbinu, ne čekaj da zatrubi (prosjak) prid tobom, kakono čine licumirci u skupštinah i na ulicah* (Mt 6, 2).

zaimiti, *pf.* – posuditi, pozajmiti; *Ako tko bude štogod od tebe uzprošio, daj mu; i nemoj odaslati od sebe onoga, koj želi, da mu štogod zaimiš* (Mt 5, 42).

zakrilje, *n.* – vrh, sljeme; *Povede ga tada diavao u sveti grad, i stavi ga na zakrilje Hrama* (Mt 4, 5).

zal, *adj.* – koji nije dobar, zao; *Pokažite oli dobro stablo i dobar plod, oli zlo stablo i zal plod; jer se plodu poznaje stablo* (Mt 12, 33).

zaludu, *adv.* – uzalud, zalud, nizašto; *Oni bo me časte zaludu čim daju nauka, i ljudskih zapovidih* (Mt 15, 9).

zamčica, *f.* – omča; *A on baci srebrnjake u Hram, odstupi, i pojde, i obisi se zamčicom* (Mt 27, 5).

zamotati, *pf.* – omotati, zaviti; *I uzamši Josip isto tilo zamota ga u čisto platno* (Mt 27, 59).

zanikati, *pf.* – zatajiti, zanijekati, izdati; *A onoga, koj me bude zanikao prid ljudmi, zanikati ću i ja njega prid svojim*

otcem, koj je na nebesih (Mt 10, 33).

zaoditi, *pf.* – odjenuti, zaodjenuti; *Ja biah go, i vi me zaodiste; ja biah nemoćan, i vi me pohodiste; ja biah u tamnici, i vi dojdoste k meni* (Mt 25, 36).

zaodiven, *adj.* – zaodjenut, odjeven, obučen; *A ja vam govorim, da nije ni Šalomon u svem svojem veličanstvu bio zaodiven kako je jedan od ovih* (Mt 6, 29).

zapivati, *pf.* – zapjevati; *I odmah zapiva pivac* (Mt 26, 74).

zapovid, *f.* – naredba, zapovijed; *Ako pak želiš uliziti u život obslužuj zapovidi* (Mt 19, 17).

zapovidati, *impf.* – naređivati, zapovijedati; *A prvi dan prisnikah pristupiše učenici k Isusu, i rekoše mu: gdi zapoviđaš, da ti pripravimo, za blagovati Vazam?* (Mt 26, 17).

zapoviditi, *pf.* – narediti, zapovjediti; *Pristupi tada k njemu napastnik i reče: ako si sin božji zapovidi, da ovi kameni nastanu kruši* (Mt 4, 3).

zaprititi, *pf.* – zaprijetiti, priprijetiti; *A Isus im zapriti, i reče: pazite, da toga ne bi tko izaznao* (Mt 9, 30).

zastava, *f.* – postanak, postanje; *Tada će reći kralj onim, koji budu na desnu: dojdite vi blagoslovljeni od mogega otca, posidujte kraljestvo vam pripravljeno od zastave svita* (Mt 25, 34).

zastavljenje, *n.* – postanak, postanje; *Za da se izpuni što bi rečeno po Proroku, koj govori: ja ću otvoriti svoja usta u prilikah, i očitovati ću skrovita od zastavljenja svita* (Mt 13, 35).

zasto, *adv.* – zbog čega, zašto; *A za*

odiću, zasto se toliko brinete? (Mt 6, 28).

zatime, *adv.* – poslije, potom, zatim; *Ostavi ondi svoju žrtvu prid otarom, i otidi prie pomiriti se sa svojim bratom, a zatime dojd, i prikaži svoju žrtvu* (Mt 5, 24).

zatrpezeni, *m.* – onaj koji je za trpezom, gost, uzvanik; *I otišavši njegovi sluge po putih sakupiše sve, koje najdoše zle i dobre, i pirno se blagovalište napuni zatrpezenimi* (Mt 22, 10).

zatrpeziti se, *pf.* – sjesti za stol; *I kad bi u večer zatrpezi se on sa dvanaest svojih učenikah* (Mt 26, 20).

zavapiti, *pf.* – zamoliti; *I evo dojde Kananekja žena iz onoga okružja, i zavapi, rekavši mu: smiluj mi se, Gospodine, Davidov sine; moja je kći teško mučena od diavla* (Mt 15, 22).

zavedsti, *pf.* – obmanuti, zavesti; *Doći će mnogi pod mojim imenom, i reći će: ja sam Krst; i oni će zavedsti mnoge* (Mt 24, 5).

zavezati, *pf.* – svezati; *I ja ću dati tebi ključe kraljestva nebeskoga; i sve što ti budeš zavezao na zemlji biti će zavezano i na nebu; a sve što ti budeš odrišio na zemlji biti će odrišeno i na nebu* (Mt 16, 19).

zavrtalac, *m.* – mjesečar, lunatik; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosahu k njemu sve, i one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemogućih, i bolestih obnevoljeni, i vragomučene, i zavrtalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše* (Mt 4, 24).

zazvan, *adj.* – kojemu je upućen poziv,

pozvan; *I posla on svoje sluge, da pri-zovu zazvane na pir, ali oni nehtiše doći* (Mt 22, 3).

zazvati, pf. – dozvati, prizvati; *Tada Irud zazvavši skrovito one Mudarce izpi-ta pomnjivo od njih vrime, kojega im se biaše ukazala ona zvizda* (Mt 2, 7).

zbuditi se, pf. – probuditi se; *Tada Jo-sip zbudiši se od sna učini kako mu bia-še naredio Anjeo gospodnji, i uze k sebi svoju zaručnicu* (Mt 1, 24).

zbuditi, pf. – prekinuti kome san, pro-buditi; *I pristupiše k njemu njegovi učeni-ci i zbudiše ga rekavši; Gospodine! shra-ni nas, ginemo* (Mt 8, 25).

zdila, f. – zdjela; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji perete s dvora čaše i zdile, a iznutra ste puni grabstvah, i nečistoće* (Mt 23, 25).

zdrav!, excl. – vrsta pozdrava, “Zdra-vo!”; *I poklecajući prid njime rugahu mu se govoreći: zdrav judejski kralju!* (Mt 27, 29).

zelje, pl. tant. – povrće; *Ovo je najma-nje od svih simenah; ali je, kad uzreste, veće od svih zeljah, i nastaje takovo sta-blo, da dolitaju nebeske ptice, i počivaju na njegovih granah* (Mt 13, 32).

zgazen, adj. – koji je izgažen, zgažen; *Ona bo nevalja više za ništo nego da bude izbacena nadvor, i zgazena od lju-dih* (Mt 5, 13.).

zgora, adv. – tako da je s gornje stra-ne, povrh, iznad; *I privedoše magaricu i pulića, na koje postaviše svoje haljine, i učiniše da on sedne zgora* (Mt 21, 7).

zidar, m. – graditelj, zidar; *Reče im*

Isus: niste li štili u pismu: oni kamen, koj biahu odbacili zidari, bio je postavljen na glavu nugla? ovo je bilo učinjeno od Gospodina, i začudno je u našima očima (Mt 21, 42).

zidjati, impf. – graditi, zidati; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji zidjete grobove Prorokah, i resite opominjake pravednih* (Mt 23, 29).

zlagodina, f. – nevrijeme; *A iz jutra: danas će učiniti zlagodina, jer je nebo crljeno i mračno* (Mt 16, 3).

zlamen, m. – znak, signal; *I čim on sidjaše na maslinskoj gori, pristupiše k njemu skrovito učenici, i rekoše mu; reci nam, kada će se ovo sgoditi? koj će biti zlamen tvoga došastja, i skončanja svi-ta?* (Mt 24, 3).

zlamenovati, impf. – značiti, tumačiti; *Evo će Divica začeti, i poroditi sina, i oni će mu nazvati ime Emanuel, što iztumače-no zlamenuje “s nami je Bog”* (Mt 1, 23).

zlamenje, n. – znak, znamen; *Tada mu odgovoriše niki od knjižnikah i Farisejah, rekavši: mi bismo, učitelju, želili viditi od tebe tkoje zlamenje* (Mt 12, 38).

zlemisal, f. – zla misao, opaka namjera; *Iz srdca bo izhode zlemisli, ubojstva, pri-ljubodinstva, bludjenja, lupeštine, kriva svidočanstva, psosti* (Mt 15, 19).

zlobiti, impf. – mrziti; *Čuli ste, da je bilo rečeno: ljubiti ćeš svoga iskrnje-ga, a zlobiti ćeš svoga nepriatelja* (Mt 5, 43).

zlobjen, adj. – koji se mrzi, omra-žen, omrznut; *Vi ćete pak biti zlobjeni od svih radi mojega imena; ali onaj, koj*

bude obtao tja do svrhe, biti će spasen (Mt 10, 22).

zločest, adj. – koji je zao, nevaljao; *I koju, pokle se je napunila, iztežu na suho, i sevši na kraj izbiraju dobre i stavljaju u sudove, a zločeste izbacuju nadvor* (Mt 13, 48).

zloćutiti se, impf. – osjećati se bolešnim, biti bolestan; *A Isus, čuvši to, reče im: nije triba likara zdravim, dali onim, koji se zloćute* (Mt 9, 12).

zlomisliti, impf. – imati zle misli, zlo misliti; *A Isus videć njihove misli reče: zašto zlomislite u svojem srcu?* (Mt 9, 4).

zmaj, m. – zmija, guja; *Zmajevi i skoti zmijah! kako ćete ubignuti osudu u pakao?* (Mt 23, 33).

zvan, adj. – kojemu je upućen poziv, pozvan; *Tako će najposljednji biti prvi, a prvi će biti najposljednji; mnogo bo ih je zvanih, a malo ih je odabranih* (Mt 20, 16).

zvek, m. – zvuk, glas; *I poslati će on svoje Anjele s trubljom, i velikim zvekom, i oni će sakupiti njegove odabrane od četiriuh stranah sveta, od jednoga kraja neba do drugoga* (Mt 24, 31).

zvizda, f. – zvijezda; *I rekoše: gdi je taj kralj Judejah, koj se je rodio? mi bo vidismo u Iztoku njegovu zvizdu, i dojdosmo da mu se poklonimo* (Mt 2, 2).

žalostno, adv. – tako da je tužno, žalosno; *Kada pak budete postili nemojte se pokaživati žalostni kakono licumirci, koji pogrubivaju svoje lice, da se čine viditi prid ljudmi da poste* (Mt 6, 16).

žderati, impf. – proždirati, jesti; *Jao vam, knjižnici i Fariseji licumirci, koji žderete udovičke kuće čineći dugih molitvah; za ovo će biti oštrije vaše sudjenje* (Mt 23, 14).

ždrib, m. – kockanje, ždrijež; *I pokle ga propeše razdiliše njegovu odiću polak ždribih, da se izpuni što bi rečeno po Proroku, koj reče: razdiliše medju sobom moju odiću, i na moju haljinu staviše ždribi* (Mt 27, 35).

žedjati, impf. – biti žedan, žeđati; *Blaženi, koji gladuju i žedjaju pravde; jer će oni biti nasitjeni* (Mt 5, 6).

želiti, impf. – imati htijenje, željeti; *Tada mu odgovoriše niki od knjižnikah i Farisejah, rekavši: mi bismo, učitelju, želili viditi od tebe tkoje zlamenje* (Mt 12, 38).

žensko, n. – ženska osoba, žena; *Koj im odgovori, i reče: niste li štili, da je oni, koj je u počelu stvorio čovika, stvorio ih mužko i žensko, i da je rekao* (Mt 19, 4).

žertva, f. – žrtva; *Ako dakle budeš prikazivao svoju žertvu na otaru, i ondi se budeš spomenuo, da tvoj brat ima štogod proti tebi* (Mt 5, 23).

žeti, impf. – srpom sabirati, rezati srpom; *Pristupi zatim i oni, koj biaše primio jedan talenat i reče: ja, gopodaru! znam, da si ti čovik osoran, ti ženješ gdi nisi usiao, i skupljaš gdi nisi prosuo* (Mt 25, 24).

žiloslabiljen, adj. – koji je paraliziran, uzet; *I razpruži se njegovo oglasje po svoj Sirii, ter prinosahu k njemu sve, i*

one koji se ćutjahu zlo, koji biahu od različitih nemoćih, i bolestih obnevoljeni, i vragomućene, i zavrtalce, i žiloslabjene, i on ih ozdravljaše (Mt 4, 24).

življenje, *n.* – bivanje u životu; *Zato vam govorim: nemojte se odveć brinuti za svoje življenje, što biste jili, ni za svoje*

tilo, čime biste se odili (Mt 6, 25).

žrvan, *m.* – mlinski kameni kolut, žrvanj; *A oni, koj bude smutio tkojega od ovih malahnih, koji u me viruju, bilo bi bolje za njega, da mu magarski žrvan bude obišen o vrat, i da bude utopjen u dubinu mora (Mt 18, 6).*

LITERATURA

- BRAČANIN, Luka. 1917. *Psalmi Davidovi fra Luke Bračanina*. Prir. Petar Karlič. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. (= *Djela JAZU XXVII*)
- BRAČANIN, Luka. 2008. *Psalmi Davidovi*. Prir. Đuro Žuljević. Supetar: Brevijar.
- DUDA, Bonaventura. 1981. "Ivan Matij Škarić (1793-1871) – prevoditelj Sv. pisma". *Zbornik Postira. Spomenica u povodu 400. obljetnice osnutka župe (1581-1981)*. Postira: Župski ured Postira: 205–218.
- KAŠIĆ, Bartol. 1999–2000. *Biblia Slavica*. Prir. Hans Rothe i Christian Hannick. Paderborn, München, Wien i Zürich: Ferdinand Schöningh.
- KATANČIĆ, Petar Matija. 2016. *Sveto pismo Starog' i Novog' zakona*. Pretisak izdanja, Budim, 1831.). Zagreb, Sarajevo i Tomislavgrad: Hrvatsko biblijsko društvo.
- MOGUŠ, Milan. 2001. *Rječnik Marulićeve Judite*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje.
- ŠKARIĆ, Ivan Matija. 1858–1861. *Sveto pismo staroga i novoga uvita. Iz latinskog s obzirom na matične knjige izbistreno i iztumačeno po Ivanu Matiju Skarich*. Sv. I–XII. Beč: Iz. ces. kr. dvorne i obštene tiskarnice.
- ŠTAMBUK, Ivan. 1975. *Psalmi*. Makarska: Vlastita naklada.
- ŠTAMBUK, Ivan. 1983. *Pjesma nad pjesmama*. Split: Vlastita naklada.
- VIDOVIĆ, Marinko. 2003. "Škarićevo Sveto pismo. Izuzetnost pothvata i neka rješenja u uvodima i komentarima". *Crkva u svijetu* 38, 4: 501–530.
- VINCE, Zlatko. 2002. *Putovima hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.
- VRTIĆ, Ivana. 2007. "O jeziku Škarićeve prijevoda Svetoga pisma". *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje* 33: 449–468.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2018a. "Evandeje po Markotu". *Zadarska smotra* 4: 110–131.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2018b. "Evandeje po Mati". *Zadarska smotra* 1–3: 241–276.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2018–2019. *Čakavski pištular I–V*. Split, Selca, Bol i Solin: Vlastita naklada.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2019a. "Evandeje po Ivotu". *Zadarska smotra* 4: 192–233.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2019b. "Evandeje po Luki". *Zadarska smotra* 1–3: 245–283.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2019c. "Sedan salam ol pokore". *Čakavska rič* 1–2: 165–192.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2020. "Dva salma, najkraći i najdužji". *Čakavska rič* 1–2: 117–141.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2021a. "Meštrance od apoštolih". *Zadarska smotra* 1–3: 81–116.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2021b. "Pisma nada sviman pisman". *Čakavska rič* 1–2: 167–196.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2022a. "Habakuk profeta". *Slobodna Dalmacija* 14. kolovoza: 22–27.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2022b. "Jona profeta". *Slobodna Dalmacija* 7. kolovoza: 22–27.

- VUKOVIĆ, Siniša. 2022c. “Predikadur”. *Zadarska smotra* 1–3: 193–205.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2022d. “Judita”. *Republika* 9–10: 157–182.
- VUKOVIĆ, Siniša. 2022e. “Naricanja”. *Čakavska rič* 1–2 (u tisku).
- VUKOVIĆ, Siniša. 2022f. “Tri čakavska libra Starega tastamenta: Obadija, Jona i Habakuk”. *Čakavska rič* 1–2 (u tisku).
- VUKOVIĆ, Siniša. 2023. “Samson i Dalila: fragment Knjige o sucima, Suci 13-16”. *Zadarska smotra* 1–3, (u tisku).

**THE DICTIONARY OF ŠKARIĆ'S GOSPEL ACCORDING TO MATTHEW:
THE DRAFT AND APPENDIX FOR RJEČNIK SVETOG PISMA NOVOGA UVITA
BY IVAN MATIJA ŠKARIĆ**

SINIŠA VUKOVIĆ

ABSTRACT

Based on the *Gospel According to Matthew*, the paper contains the lexis used by Ivan Matija Škarić in his translation of *Holy Scripture*. The dictionary comprises 1136 entries. In addition, Škarić's work has been thoroughly presented in the context of the translation of *Holy Scripture* into Croatian, as well as the period before and after it.

KEY WORDS:

Ivan Matija Škarić, Holy Scripture, lexis, translation

